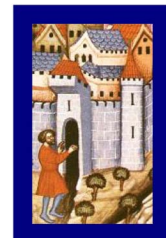

**ARCHAIA
BRNO O.P.S**

Výroční zpráva 2017

© Archaia Brno o. p. s. 2018
Výroční zpráva za rok 2017

Vydal: Archaia Brno o. p. s.
Redakce: Bc. Lucie Černá, David Merta, Mgr. Marek Peška, Ph.D.
Příprava podkladů: pracovníci společnosti Archaia Brno o. p. s.
URL: <http://www.archaiabrno.org>

OBSAH

OBSAH	1
1. ARCHAIA BRNO O. P. S.	2
1.1 Legislativní postavení a statutární orgány společnosti	3
1.2 Organizační struktura a personální obsazení v roce 2017	5
1.3 Pracoviště Archaia Brno o. p. s.	7
1.3.1 Pracoviště Brno	7
1.3.2 Pracoviště Jihlava	9
1.3.3 Laboratoř Opava	10
1.3.4 Laboratoř Brno	10
1.3.5 Knihovna a archiv	15
2. ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY (ZAV) V ROCE 2017	16
2.1 Seznam ZAV zahájených v roce 2017	16
2.2 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. – pracoviště Brno	19
2.2.1 Výzkumy v Brně	19
2.2.2 Výzkumy mimo Brno	34
2.3 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. – pracoviště Jihlava	51
3. DALŠÍ VĚDECKÁ A VÝZKUMNÁ ČINNOST V ROCE 2017	53
3.1 Projekty řešené za podpory grantových agentur	54
3.2 Interní výzkumné projekty	55
3.2.1 Interní projekt "Dendrochronologické datování a mikroskopické určování archeologických dřev..."	55
3.2.2 Interní projekt „Sklo středověkého a renesančního Brna“	55
3.2.3 Interní projekt „Geologie Brna“	55
3.2.4 Interní projekt „Počítačová podpora v archeologii“	55
3.2.5 Interní projekt „Středověký měšťanský dům“	56
3.2.6 Interní projekt „Sakrální architektura středověkého Brna“	56
3.2.7 Interní projekt „Archeologický katastr Brna“	56
3.2.8 Interní projekt „Mince středověkého Brna“	56
3.2.9 Interní projekt „3D laserscanning“	56
3.2.10 Interní projekt „Šlechtické rezidence“	57
3.2.11 Interní projekt „Sakrální architektura na území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina“	57
3.2.12 Interní projekt „Mendikanti na Moravě“	57
3.3 Odborné konference pořádané společností Archaia Brno o. p. s. v roce 2017	58
3.3.1 Konference FORUM URBES MEDII AEVI XVI	58
3.3.2 Konference Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 2016	58
3.4 Účast pracovníků na odborných konferencích, seminářích a archeologických komisích	59
3.4.1 Tuzemské konference	59
3.4.2 Zahraniční konference	61
3.4.2 Odborné komise	61
3.5 Odborné publikace pracovníků Archaia Brno o. p. s. za rok 2017	62
4. POPULARIZAČNÍ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST V ROCE 2017	64
4.1 Pedagogická činnost	64
4.2 Jiná vzdělávací a výuková činnost	65
4.3 Přednášky pro veřejnost	65
4.4 Výstavy	65
4.5 Experimentální archeologie	65
4.6 Spolupráce na Internetové encyklopedii dějin města Brna	66
4.7 Prezentace činnosti Archaia Brno o. p. s. v médiích	66
4.7.1 Digitální zprávy	66
4.7.2 Zápisníček	68
4.7.3 „Nová média“	68
5. HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI ARCHAIA BRNO O. P. S. V ROCE 2017	69
6. KONTAKTY	85

1. ARCHAIA BRNO O. P. S.

Obecně prospěšná společnost Archaia Brno o. p. s. je pokračovatelem brněnského pracoviště Občanského sdružení Archaia se sídlem v Praze, které vzniklo v roce 1997. V roce 2002 se brněnské pracoviště Archaia o. s. transformovalo na obecně prospěšnou společnost Archaia Brno, z níž se později organizačně vyčlenila dle územní působnosti další dvě pracoviště – Jihlava a Olomouc.

Archaia Brno o. p. s. se zabývá mediální a urbánní archeologií, soustředí se na provádění záchranných archeologických výzkumů středověkých městských jader na Moravě, částečně v Čechách (především jde o Jihomoravský kraj a kraj Vysočina). Záchranné archeologické výzkumy celé společnosti jsou prováděny podle jednotné terénní metodiky, která je průběžně doplňována a zdokonalována s důrazem na efektivní zpracování výsledků výzkumů. Z toho důvodu soustavně aktivně pracujeme na vytváření standardů pro jednotlivé pracovní a dokumentační postupy a na vývoji specializovaného softwaru pro vyhodnocení výsledků terénních výzkumů, včetně archivace dat.

Archaia Brno o. p. s. provádí v souladu se zakládací listinou stavebně-historické průzkumy v městských památkových rezervacích a památkových zónách.

Archaia Brno o. p. s. se snaží aktivně působit v oblasti památkové péče s cílem zachovat maximum archeologických, architektonických a jiných pramenů hmotné povahy. Ve spolupráci s orgány státní památkové péče se snaží prosadit před zánikem těchto pramenů co možná nejvyšší výzkum a dokumentaci zanikajících situací.

Dne 19. 7. 2017 bylo svoláno mimořádné zasedání Odborné rady, kde zástupce ředitele Marek Peška seznámil všechny přítomné členy Odborné rady s aktuální situací ve společnosti. Náhlá vážná nemoc znemožnila řediteli Davidu Mertovi vykonávat nadále své povinnosti spojené s řízením společnosti a případně delegovat pravomoci na jiného pracovníka společnosti. Vzhledem k tomu, že případná rekonvalescence Davida Merty bude trvat přinejmenším několik měsíců, vyzval Marek Peška předsedu Odborné rady Václava Kolaříka ke svolání mimořádného jednání Správní rady (čl. 7.8 Statutu společnosti). Na tomto jednání by měl být dosavadní ředitel z důvodu ztráty způsobilosti odvolán a zvolen nový ředitel.

Kandidátem Odborné rady na pozici ředitele byl většinou hlasů zvolen Marek Peška. Správní rada tuto volbu akceptovala a dne 24. 7. 2017 byl Marek Peška pověřen předsedou správní rady Janem Havrdou výkonem funkce ředitele společnosti Archaia Brno o. p. s.

1.1 Legislativní postavení a statutární orgány společnosti

Archaia Brno o. p. s. je česká nestátní nezisková organizace s právním statutem obecně prospěšné společnosti. Jejím posláním je ochrana, záchrana, dokumentace a výzkum archeologických, stavebních a jiných historických památek, výchova, vzdělávání a popularizace v oblasti archeologie a památkové péče.

Archaia Brno o. p. s., se sídlem Bezručova 78/15, 602 00 Brno, IČ: 26268469, vykonává svoji činnost na základě zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech. Jejím zakladatelem je občanské sdružení Archaia se sídlem Bílkova 21, Praha 1, IČ: 45245932. Společnost je zapsána v rejstříku obecně prospěšných společností u Krajského soudu v Brně. Činnost společnosti vymezují dva základní dokumenty: **zakládací listina** ze dne 21. 11. 2001a **statut společnosti** schválený správní radou dne 16. 5. 2002.

Společnost je založena na dobu neurčitou, realizuje svoje poslání prostřednictvím poskytování obecně prospěšných služeb uvedených v zakládací listině společnosti, které poskytuje v souladu s platnými právními předpisy České republiky, zejména pak zákonem č. 20/1987 Sb. o státní památkové péči ve znění pozdějších předpisů. Jednotlivé druhy služeb společnost poskytuje za stejných podmínek pro všechny jejich uživatele. Služby jsou prováděny za úplaty vypočtenou dle ceníku společnosti schváleného správní radou. Informace o cenových podmínkách, za nichž společnost poskytuje obecně prospěšné služby, jsou k dispozici každému na požádání. S podmínkami je seznámen každý uchazeč o služby společnosti.

Statutárním orgánem společnosti je správní rada, která má tři členy. Funkční období členů správní rady je časově neomezené. Členství ve správní radě **není finančně honorováno**. Členem správní rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná, má způsobilost k právním úkonům a není ani sama, ani osoby jí blízké se společností v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu. Členství ve správní radě společnosti je neslučitelné s členstvím v dozorčí radě společnosti. Správní rada zasedá nejméně dvakrát ročně. Jménem správní rady jedná samostatně její předseda. Jménem společnosti je předseda správní rady oprávněn jednat ve všech věcech. Písemnosti podepisuje předseda správní rady jménem společnosti tak, že k jeho podpisu musí být připojen vytištěný nebo napsaný název společnosti. Zasedání správní rady mají právo se zúčastnit členové dozorčí rady, ředitel společnosti a členové odborné rady s hlasem poradním.

Kontrolním orgánem společnosti je dozorčí rada. Funkční období členů dozorčí rady je časově neomezené. Členství v dozorčí radě **není finančně honorováno**. Členem dozorčí rady může být pouze fyzická osoba, která je bezúhonná, má způsobilost k právním úkonům a není ani sama, ani osoby jí blízké se společností v pracovněprávním nebo jiném obdobném vztahu. První dozorčí radu jmenoval zakladatel, další členství v dozorčí radě vzniká volbou dle čl. 12. odst. 7. zakládací listiny společnosti. Dozorčí rada zasedá nejméně dvakrát ročně.

Ředitel společnosti je jmenován správní radou společnosti. Ředitel řídí činnost společnosti s výjimkou záležitostí vyhrazených zákonem, zakládací listinou nebo statutem do působnosti správní rady či jiného orgánu společnosti. Písemnosti podepisuje ředitel jménem společnosti tak, že k jeho podpisu musí být připojen vytištěný nebo napsaný název společnosti. Ředitel nemůže být členem správní rady ani dozorčí rady. Ředitel je však oprávněn se zúčastnit jednání správní rady s poradním hlasem. Ředitel je ze své činnosti odpovědný správní radě.

Poradním orgánem ředitele je **odborná rada** společnosti, složená z odborných pracovníků společnosti. První odbornou radu společnosti jmenoval zakladatel v zakládací listině. Jinak jsou členové odborné rady voleni správní a dozorčí radou společnosti na návrh ředitele společnosti.

Zisk společnosti nesmí být použit ve prospěch zakladatele, členů orgánů společnosti ani jejich zaměstnanců.

Členové správní rady:

předseda správní rady

PhDr. Jaroslav Podliska, Ph.D.

člen správní rady

Prof. PhDr. Josef Unger, CSc.

člen správní rady

Prof. PhDr. Zdeněk Měřínský, CSc.**Členové dozorčí rady:**

předseda dozorčí rady

PhDr. Michal Bureš

člen dozorčí rady

Mgr. Pavlína Kalábková, Ph.D.

člen dozorčí rady

Prof. PhDr. Jan Klápště, CSc.**Ředitel společnosti:****David Merta** (1. 11. 2006 – 24. 7. 2017)**Mgr. Marek Peška, Ph.D.** (od 24. 7. 2017)**Členové odborné rady:****Bc. Lucie Černá****Mgr. Miroslav Dejmal****Bc. Jiří Grünseisen****Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.****Mgr. Václav Kolařík****David Merta****Mgr. Marek Peška, PhD.****Mgr. Michala Příbylová****Mgr. Lenka Sedláčková****Mgr. Pavel Staněk****Mgr. Jakub Těsnohlídek****Mgr. Vilém Walter****Mgr. Dana Zapletalová****Mgr. Hynek Zbranek****Mgr. Antonín Zůbek, Ph.D.**

1.2 Organizační struktura a personální obsazení v roce 2017

Sídlo společnosti je v Brně v ulici Bezručova 78/15 v Brně, jihlavské pracoviště sídlí v Jihlavě v ulici Židovská 26, opavské pracoviště sídlí na Bezručově náměstí 1147/1. V Brně na Vídeňské 102/113 se nachází laboratoř.

David Merta
Mgr. Marek Peška, PhD.

ředitel, archeolog, vedoucí pracoviště Brno
ředitel, archeolog/odborný pracovník

Sekretariát:

Bc. Lucie Černá
Anna Hoffmanová

administrativní pracovnice
administrativní vedoucí

Pracoviště Brno:

Mgr. Miroslav Dejmal
Bc. Jiří Grünseisen
Mgr. Václav Kolařík
Mgr. Michala Příbylová
Mgr. Lenka Sedláčková
Mgr. Pavel Staněk
Mgr. Vilém Walter
Mgr. Dana Zapletalová
Mgr. Hynek Zbranek
Mgr. Antonín Zůbek, Ph.D.

archeolog/spoluřešitel grantového projektu
archeolog
archeolog/odborný pracovník
laborant/terénní pracovník
archeoložka/odborná pracovnice
archeolog
GIS specialista
archeoložka
archeolog
archeolog/zástupce ředitele

Pracoviště Jihlava:

Michal Daňa, Dis.
Petr Duffek
Mgr. Petr Hrubý, Ph.D.
Mgr. Jakub Těsnohlídek

asistent archeologického výzkumu/dokumentátor
asistent archeologického výzkumu/dokumentátor
archeolog, vedoucí prac. Jihlava
archeolog

Pracoviště Opava:

Bc. Ondřej Anlauf
Jana Brhelová
Zuzana Čechová
Bc. Beáta Jeremiasová
Mgr. Jiří Motěšický
Bc. Eduard Pyš
Jana Tůmová

asistent archeologického výzkumu/laborant
laborantka/terénní pracovnice
laborantka/terénní pracovnice
laborantka/terénní pracovnice
laborant/terénní pracovník
asistent archeologického výzkumu/laborant
laborantka/terénní pracovnice, vedoucí pracoviště

Grantový úsek:

PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.
prof. dr hab. Jerzy Piekalski

samostatný vědecký pracovník/řešitel grantu
řešitel grantu

Laboratoř:

Lenka Kosová
Mgr. Gabriela Ondříková

vedoucí laboratoře
laboratorní práce

Vývoj personálního obsazení společnosti ARCHAIA Brno o. p. s. v letech 2007–2017 (stálí pracovníci, průměrné stavy)

Rok	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2017	2018
Archeolog/GIS specialista	10	15	12	13	13	13	14	16	13	10	14
Asistent výzkumu/ved. laboratoře	5	3	3¼	4¾	4¾	4¾	4¾	8	5	7	7
Terénní pracovník/laborant	0	0	0	8	7	6	5	6	6	6	6
Administr. pracovník	5	2	3¼	1¼	1¼	1¼	1¼	2	2	2	2
Celkem	20	20	19	27	26	25	25	32	26	25	29

Počet brigádníků	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2017	2018
Dohoda o pracovní činnosti	4	7	15	15	10	11	11	8	10	8	18
Dohoda o provedení práce	80	144	146	98	99	155	123	303	335	303	448

1.3 Pracoviště Archaia Brno o. p. s.

1.3.1 Pracoviště Brno

Brněnské pracoviště na základě smluvní dohody s Archeologickým ústavem AV ČR garantuje záchranný archeologický výzkum na území Městské památkové rezervace Brno (dále jen MPR Brno). V menší míře provádí archeologické výzkumy na území jihomoravských měst a městeček (Brno, Jihlava) a stále častěji i vesnic. V současnosti se také více zaměřuje na dokumentaci městských a vesnických historických staveb (před. kaple a kostely). Záchranná a dokumentační činnost v Brně je podřízena studiu urbanizačního procesu a historické topografie středověkého města, což je i jeden z nejdůležitějších dlouhodobých úkolů odborného týmu pracoviště. K tomu je zcela nezbytné, aby bylo záchranným výzkumem podchyceno maximum terénních a stavebních zásahů při co nejvyšší možné kvalitě dokumentace.

Díky systematicky prováděnému záchrannému výzkumu se Brno stalo z archeologického hlediska jedním z nejprozkoumanějších měst ve střední Evropě. Výsledky dlouhodobého výzkumu zásadně změnily dosavadní pohled na počátky města, jehož výklad donedávna vycházel hlavně z výkladu písemných pramenů. Archeologické prameny jsou v Brně jediným dokladem k období raného středověku (12./13. století). Komplexní studium jednotlivých městských parcel přineslo jedinečné poznatky k vývoji středověké zástavby. Na základě získaných archeologických dat lze samozřejmě studovat i celou řadu dalších dílčích témat, jako např. vývoj reliéfu povrchu osídleného prostoru, vývoj hmotné kultury, vývoj osídlení aglomerace před vznikem města atd.

Nejrozsáhlejší výzkum probíhal v roce 2017 v Brně na ulici Vojtova (objemem prací se řadí mezi jeden z největších v celé historii společnosti na území Brna). S přestávkami se pokračovalo v prostoru areálu bývalé Vlněny. K dalším (menším plošným) výzkumům v rámci Brna patřily: výkop pro jímku na rohu ulic Besední a Veselá (A006/2015), předstihový výzkum pro budování horkovodu na ulici Běhounské a Jakubském náměstí (A106/2016), výzkum při snižování podlah v bývalém augustiniánském klášteře Běhounská 26/ Moravské náměstí 1 (A062/2017), rekonstrukce domu na nároží ulic Česká, Skrytá, Veselá (A033/2016), dokončení výzkumu v domě Zelný trh 10 (A020/2016), výzkum parcely Vídeňská 16 (A032/2017) a výzkum pohřebiště v budově Veveří 2/ Žerotínovo náměstí 3 (A038/2017). Při budování liniových staveb byly provedeny výzkumy kanalizace v budově Beethovenova 4 (A067/2017), při stavbě horkovodu v ulici Koliště a na Moravském a Žerotínově náměstí (A019/2017) a opravě plynovodu na ulici Křížová (A039/2017). I v roce 2017 byly prováděny sondy v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“. Konkrétně šlo o sondu a dokumentaci sklepa na Františkánské ulici (A109/2016) a sondy na rohu ulice Roosveltova a Moravského náměstí (A077/2016).

Nemalý podíl na akcích brněnského pracoviště měly rovněž výzkumy mimobrněnské. Většina z nich probíhala na zámcích (Bučovice, Čáslavice, Hradec nad Moravicí, Lysice, Moravský Krumlov či Uherčice), další např. v okolí kostelů sv. Martina (Blansko a Dolní Loučky), na náměstích (Ivančice, Jimramov, Rostěnice, Velká Bíteš) a na hradě Templštejn (Jamolice).

Výsledky archeologických a stavebně-historických výzkumů jsou prezentovány odborné veřejnosti na konferencích a seminářích. Brněnské pracoviště nezanedbává ani neobornou veřejnost a pořádá tematické přednášky a patří do kolektivu spoluvůrců Internetové encyklopedie města Brna (<http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/>).

1.3.2 Pracoviště Jihlava

Jihlavské pracoviště společnosti Archaia Brno o. p. s. vzniklo roku 2002. Základní činností jsou záchranné archeologické výzkumy především v prostoru jižní a střední části Českomoravské vysočiny. Výzkumy se většinou dotýkají především kolonizace regionu a vzniku vrcholně středověké sídelní struktury, tedy archeologií vesnických sídel, hornických sídlišť i vlastních důlních areálů a důlních děl. Nedílnou součástí činnosti pracoviště je terénní prospekce těžebních areálů a jejich geodetické zaměření. V současnosti jihlavské pracoviště koordinuje vlastní činnost s ostatními archeologickými institucemi v regionu (Muzeum Vysočiny v Jihlavě, Muzeum Vysočiny v Havlíčkově Brodě, ÚAPP Brno v. v. i. a Pueblo o. p. s.).

Od letošního roku má jihlavská pobočka také plně soběstačnou laboratoř na zpracování nálezových souborů, včetně konzervace kovů.

Velmi důležitou složkou činnosti jihlavského pracoviště je prezentace výsledků své práce laické i odborné veřejnosti. Kromě různě pojatých výstupů v tisku, rozhlasu a televizi, provádějí odborní pracovníci přednášky pro veřejnost v rámci muzeí (Jihlava, Havlíčkův Brod), dále v městských kulturních zařízeních a knihovnách (Pelhřimov, Humpolec) i v rámci škol.

1.3.3 Laboratoř Opava

Na sklonku roku 2010 naše společnost vyhrála veřejnou zakázku zahrnující laboratorní služby pro ÚOP NPÚ v Opavě. Od ledna následujícího roku tedy začala v Opavě pro potřeby archeologického oddělení ÚOP NPÚ pracovat laboratoř. Každý rok docházelo k obnově spolupráce na základě výhry veřejné zakázky, nebylo tomu jinak ani v roce 2017.

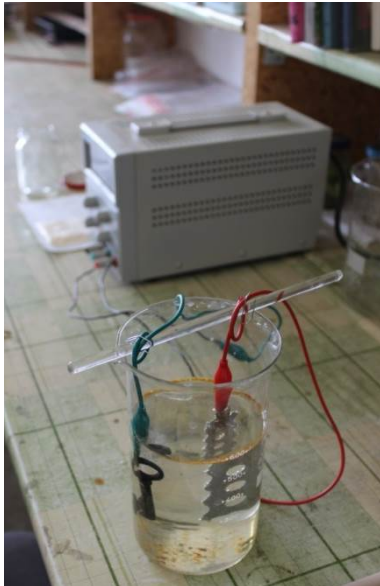
1.3.4 Laboratoř Brno

Stejně jako v předešlých letech také v roce 2017 laboratoř zpracovávala nálezový fond ze záchranných archeologických výzkumů brněnského pracoviště.

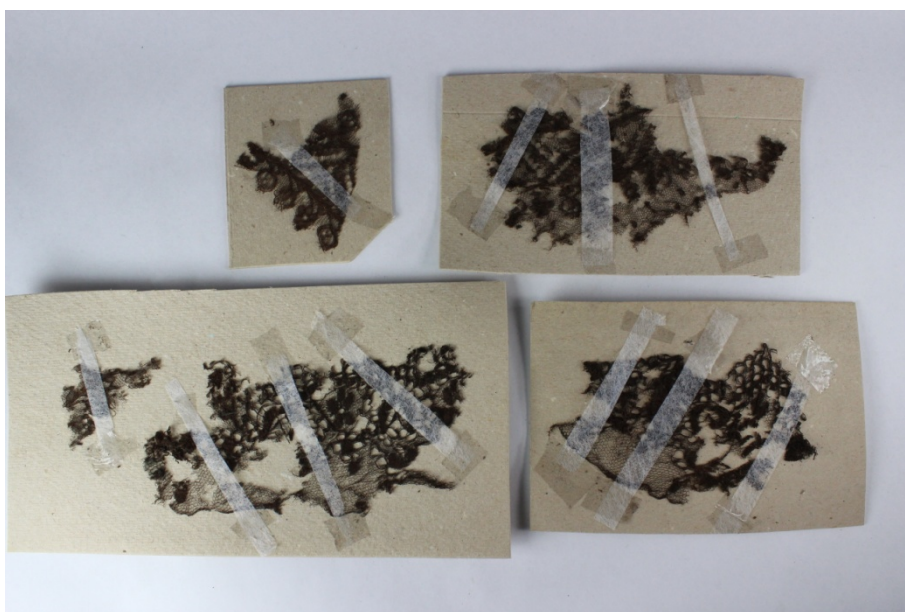
Probíhalo zde základní ošetření a inventarizace keramiky. Mimo jiné se zde konzervovalo dřevo, kůže, kov, textil, lepila a sádruvala keramika. Byla dokončena konzervace souboru nožů z výzkumu A060/2013 z Brna, Edisonu. Proběhla částečná konzervace hrobového textilu z výzkumu A017/2017 Brno, Vojtova. Vzhledem k záměru vylepšit konzervaci kovů a jiných materiálů bylo brněnské pracoviště koncem roku dovybaveno novými přístroji. Koupil se nový vysavač, jenž slouží jako odsávání a sběrná nádoba abraziva k pískovačce, a reverzní osmóza na výrobu deionizované vody.

Spolupráce s Metodickým centrem konzervace Technického muzea v Brně opět pokračovala.

Erasmus+

Již čtvrtým rokem pokračovala spolupráce s řeckou univerzitou TEI of Ionian Islands (Argostoli, Cephalonia) v rámci programu Erasmus+. Od 1. 3. 2017 do 31. 8. 2017 u nás pobývali Alexandros Kakodeipnakis a George-Nestoras Avarkiotis, jenž si svůj pobyt prodloužil o dalšího půl roku. Společně s ním od 1. 10. 2017 do 31. 3. 2018 na Erasmus+ nastoupila rovněž Galatiani Tsagkari. Pro řecké studenty kromě praktické výuky v naší laboratoři, kde se postupně seznámili s konzervací archeologického materiálu (keramiky, kůže, dřeva, textilu a kovů), byla připravena i řada exkurzí na další odborná pracoviště. S Alexandrem Kokadeipnakem a Georgem-Nestorem Avarkiotem jsme byli na exkurzi v konzervátorském pracovišti Vlastivědného muzea v Olomouci a také na prohlídce v expozicích Moravské galerie v Brně. S Georgem-Nestorem a s Galatiani Tsagkari jsme zavítali do brněnské kostnice. S Galatiani Tsagkari jsme navštívily konzervátorské pracoviště textilu v Moravském zemském muzeu v Brně u Libuše Dufkové. Georgovi-Nestorovi a Galatiani byla umožněna měsíční praxe na konzervátorském pracovišti Vlastivědného muzea v Olomouci u Mgr. Lucie Janusové.

V rámci mimopracovní aktivity byli Galatieni a George zasvěceni do techniky cínování.

*Olomouc
Zakynthos
museum
day*

1.3.5 Knihovna a archiv

Ke konci roku 2017 knihovna dosáhla počtu 2426 titulů (což představuje zhruba 5465 položek). K rozšíření knihovního fondu každoročně přispívá i meziknihovní výměna publikací za sborníky FUMA a další tituly, na jejichž vydání se Archaia Brno o. p. s. podílí.

Největším publikačním počinem letošního roku bylo bezesporu vydání dalšího svazku sborníku **FORUM URBES MEDII AEVI X/1–2. ARCHEOLOGIE VE MĚSTĚ. Strategie, metodika, metody výzkumu, prezentace a ochrany archeologických památek**. Vydání proběhlo ve spolupráci s Archeologickým ústavem AV ČR a Národním památkovým ústavem a za podpory projektu Integrovaný informační systém archeologických pramenů Prahy DF13P01OVV014 v rámci programu NAKI MK ČR.

V archivu nálezových zpráv je uložena mimo jiné terénní dokumentace ze všech archeologických výzkumů brněnského pracoviště. Je zde umístěna i starší dokumentace z výzkumů, které prováděl dříve ArÚ ČSAV a ÚAPP Brno (PhDr. Rudolf Procházka, CSc.).

Archivována je fotodokumentace, a to jak v podobě fotografií, negativů a diapositivů, tak v elektronické formě.

Průběžně je doplňována i videodokumentace, která je pořizována na většině archeologických výzkumů i stavebních průzkumů. Její převážná část je již převedena do elektronické podoby.

2. ZÁCHRANNÉ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY (ZAV) V ROCE 2017

Těžištěm výzkumné činnosti Archaia Brno o. p. s. jsou záchranné archeologické výzkumy. Jejich základním smyslem je záchrana informací a nálezů, kterým hrozí nenávratné zničení v důsledku destruktivních zásahů do archeologických terénů souvisejících se stavebními aktivitami nejrůznějšího druhu. Záchranný, případně i předstihový archeologický výzkum se vždy skládá z terénní části a ze zpracování jeho výsledků do podoby nálezové zprávy. Zpracování probíhá buď souběžně s terénní částí výzkumu, nebo následuje bezprostředně po ní. V současnosti společnost provádí výzkumy na území krajů Jihomoravského, Olomouckého, Zlínského a Moravsko-slezského, Jihočeského a Východočeského a na území kraje Vysočina. Hlavními systematicky sledovanými regiony zůstávají historické jádro Brna s jeho historickými předměstími a kraj Vysočina.

Realizace záchranného archeologického výzkumu je v rámci Archaia Brno o. p. s. chápána jako komplexní mezioborová práce podrobně formulovaná na webových stránkách Archeologického ústavu v Praze.¹

2.1 Seznam ZAV zahájených v roce 2017

č. akce	Poloha	ved.
A001/2017	Moravský Krumlov	Dejmal
A002/2017	D1 Hořice exit 81 – Koberovice	
A003/2017	Bučovice – zámek	Dejmal
A004/2017	E.ON. Jindřichův Hradec	
A005/2017	I/19 Kámen – obchvat ŘSD (zjišť. Výzkum)	
A006/2017	Brno, Hybešova 49 (polyfunkční dům)	Merta
A007/2017	SHP Znojmo, Obroková 6	
A008/2017	Rybník Odunec	
A009/2017	T – Mobile, Jihlava	
A010/2017	Újezd u Tišnova	Merta
A011/2017	Skelné nad Oslavou – arch. výzkum	
A012/2017	Kamenice , Pivovar	
A013/2017	Humpolec, Blanická	
A014/2017	Olešná – Skalský dvůr	
A015/2017	Veselí nad Moravou	Dejmal
A016/2017	Sportovní hřiště – Helenín	
A017/2017	Brno, Vojtova (Bytové domy)	Kolařík
A018/2017	E.ON. Č. Budějovice – rámc. Obj.	
A019/2017	Brno, přestavba parovodu (Koliště)	Zúbek
A020/2017	Humpolec, rek. Hálkova	

¹ viz <http://www.arup.cas.cz/?p=8215>

A021/2017	Humpolec, u. Husova, Školní, Havlíčkova	
A022/2017	ČOV a kanal. Kralice n. Oslavou	Dejmal
A023/2017	Zubří, vodovodní přivaděč	
A024/2017	SHP Masarykovo nám. 47, Jihlava	Peška
A025/2017	Velká Bíteš – nádvoří za radnicí	
A026/2017	Brno, Masná – Komfort	Merta
A027/2017	Palác Morava	Merta
A028/2017	Tišnov – park + hřiště	
A029/2017	Šardice – poldr	Merta
A030/2017	Brzkov	
A031/2017	Chválkov (ELPE s.r.o.)	
A032/2017	Brno, Vídeňská 16	Sedláčková
A033/2017	Hradec n. Mor. – včelí hrad – prospekce	Dejmal
A034/2017	Znojmo, centrum obnovy, st. Škola	Peška
A035/2017	Útěchovičky – Černý rybník	Duffek
A036/2017	Bystrá – vodovod	
A037/2017	MŠ Na dolech –Jihlava	
A038/2017	Brno, Žerotínovo n. – Krajský úřad	Zúbek
A039/2017	Brno, Křížova – RWE	Sedláčková
A040/2017	OC Pelhřimovská	
A041/2017	Templštejn 2017	Dejmal
A042/2017	SHP Modřice, nám. Svobody 171	Peška
A043/2017	Pacov, Karmelitánská II. Etapa	
A044/2017	Stonařov, kanal. Sběrač	
A045/2017	Náměšť nad Oslavou, Kom. Nám.	
A046/2017	Rek. MK Lánice – V. Bíteš	
A047/2017	Tišnov, Smíškova, Kvapilova	
A048/2017	Velká Bíteš, Babince 2. Etapa	
A049/2019	Resort Sv. Kateřina u Počátek – pavilon novostavba	
A050/2017	Blansko, novostavba při Faře	
A051/2017	V. Bíteš – hřbit. Zeď	
A052/2017	Suchá nádrž Červenice, k.ú. Šardice	
A053/2017	Moravský Krumlov (soc. byty), TOLZA	
A054/2017	Humpolec, akce: Smetanova, Žižkova, Podhrad	
A055/2017	Promenáda kolem říčky Bělá č. 4	

A056/2017	Vysílač Vodafone – Dlouhá Ves	
A057/2017	obec Bítovčice – kanalizace a ČOV	
A058/2017	Pivovar Kamenice n.L. II. část	
A059/2017	Černovice ZTV	
A060/2017	Uherčice – Čertovo kolo	Dejmal
A061/2017	Strážnice – zámecký park	Dejmal
A062/2017	Brno – Moravské nám. 19 – katastrální úřad	Zúbek
A063/2017	Kamenice n. L. – plovárna ZRUŠENO	
A064/2017	Rezidence Vrchlického	
A065/2017	Kamenice n. L. – obnova části opěrné zdi teras	
A066/2017	Brno, BVAK – Bayerova II.	
A067/2017	Brno, Čro – rekonstrukce studia	
A068/2017	Jimramov –kanalizace	
A069/2017	Žerotice – tvrz	Dejmal
A070/2017	Jihlava, Vrchlického	
A071/2017	Tišnov, Brněnská – Mrštíkova (Mertastav)	
A072/2017	Chotěboř – reko domu	
A073/2017	Šebetov, čp. 48 (NPU)	
A074/2017	Rozvoj stacionáře Jihlava (SMJ)	
A075/2017	Obec Rantířov IV. Etapa	
A076/2017	Obec Věžnice, veřejný vodovod	
A077/2017	Jihlava, Pávovská, obnova VN209	
A078/2017	Parkoviště u MŠ Třebíčská, Náměšť n. Osl.	
A079/2017	Reko komunikace, ul. Třebíčská, Náměšť n. Osl.	
A080/2017	Náměšť nad Oslavou, chodník v ul. Husova	
A081/2017	Náměšť n. Oslavou, regenerace sídliště	
A082/2017	Brno, Koliště (vodovod), Milady Horákové	Zúbek
A083/2017	Větrný Jeníkov, rekonstrukce výtl. Řádu	
A084/2017	Brno, Rooseveltova 13	Zúbek

2.2 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. na území města Brna – pracoviště Brno

2.2.1 Výzkumy v Brně

Lucie Černá – Miroslav Dejmal – Jiří Grünseisen – Václav Kolařík – Lenka Sedláčková – Pavel Staněk – Antonín Zúbek

Výzkumy prováděné v roce 2017 v Brně můžeme rozdělit do tří skupin: 1) rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy; 2) menší plošně exkavované plochy; 3) drobné terénní výzkumy a dokumentace inženýrských sítí.

Ad 1) Rozsáhlejší plošně exkavované výzkumy

V roce 2017 byl jediný rozáhlý plošně exkavovaný výzkum realizován při novostavbě domů na ulici Vojtova (A017/2017). Objemem prací se jednalo o jeden z největších dosud realizovaných výzkumů v Brně.

Ad 2) Menší plošně exkavované plochy

V roce 2017 můžeme do této kategorie akcí zařadit tyto výzkumy: výkop pro jímku na rohu ulic Besední a Veselá (A006/2015), předstihový výzkum pro budování horkovodu na ulici Běhounské a Jakubském náměstí (A106/2016), výzkum při snižování podlah v bývalém augustiniánském klášteře Běhounská 26/ Moravské náměstí 1 (A062/2017), rekonstrukce domu na nároží ulic Česká, Skrytá, Veselá (A033/2016), dokončení výzkumu v domě Zelný trh 10 (A020/2016), výzkum parcely Vídeňská 16 (A032/2017) a výzkum pohřebiště v budově Veveří 2/ Žerotínovo náměstí 3 (A038/2017).

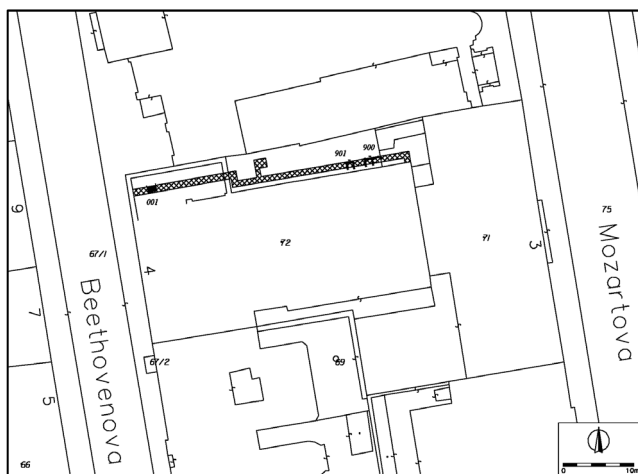
Ad 3) Výzkumy při budování liniových staveb a ostatní výzkumy

Při budování liniových staveb byly provedeny tyto výzkumy: kanalizace v budově Beethovenova 4 (A067/2017), stavba horkovodu v ulici Koliště a na Moravském a Žerotínově náměstí (A019/2017) a oprava plynovodu na ulici Křížová (A039/2017). I v roce 2017 byly prováděny sondy v rámci projektu „Sanace brněnského podzemí“. Konkrétně šlo o sondu a dokumentaci sklepa na Františkářské ulici (A109/2016) a sondy na rohu ulice Roosveltova a Moravského náměstí (A077/2016).

K. ú. Město Brno

Beethovenova 4, parc. č. 72 (akce A067/2017). Středověk, novověk. Město, klášter. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Český rozhlas – rekonstrukce studiového komplexu v přízemí a suterénu budovy“. Terénní část výzkumu proběhla v říjnu až prosinci 2017. Většina zemních zásahů stavby se uskutečnila v rámci novodobých uloženin (konstrukční vrstvy podlah sklepů, zásypy inženýrských sítí), proto byl jako forma archeologického výzkumu zvolen odborný dohled nad jejich prováděním. Sledován byl především liniový výkop pro položení kanalizačního potrubí, který se v exteriéru táhl podél severní stěny budovy, úsek v interiéru procházel suterénem v severozápadní části (obr. 1).

Budova Českého rozhlasu na Beethovenově 4 stojí v prostoru, který byl od počátků města ve 13. století zahrnut do jeho půdorysu. Je součástí severovýchodní partie, která byla

na severu a východě vymezena průběhem městské hradební zdi. Informací vztahujících se k tomuto území je pro nejstarší období jen velice málo. Městská zástavba zde od 40. let 13. století koexistovala s areálem herburského kláštera. V roce 1578 byl postoupen jezuitům, kteří ho zcela přestavěli. Po jeho zrušení připadly v roce 1783 jeho budovy armádě jako kasárna. Sloužila až do roku 1904. Poté následovala asanace a nová výstavba, jejímž výsledkem jsou dnešní domovní bloky 38, 39 a 40. Podobu jezuitského kláštera lze do jisté míry studovat na základě archivních pramenů, naopak k rozsahu, podobě a stavebnímu vývoji kláštera v období středověku poskytují informací velice málo. Důležitou roli proto představují poznatky získané archeologickými výzkumy.

Sledovaný výkop kanalizace narušil většinou jen vrstvy geologického podloží nebo novodobé uloženiny související s výstavbou a provozem stávající budovy Beethovenova 4. Geologické podloží tvořila sprašová návěť. Šlo o její spodní úroveň. Svrchní partie společně s půdním horizontem a se souvrstvím, které se na jeho povrchu utvořilo v důsledku antropogenních aktivit, byly odtěženy již v minulosti. Očekávat bylo možné jen výrazněji zahloubené situace. Ve východní části výkopu byla dokumentována dvě základová zdiva (s. j. 900 a 901), která lze spojovat s výstavbou jezuitského kláštera. V západní partii nedaleko od západní stěny dnešní budovy byl dokumentován segment výkopu odpadní jímky (s. s. j. 001). Metodou vzorku bylo z její výplně (s. j. 100) získáno 5 zvířecích kostí a dva zlomky keramických nádob z období 2. poloviny 13. až 14. století. Jímka zřejmě patřila k vybavě městiště, které bylo orientováno k Jezuitské ulici (tehdy Široké – platea Ampla), při níž stával vlastní dům. Jímka je od uliční čáry vzdálena 37 m, šlo tedy o poměrně dlouhou parcelu. Pozemky těchto rozměrů však známe rovněž z jiných částí městského půdorysu. Pravděpodobně fungovala v těsném sousedství herburského kláštera a později byla zahrnuta do jeho areálu (Zůbek 2018).

Besední/ Veselá ulice, parc. č. 593/2 (akce A006/2015). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V období od 30. 8. do 19. 10. 2017 byla realizována poslední etapa výzkumu, který byl vyvolán stavbou „Janáčkovu kulturní centrum – 1. etapa“. V jejím rámci byla provedena plošná exkavace archeologických situací v prostoru nově budované retenční nádrže v jihovýchodní části parcely č. 593/2 (obr. 2, 3).

Na zkoumané ploše (přibližně obdélná o rozměrech 17,5 x 3,5 m) byl dokumentován vývoj segmentu původního městiště od 13. do 20. století. Orientováno bylo k ulici Veselé (středověkými latinsky psanými prameny označována jako platea Laetorum též Leterum),

kteřá od počátku města tvořila spojnici mezi městskou bránou (zvanou rovněž Veselá; stávala v prostoru dnešní křižovatky ulice České, Solniční a Veselé) a Rybným trhem (forum Piscium, dnes Dominikánské náměstí). Obyvatelé ulice přináleželi do čtvrti zvané Veselá (quartale Letorum), zadní části parcel zde byly vymezeny průběhem hradební zdi. Historická zástavba ulice došla výrazné změny (především formou asanace domů) po druhé světové válce. Stržen byl tehdy také dům na předmetné parcele.

Výzkum dokumentoval postupný nárůst terénu ve dvorní části městiště. Povrch geologického podloží se nacházel v hloubce 2,8 m (úroveň 215,5 m n. m.). Středověké souvrství dosahovalo mocnosti 2 m. Tvořily ho odpadní vrstvy, komunikační úpravy (především štěty ze štěrku) a planýrky dřevohliněných konstrukcí. V příuliční části se nacházel nezděný sklep, jehož výdřeva poskytla dendrochronologický vzorek

s výsledkem 1213+. Nebyl blíže zkoumán, protože zasahoval pod základovou spáru budované retenční nádrže. Nahrazen byl zděným sklepem. Dub, ze kterého byl vyroben podkladový trám pro podporu stropu, byl skácen v roce 1262 (analýzu vzorků provedl Ing. Tomáš Kyncl). Podlahová úroveň sklepa byla postupně navyšována, v konečném součtu až o 1,3 (snad až 1,6) m. V novověku byla větší část jeho půdorysu zasypána, nástupcem se stal menší sklípek, který zanikl až ve 20. století. K výbavě domu sloužila ve dvorní části minimálně od novověku studna s kamenným roubením (Staněk, Zúbek 2017).

Běhounská ulice, Jakubské náměstí, parc. č. 32, 44 (akce A106/2016). Středověk, novověk. Město, hřbitov. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Rekonstrukce SCZT pára x HV – přípojky pro objekty Jakubské náměstí 1 a 2“. Terénní část výzkumu proběhla od 16. 1. do 1. 3. 2017. Jeho pozornost se soustředila především na výkop nové přípojky k domům Jakubské náměstí 1 a 2. Jeho většinová část, probíhající paralelně s jižní stěnou kostela sv. Jakuba, byla zkoumána v předstihu před stavebními pracemi metodou plošné exkavace. V souběhu se zemními pracemi byly zkoumány úseky, které procházely příčně přes komunikaci. Archeologické situace v nich byly silně narušeny novodobými zásahy (obr. 4, 5).

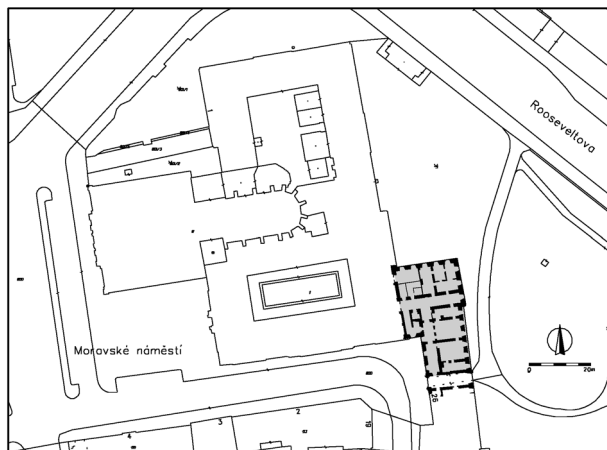

Jakubské náměstí vzniklo z velké části na ploše farního hřbitova, který se rozprostíral kolem kostela. Existoval zde od počátků města ve 13. století, pohřbívání na něm bylo ukončeno v roce 1785. Hřbitov a jeho blízkého okolí se již dotklo několik desítek archeologických akcí, jejichž poznatky byly souhrnně vyhodnoceny v publikaci Zúbek 2016. Výsledky výzkumu předložené závěry doplňují a do jisté míry rozšiřují. Dokumentované antropogenní aktivity souvisejí až se založením města a jeho existencí. Situace ze starších období nebyly zaznamenány. Středověké a novověké aktivity lze rozdělit do dvou základních kategorií. První je možné přisoudit měšťanské zástavbě, druhou svatojakubskému sakrálnímu okrsku. Profánní situace se koncentrovaly ve východní části sledovaného výkopu horkovodu. Souvisely s měšťanskou zástavbou při západní linii Běhounské ulice, která v tomto úseku zanikla definitivně s novou výstavbou kostela a rozšířením hřbitova v 15. a 16. století. Aktivity spojené se sakrálním okrskem byly takřka výhradně zastoupeny pohřebními situacemi (kosterní ostatky pohřbených jedinců, relikty rakví a pohřební výbavy,

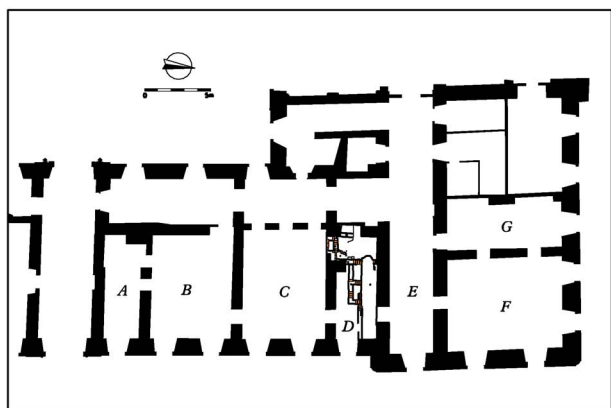
hrobové jámy a jejich výplně). Exkavováno bylo 176 in situ uložených jedinců. Před závěrečným vyhodnocením lze většinu zařadit do středověku (Černá, Zúbek 2017a).

Běhounská 26/ Moravské náměstí 1, parc. č. 1 (akce A062/2017). Novověk. Město, klášter. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl realizován v souvislosti se stavbou „Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj – krajský archiv (II. etapa)“. Terénní část výzkumu se realizovala v říjnu 2017 v součinnosti s postupem zemních prací stavby. Jejich cílem bylo sejmutí stávajících podlahových úrovní a podkladového souvrství (hloubka cca 0,3 až 0,5 m). Vzhledem k jejich charakteru a skladbě terénu byl jako forma archeologického výzkumu zvolen odborný dohled. Následně došlo k dokumentaci odhalených archeologických situací. Pro potřeby archeologického výzkumu bylo staveniště rozděleno na jednotlivé prostory označené písmeny A až G (obr. 6, 7, 8).

Zkoumaný prostor nebyl ve středověku začleněn do vlastního města, nacházel se v bezprostředním sousedství městských hradeb. Zdejší osídlení však bylo začleněno do předměstské struktury, byl součástí čtvrté čtvrti (Quartum quartale extra civitatem). Nacházelo se v těsném předpolí jedné z městských bran, zvané Běhounská. Zásadním mezníkem v historicko-topografickém vývoji sledovaného prostoru byla výstavba augustiniánského kláštera, který založil roku 1356 markrabě Jan Jindřich jako hrobku moravské větve Lucemburků. Úplně zanikla zástavba těsně před Běhounskou branou. Archeologický dohled se týkal severní části východního křídla klášterního komplexu. Jeho výstavba byla součástí rozsáhlé barokní přestavby kláštera před polovinou 18. století. Zřízena v něm byla nová prelatura. Při staré prelatuře bylo vystavěno hlavní schodiště a naproti němu kuchyně a sál, dnešní refektář. Podle smlouvy z roku 1734, kterou sepsal se stavitelem Mořicem Grimmem převor Ondřej Zirkel, mělo nové křídlo obsahovat velký sklep v podzemí, schodiště až po střechu, stáje, místnost pro kočáry, byt kočího v přízemí a v patře velký sál a přilehlé převorovy místnosti. Nové křídlo bylo postaveno na ploše, která vznikla demolicí barbakánu Běhounské brány a zasypaní opevňovacího příkopu.

Snižovaná část terénu měla navážkový charakter. Uložení byly tvořeny komponentami pocházejícími zřejmě z destrukcí zděných konstrukcí (maltovina, zlomky stavební keramiky – především cihel, kameny). Mohly souviset s demolicí někdejšího opevnění a zasypaním příkopů, výstavbou nového křídla konventu a jeho mladšími úpravami. V prostoru A měla navážka spíše novodobý charakter. Prostor B měl původní podlahovou úroveň níže. Odhalené líce stěn byly omítnuty. Lze uvažovat o podsklepení prostoru. Vstup

v jižní stěně z prostoru A (do sklepa?) byl původně širěji osazen. V základech novodobých příček v jihozápadním rohu byly druhotně zadrženy stavební články. V prostoru C byla zaznamenána jen maltovinová navážka a základy novodobých příček. V prostoru D byly zajištěny a dokumentovány zděné konstrukce. S. j. 901 představovalo vyzdění odpadního kanálu. Zřejmě jej využívaly záchody, které jsou zakresleny v historických plánech. S jejich konstrukcí souviselo patrně zdivo s. j. 902. S. j. 901 bylo základem příčky. Zdiva s. j. 903 a 904 mohla souviset s osazením ústí otopného zařízení (příkládací část), které bylo podle plánů umístěno v prostoru C. V prostoru E došlo pouze ke snížení v rámci stávající konstrukce podlahy. V prostoru F byly dokumentovány základy někdejších příček a v severozápadním rohu dlažba z velkých kamenných dlaždic (s. j. 906). V jihozápadním rohu se zachovalo dláždění z cihel (s. j. 905). Podle historických plánů zde bylo umístěno otopné zařízení obsluhované z prostoru G. Kontinuitu prokazuje částečné očazení podlahy s. j. 905 a jižní

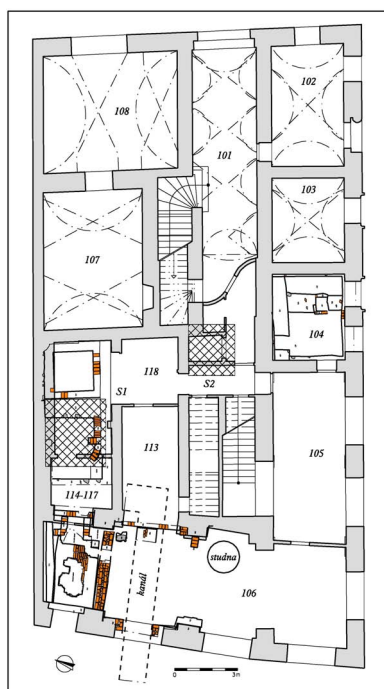
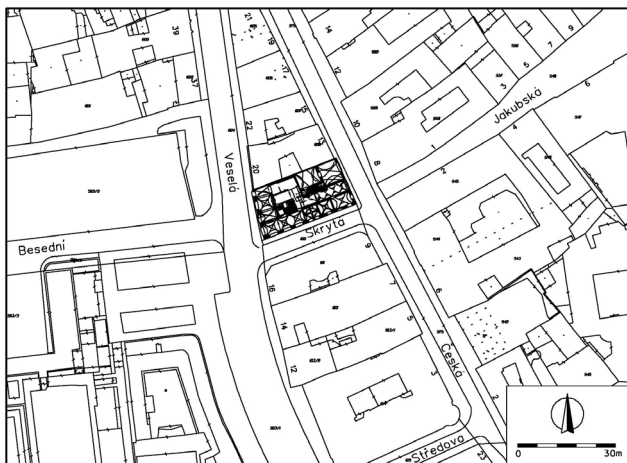

stěny místnosti. V prostoru G byl terén snížen na úroveň kamenné dlažby, která měla stejný charakter jako podlaha s. j. 906 v severozápadní části prostoru F. Obě byly zachovány v upravené formě stávajícího projektu. Všechna dokumentovaná zdiva souvisela se stavebním vývojem východního křídla někdejšího klášterního komplexu, nově vybudovaného před polovinou 18. století. Nebyly zaregistrovány žádné konstrukce, které by náležely staršímu fortifikačnímu systému (Zúbek 2017a).

Česká 11/ Skrytá 2/ Veselá 18, parc. č. 609 (akce A033/2016). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum byl vyvolán stavbou „Stavební obnova objektu, Česká 11“. Terénní část výzkumu se realizovala v období od 11. 7. 2016 do 4. 10. 2017 v součinnosti s postupem stavebních prací. Výzkum se soustředil především na dokumentaci archeologických situací, které byly narušeny zemními pracemi. Dohlíženo bylo snižování podlah v úrovni suterénu a přízemí. Týkalo se jižní poloviny sklepů pod východní částí domu (místnosti 007 až 010 a 015), kde činilo přibližně 0,6 m a dosáhlo úrovně 214,2 m n. m. Dokumentováno bylo několik dílčích profilů. Bylo snahou začistit povrch dosažené úrovně a zdokumentovat přítomné archeologické situace. Pozornost byla věnována také dokumentaci odhalených zděných konstrukcí. Dále bylo sledováno vyklízení a snižování úrovně podlah sklepů 013 a 014 v západní části domu (obr. 9, 10, 11, 12, 13). Provedena byla jejich fotodokumentace. Tyto sklepy byly částečně zkoumány již v roce 2002 (akce A048/2002: Holub a kol. 2003, 79–80; Holub a kol. 2004, 48–49; Mert, Zúbek 2003).

V přízemí snižování podlah většinou nepřesáhlo úroveň novodobé navážky (cca 0,3 m). Došlo k ohledání terénu a ověření podmínek jeho skladby, které byly rámcově známy na základě zjištění sond z roku 2014 (akce A055/2014: Peška 2014; Černá a kol. 2015, 230–231.). Začištěny a dokumentovány byly odhalené zděné konstrukce v severozápadní části domu (místnost 106). Po ujištění představiteli provádějící stavební firmy, že se jedná o konečnou úroveň snižování, bylo od dalšího výzkumu ustoupeno. Následně však došlo v západní polovině domu (místnosti 104 až 119) ke snížení terénu o dalších cca 0,5 m (místa až na niveletu 217,0 m n. m.). Dosaženou úroveň se podařilo začistit a dokumentovat pouze v místnostech 104 a 114 až 117. Hlubší výkopy realizovala stavba pouze v souvislosti s budováním výtahových šachet. Jedna využila starší výtahovou šachtu v rámci místnosti 119 (sonda S2). Odstraněny byly její betonové konstrukce a došlo k prohloubení podél obvodu jámy až na úroveň 215,5 m n. m. Dokumentovány byly její profily. Druhá výtahová šachta byla nově hloubena v prostoru na rozhraní místností 114 a 115 (sonda S1). Dosáhla hloubky 212,9 m n. m. Realizovala se

v postupných úrovních. Její těžba byla dohledována. Důraz byl kladen na odběr nálezů z výplní přítomné zděné odpadní jímky s. s. j. 001. Půdorys byl začištěn a dokumentován v úrovni 215,5 m n. m. Dokumentovány byly profily šachty.

Ve 2. patře domu byla při snižování betonových podlah v místnosti 329 (prostor při schodišti) odkryta dřevěná konstrukce starší podlahy (stropu 1. patra). Byla začištěna a fotograficky zdokumentována. Z jednoho konstrukčního prvku (desky) byl odebrán vzorek na dendrochronologickou analýzu, kterou provedl Ing. Tomáš Kyncl. Ke skácení příslušného stromu došlo v roce 1790/1791.

Archeologický výzkum ověřil skladbu svrchní části geologického podloží. V úrovni 216,2 m n. m. byl dokumentován povrch půdního typu. Jeho mocnost dosahovala 0,3 m. Uložen byl na sprašové návěži. Doklady pravěkého nebo raně středověkého osídlení nebyly zaregistrovány. Nejstarší antropogenní aktivity souvisely s osazením parcely ve 13. století. Doložen byl postupný nárůst terénu až o 1,2 m (úroveň 217,25 m n. m.), který se odehrál zřejmě během středověku.

Z technických parametrů a charakteru výzkumu vyplývají jeho velmi omezené limity pro celkovou rekonstrukci historicko topografického vývoje parcely. Stavebně historický průzkum se přiklonil k hypotéze, že vzhledem k šířce parcely (15,5 m), by se původně mohlo jednat o dvě středověká městiště. Jejich nejstarší zástavbu by tvořily dva dřevohliněné domy průjezdového typu se zrcadlově uspořádanou dispozicí, tj. s průjezdy vedle sebe. Původně otevřené průjezdy by nebyly podsklepeny. Později došlo k nahrazení

zděnou architekturou. Stávající scelená dispozice přízemí s průjezdem v ose byla kladena na sklonek středověku nebo do 16. století, nejpozději k roku 1619. Nejpozději do poloviny 17. století byla vybudována dvorní křídla – severní a jižní (Borský 2014a, 10–11; 2014b, 22).

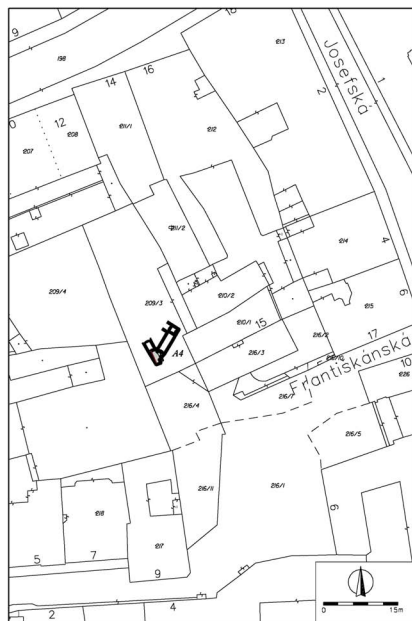
Hypotézu o rozčlenění pozemku na dvě městiště se nepodařilo potvrdit ani vyvrátit. V souvislosti s nezděnou architekturou lze uvažovat s výhradami o situaci s. s. j. 002 v severní části sklepa 007. Je možné, že šlo o suterén dřevohliněného domu, který by stával při severní hranici dnešní parcely. Suterén mohl být přítomen i v jižní části. S ním lze spojit jámu neznámé funkce (sloupovou?) s. s. j. 028 v místnosti 009. Pohybujeme se však již pouze v rovině dohadů. Relikty dřevohliněné nadzemní stavby byly dokumentovány ve dvorní partii (sonda S2). Je možné, že stála při hranici uvažovaných městišť. Mohla tvořit hospodářské zázemí jižního z nich.

Archeologický výzkum prokázal existenci sklepů v jižní části domu a pod dnešním průjezdem (místnost 007 až 010 a 015) již v období středověku. Do jisté míry by to mohlo potvrzovat teorii o scelení původních městišť už v tomto období. Severní dvorní křídlo bylo zřejmě vybudováno až v 1. polovině 17. století. V jeho prostoru (místnost 114 a 115) bylo zaregistrováno několik starších zahloubených aktivit, především odpadních jímek. K datování přispěla především situace s. s. j. 001, která sloužila zřejmě jako vyzděná odpadní

jímka. Její výplně poskytly keramický materiál, který lze datovat do 2. poloviny 16. až počátku 17. století; jeden z dendrovzorků byl datován do 1554/1555 (analýzu provedl Ing. Tomáš Kyncl). Je ovšem otázkou, zda nelze připustit existenci tohoto objektu (do jisté míry v brněnských podmínkách specifického) v interiéru stavby. Po jeho zasypání byl vybudován vstup do sklepa 014, který byl propojen se sklepem 013. Tímto prostřednictvím bylo potvrzeno jejich časové zařazení dle charakteru konstrukcí do novověku. Na základě přítomnosti odpadních jímek je možné uvažovat o tom, že zděná zástavba při severní hranici parcely zasahovala ve středověku pouze do hloubky 17 m od dnešní České ulice. Nálezet jí mohl relikt zdíva dokumentovaný v základu severní stěny místnosti 115 (Černá, Zúbek 2017b).

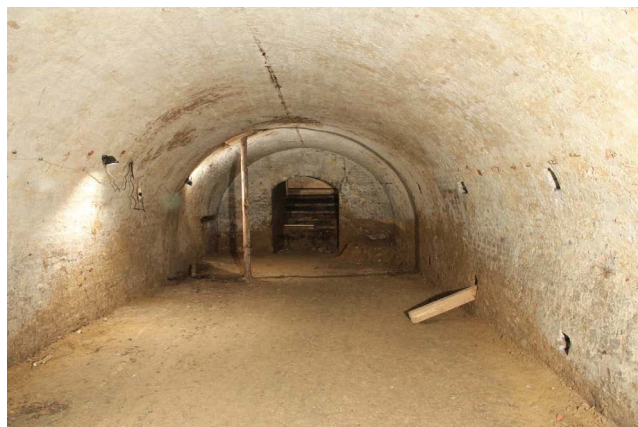
Františkánská ulice, parc. č. 209/3 (akce A109/2016). Středověk, novověk. Město. Záchranný výzkum.

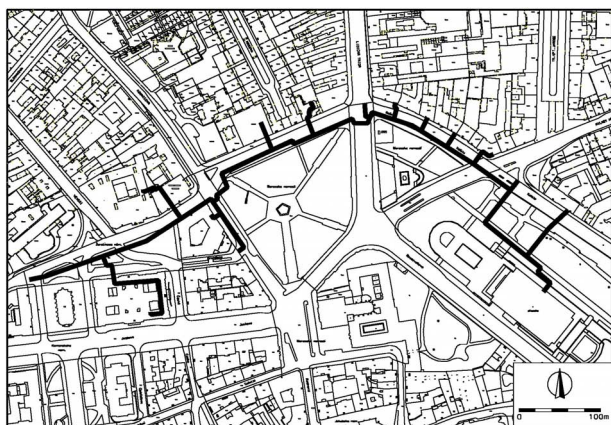
Záchranný archeologický výzkum se realizoval v souvislosti se stavbou „Sanace podzemí, stavebně historický průzkum a zabezpečovací práce Blok 8, vnitroblok Římské náměstí šachta A4“. Terénní část výzkumu proběhla v listopadu a prosinci roku 2016 v součinnosti s postupem stavebních prací. Jejich cílem bylo vytěžit zásyp sklepních prostor, které byly objeveny při výzkumu v roce 2015 (akce A042/2015: Kolařík a kol. 2016, 258). Odtěžování zásypu bylo dohlíženo archeologem. Následně byla provedena dokumentace sklepních prostor (obr. 14, 15).

Zásyp obsahoval jen nepatrné množství archeologických nálezů. Šlo o předměty (zlomky skla, stavebních kování apod.), které bylo možné datovat do 20. století. Sklep tvoří jedna prostora o délce 19 m, šířce 4,5 m a výšce 2,7 m s mírně lomenou podélnou osou. V místě zalomení byla v minulosti umístěna subtilní příčka (na šířku cihly), v současné době již destruovaná. Sklep byl přístupný z obou kratších stran. Vstup od severozápadu měl dvě stavební fáze. Starší schodiště bylo vylámano, stávající je tvořeno novodobými prvky. Ty se uplatnily také u mladších úprav druhého vstupu z jihovýchodní strany. Lomené schodiště zde vycházelo ze starších sklepních prostor (středověk?, novověk). Vůči nim tvoří popsany sklep druhou úroveň suterénu. Sklep je vyzděn zdivem, které je složeno z cihel (30 x 15 x 7 cm) pojených světlou šedou maltou. Vybaven je valenou klenbou. Větrání zajišťovaly nejméně dva otvory skrze klenbu. Schodiště v jihovýchodní části bylo v místě podesty vybaveno nikou. Podlaha sklepa je hliněná. Jde o povrch navážkové vrstvy o mocnosti cca 0,3 m, která překrývá podloží (ověřeno pouze jednou dílčí sondou). Podél celé východní stěny byla v minulosti umístěna dřevěná konstrukce (zůstaly trámové kapsy ve zdivu) zasahující 1,5 m do interiéru sklepa. Pravděpodobně se jednalo o police na uskladnění sudů (např. s vínem) či potravin. Sklep je vybaven starou elektroinstalací. Fungoval zřejmě ještě ve 2. polovině 20. století. Pak byl z velké části zasypán.

Vznik sklepa je možné zasadit do období novověku. Náležel k domu Orlí 12 (podle orientačních čísel zavedených v roce 1867). Nacházel se pod zadní partií dvorní části parcely. Její majitel jeho vybudováním zřejmě řešil potřebu zvětšit prostory využitelné ke skladování. Sklep byl napojen na starší sklepní prostory pod dvorním křídlem domu. Pro jeho velikost a stav zachování můžeme sklep označit za jeden z největších, dobře zachovaných „barokních sklepů“, které známe v prostoru historického jádra Brna (Zúbek 2017b).

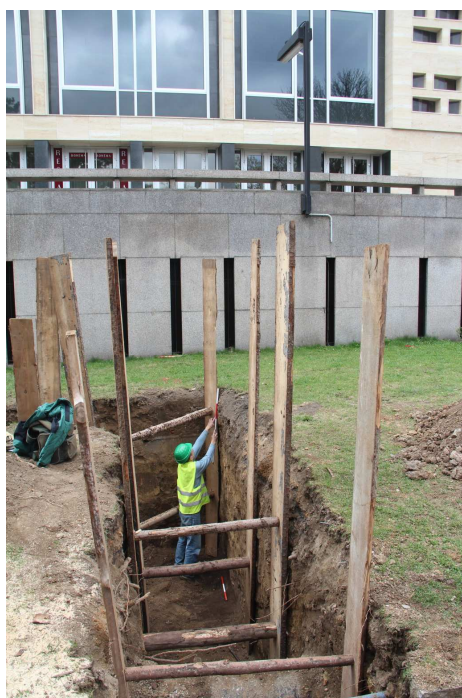
Koliště, Moravské náměstí, Žerotínovo náměstí, parc. č. 7/1, 6, 10-12, 782, 783, 786-788, 797, 800, 803, 806, 807 (akce A019/2017). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

konstrukcí), nebo pouze jejich svrchní úroveň, která protínala novodobé uložení (podkladové vrstvy komunikace, navážky). Výkopy realizované mimo stávající trasu narušily většinou navážkové souvrství, které souviselo s výstavbou bastionového opevnění ve 2. polovině 17. a 1. polovině 18. století nebo jeho zrušením a následnou úpravou terénu v 19. století a 20. století. Průběh rekonstruované parovodní soustavy se pohyboval z velké části v prostoru vnějšího pásma a okružní cesty, která procházela kolem opevnění. Vnější fortifikační pásmo bylo tvořeno zemními násypy bastionů a glacis v předpolí příkopu. Vzhledem k charakteru popsaných zemních prací stavby a skladbě terénu byl jako forma archeologického výzkumu zvolen odborný dohled nad jejich prováděním. V případě odhalení archeologických situací byl doplněn jejich začištěním a dokumentací (obr. 16, 17).

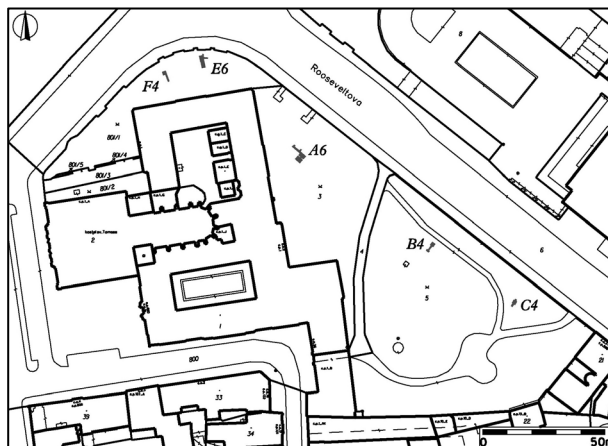
Stavba se dotkla rozsáhlého území, které v severním a severovýchodním prostoru téměř obepíná historické jádro města. Ve středověku a raném novověku se zde utvořila struktura předměstského osídlení. Vzhledem k parametrům a charakteru zemních prací jsou však výsledky příslušného archeologického výzkumu do jisté míry omezené. Svůj význam pro rekonstrukci historicko-topografického vývoje dané oblasti ovšem mají. Byla ověřena úroveň povrchu geologického podloží. Ve výraznějším rozsahu jí bylo dosaženo ve výkopu podél východní stěny budovy Janáčkova divadla (210,40 m n. m.) a ve výkopu před západním průčelím budovy rektorátu Masarykovy univerzity (č. p. 617) na Žerotínově náměstí (221,80 m n. m.). Tvořil ji půdní horizont dosedající na sprašovou návěj.

Antropogenní aktivity pravěkého či raně středověkého stáří nebyly v těchto výkopech doloženy. Dokumentovány byly situace, které je možné spojovat se zástavbou příslušného předměstského osídlení (třetí předměstskou čtvrtí v případě výkopů u Janáčkova divadla a osadou Hartlůvka na čtvrtém předměstí v prostoru Žerotínova náměstí). Šlo většinou o nevýrazné výkopy blíže neurčených funkcí nebo sloupové jamky. Na půdní horizontu leželo souvrství o mocnosti 2 m. Jeho spodní partie jsou zřejmě ještě výsledkem procesů, které se odehrávaly na předměstích v době jejich existence (odpadní vrstvy, planýrky staveb atd). Další nárůst terénu souvisí s budováním bastionového opevnění nebo jeho zrušením a následnou úpravou území. K zajímavým dokladům nedávné historie, která je ovšem již pro většinu kolemjdoucích zahalena závojem zapomnění, náležela základová zdiva dokumentovaná v západní části Žerotínova náměstí. Nesla budovu Výstavního pavilonu výtvarných umělců Aleš, která byla v letech 1922 a 1923 vystavěna v severním sousedství kostela Jana Amose Komenského podle návrhu brněnského architekta Valentina Hrdličky (Černá, Zúbek 2018a).

Moravské nám., Rooseveltova; parc. č. 3, 5, 801/1 (akce A077/2016). Středověk (?), novověk. Předměstí, fortifikace. Záchraný výzkum.

V souvislosti s akcí „Brno, historické jádro, průzkum podzemí – Blok 50, park při ulici Rooseveltova“ se uskutečnil v měsících srpnu až říjnu 2016 záchraný archeologický výzkum. V rámci průzkumných prací bylo položeno, respektive dokumentováno celkem 6 šachtic (A6, B4, C4, D4, E6 a F4), rozmístěných v parku při východní a severní straně budov bývalého augustiniánského kláštera (dnes Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj; k. ú. Město Brno, parc. č. 3, 5, 801/1; obr.18). V souvislosti s plánovanou revitalizací prostoru bylo jejich hlavním úkolem především objasnit výškové poměry historických terénů a konstrukcí v této části města a upřesnit průběh a úroveň dochování barokní bastionové fortifikace. Sondy prováděla kvalifikovaná stavební firma. Těžba terénu byla dohledována po jednotlivých pracovních postupech archeologem. Průběžně byly dokumentovány odkryté profily, popřípadě v ploše odkryté archeologické situace.

Z hlediska historického byl prostor od vrcholného středověku součástí zástavby brněnského předměstí (tzv. třetí a čtvrté předměstské čtvrti). Od poloviny 14. století se nacházel v bezprostřední blízkosti nově vystavěného augustiniánského kláštera. V 2. polovině 17. století se stal součástí fortifikačních pozemků barokní bastionové pevnosti a po její definitivní demolici v 60. letech 19. století sloužil jako park. Geomorfologicky se dnes zkoumaný prostor nachází v nadmořské výšce cca 216,80 (sonda C4) až 219,50 m n. m. (sonda F4), na mírném svahu, který pozvolna klesá východním směrem k bývalému řečišti Ponávky. Geologické podloží je tvořeno kvartérní sprašovou návějí. Na sprašové podloží nasedá holocenní půda, tvořená černohnědou humózní hlínou tzv. černozemí. Mezi neogenními vápnitými jíly (tzv. tégly) a sprašemi nacházíme v této části historického jádra v hloubce cca 5 až 6 metrů pod současným povrchem fluvialní sedimenty, tj. štěrky a štěrkopísky, přecházející v písčitou a nivní sedimentaci.

V průzkumných sondách A6, B4 a C4 se podařilo odhalit průběh barokní kurtiny bastionového opevnění, budované od konce 50. let 17. století. Ve všech případech se ubouraná hradba nacházela přibližně 0,80 m pod současným terénem. V případě sondy A6 bylo dokumentováno i napojení tzv. svatotomášského bastionu na kurtinu, včetně opěrného pilíře a probořené klenby zasypané kasematy. Barokní hradba byla konstruována ze smíšeného zdiva o síle 1,80 až 1,90 m, orientovaného v těchto místech ve směru severozápad–jihovýchod. Měla vnitřní a vnější líc ukloněný pod úhlem cca 80°. Z terénní situace je zřejmé, že v období výstavby barokního opevnění v 2. polovině 17. století byl terén jihozápadně od hradby značně navýšen násypy valového opevnění a na severovýchod od ní naopak odtěžen při budování příkopu. Při demolicích v 60. letech 19. století byl pak terén opět snížen a násypy byly využity pro zasypání příkopu. Základovou spáru kurtiny se v žádné ze sond odhalit nepodařilo.

Pod parkovou úpravou terénu a recentní navázkou byly v sondách A6, E6 a F4 odkryty pozůstatky násypu valu barokního bastionového opevnění. Ten byl tvořen hutněnými vrstvami charakteru přemístěného podloží. Na základě zjištěných informací můžeme říci, že se terén v době začátku výstavby barokního opevnění na konci 50. let 17. století nacházel v těchto místech cca 2,50 až 2,80 m pod současným povrchem.

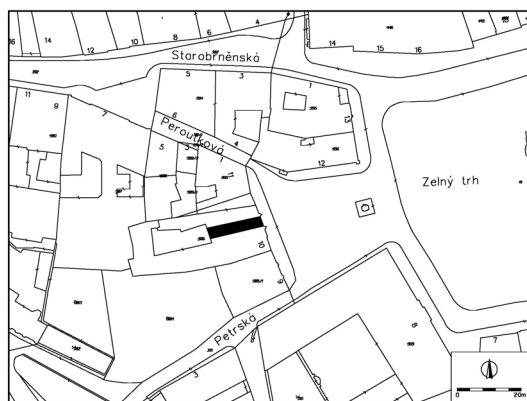
V sondě E6 a snad i A6 se pravděpodobně nacházely pozůstatky po raně novověkém opevnění augustiniánského kláštera z období 1. poloviny 17. století. Jednalo se o opěrnou zeď zemního valu (sonda E6), resp. fragment nezděného příkopu (sonda A6). Tuto interpretaci bude v budoucnu nutné ověřit případnými dalšími výzkumy.

Na profilech sond C4 a B4 byly až do hloubky 4,0 m pod současným povrchem dokumentovány pouze zasypy barokního příkopu, které vznikly pravděpodobně v roce 1863,

kdy byla tato část opevnění demolována. Minimálně do této hloubky zde byl terén výkopem barokního příkopu zničen. Vně barokní hradby došlo k odtěžení středověkého terénu až na geologické podloží, a proto severovýchodně od ní lze z hlediska archeologie očekávat pouze spodní části značně zahloubených objektů (především studny a odpadní jímky). Naopak uvnitř hradby došlo vlivem nasypání valů k vzácnému zakonzervování středověkých a novověkých souvrství, které jsou neporušené jakoukoliv mladší činností a mimořádně důležité pro případný archeologický výzkum (Kolařík 2017).

Zelný trh 10, parc. č. 386 (akce A020/2016). Středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

V dubnu 2017 proběhla druhá etapa archeologického výzkumu, který byl vyvolán rekonstrukcí „Oprava a rekonstrukce – Paláce opata žďárského kláštera – Zelný trh 10“ (k první etapě viz Kolařík a kol. 2017, 198). V jejím rámci byla provedena plošná exkavace archeologických situací v prostoru průjezdu domu (obr. 19).

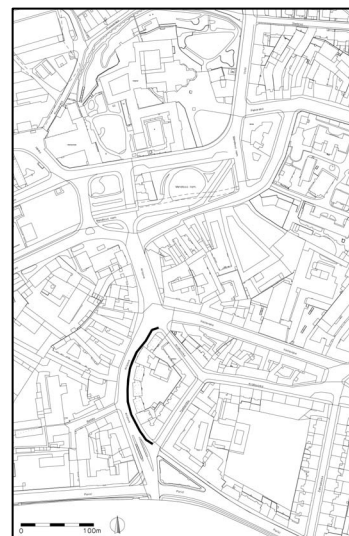
Svrchní část geologického podloží byla tvořena sprašovou návějí (s. j. 200). Její povrch se nacházel v úrovni 228,00 m n. m. Vrstva půdního typu byla odstraněna již v minulosti. Do geologického podloží byla zahloubena řada situací. Z pravěkého nebo raně středověkého období nepocházela žádná z nich. V tomto směru lze uvažovat pouze o uloženině s. j. 202, která vyplňovala blíže neurčený výkop. Tvořil ji pouze přemístěný půdní typ. Nejstarší výkopy náležely do vrcholného středověku. Datování vycházelo z analýzy mobiliáře získaného z jejich výplní. Koncentrovaly se ve východní části průjezdu.

Některé z nich byly určeny jako sloupové jámy, funkce některých nebyla určena, v jednom případě je možné uvažovat o lochu či raženém sklípku. Většina byla datována do 1. poloviny 13. století, další do období 2. poloviny 13. – 14. století, jeden výkop obecně do středověku a jeden do novověku. Terén ve střední části průjezdu byl v celé linii narušen výkopem pro kanalizační štolu. Ze zděných konstrukcí je potřeba zdůraznit dláždění z cihel s. j. 918, jehož relikty byly dokumentovány v jihozápadním rohu průjezdu. Při jižní stěně byla odkryta základová zdiva tří pilířů, která měla středověký charakter. Lze je dát do souvislosti s domem, který stával při hranici náměstí (Černá a kol. 2018).

K. ú. Staré Brno

Ulice Křížová, parc. č. 1692/1 (akce A039/2017). Raný středověk, středověk, novověk. Sídliště, město. Záchraný výzkum.

V rámci rekonstrukce plynovodu na ulici Křížová v Brně proběhl v červenci a srpnu 2017 dohled nad výkopovými pracemi. Výkopy plynovodu vedly převážně v trasách starší sítě a dosahovaly hloubky 1 až 1,5 m. V prostoru před domy Křížová 9–15 byly zachyceny pouze novodobé úpravy terénu, ojediněle i relikty zdiv náležejících novověké zástavbě. Vzhledem k blízkosti významné raně středověké lokality „Modrý lev“, která je dávána do souvislosti s raně středověkým brněnským hradem, je důležitým zjištěním přítomnost mladohradištní kulturní vrstvy, případně většího výkopu v prostoru před domem Křížová 3. Z druhotné polohy pochází i keramika náležející období 13. století. Na spojnici s ulicí Křídlovickou bylo zachyceno zdivo, které snad můžeme dát do souvislosti se zájezdním hostincem Modrý lev, který zde stával do 30. let 20. století (obr. 20).

K. ú. Štýřice

Vojtova; parc. č. 507/1 (akce A017/2017). Raný středověk, novověk. Sídliště, hřbitov. Záchranný výzkum

Předstihový záchranný archeologický výzkum byl vyvolán záměrem Statutárního města Brna vystavět v lokalitě Vojtova (k. ú. Štýřice) dva nové bytové domy, jeden se startovacími byty (SO 02) a druhý s pečovatelskou službou (SO 01). Terénní část výzkumu probíhala v dubnu 2017 až lednu 2018 (obr. 21, 22). V současné době je výzkum ve fázi zpracování a podrobně o něm bude referováno později. Níže proto uvádíme pouze stručnou charakteristiku jednotlivých archeologických komponent.

V první fázi (duben až srpen 2017) se ZAV zaměřil na exkavaci a dokumentaci části tzv. Starobrněnského hřbitova (1785–1883), který byl v roce 1866 rozšířen do prostoru plochy výzkumu a fungoval do roku 1883 (založení Ústředního hřbitova). Zabírá prostor celé východní plochy SO 02 (dům s pečovatelskou službou). Bylo zde odkryto přibližně 550 hrobových jam s více než 1150 pohřbenými jedinci (přibližně 100 hrobových jam bylo zničeno recentními výkopovými aktivitami). Od srpna pokračoval ZAV odkrýváním pozůstatků pravěkého a raně středověkého sídliště v ploše SO 01 (dům se startovacími byty) a výzkumem terénu neporušeného výkopu novověkých hrobů v ploše SO 02.

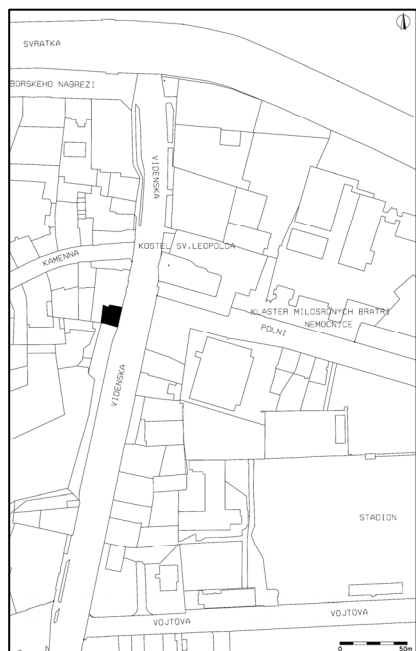
Ojedinele byly zaznamenány pozůstatky fosilních kostí mamuta a několik zlomků ŠI ze silicitů glacienních sedimentů, které pravděpodobně souvisí s epigravettským osídlením okolí lokality. Další doklady osídlení pochází z mladší doby kamenné, kdy byla v místech objektu SO 02 odkryta část osady kultury s lineární keramikou. V obou zkoumaných plochách byla odkryta část rozsáhlejšího sídliště horákovské kultury. Osídlení mladší doby železné reprezentoval palisádový žlab, zachycený v délce více než 80 metrů v ploše SO 01, jehož účel zatím není zcela zřejmý. V ploše SO 02 byly ze stejného období odkryty dva kostrové pohřby. Ze starší doby římské pochází na západním okraji plochy SO 01 odkrytý žárový hrob. Rovněž v ploše SO 01 byl dokumentován bezmála 70 m dlouhý úsek hrotitého příkopu, který byl součástí nově objeveného krátkodobého vojenského ležení římské armády z období markomanských válek.

V obou plochách byly nejintenzivněji zastoupeny doklady osídlení z období raného středověku v 11. a snad v 1. polovině 12. století. Výzkumem byl zachycen okraj sídliště, které je doloženo přítomností zásobních a sloupových jam, pecí, sklípků a především dvou suterénů přibližně čtvercového půdorysu (cca 4 x 4m) se vstupní šíjí a rozměrnou pecí naproti vstupu (Grünseisen, Kolařík, Sedláčková 2018).

Vídeňská 16, parc. č. 681 (akce A032/2017). Raný středověk, středověk, novověk. Sídliště, pohřebiště, předměstí. Záchraný výzkum.

Na přelomu června a července 2017 proběhl záchraný archeologický výzkum na parcele domu Vídeňská 16, který byl vyvolán demolicí vlastního domu, někdejšího hostince U Růžičků (obr. 23, 24).

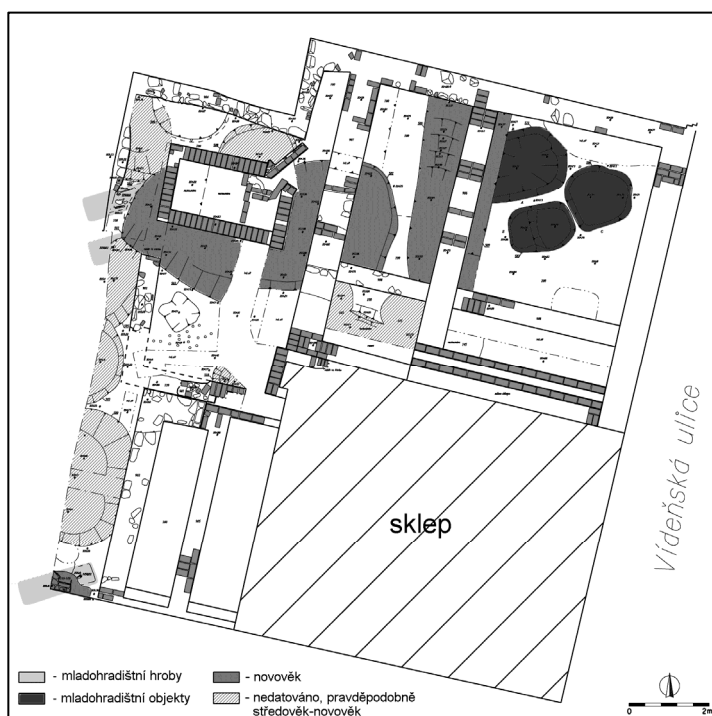

Zkoumaná plocha se nachází v bezprostředním sousedství 2. starobrněnské rotundy zachycené v roce 2012 (Černá a kol. 2013, 170–172). Výzkum potvrdil domněnku, že mladohradištní hřbitov zachycený na parcele dnešního domu Vídeňská 18 pokračuje i severním směrem. V prostoru výzkumu však byl většinou zničen mladšími aktivitami, jak dokládají četné nálezy lidských kostí v druhotných polohách. S jistotou byl zachycen jeden hrob, dva další jsou vzhledem k výraznému narušení jen pravděpodobné. Důležitým zjištěním jsou 3 raně středověké výkopy, které lze na základě získané keramiky zařadit nejpozději do 1. poloviny 11. století. Prozatím to jsou jediné raně středověké sídlištní aktivity, které se podařilo v prostoru uvažovaného hřbitova zachytit. Lze předpokládat, že jejich existence předcházela vzniku hřbitova, byť vzájemný vztah nebylo možné ověřit. Stále však platí předpoklad, že nekropole i se sakrální stavbou vznikly již před polovinou 11. století a s jistotou fungovaly do počátku 12. století, snad i později.

Z období vrcholného středověku nebyly na ploše výzkumu zachyceny jednoznačné aktivity, což může být způsobeno i výše zmíněnými terénními úpravami, které toto osídlení mohly nadobro odstranit.

Období novověku nám reprezentuje zahloubený sklípek s lochem (1. pol. 16. století), zásobní jáma a několik výkopů blíže neurčené funkce. Velká část zachycených objektů však neposkytla vhodný datační materiál – lze je tedy jen obecně zařadit do období středověku a novověku. K středověké zástavbě nepřinesl výzkum žádné informace. Všechna zachycená zdiva náleží až období novověku, resp. období 19. a 20. století.

Výzkumem byl zachycen pouze jeden výkop kultury s moravskou malovanou keramikou (s. j. 504), který s vysokou pravděpodobností náleží k osídlení známému z nejbližšího okolí (např. Černá, Sedláčková 2017, 150–153). Této kultuře by mohl náležet i zlomek kamenného mlátu, který byl získán z novověkého sklípku.

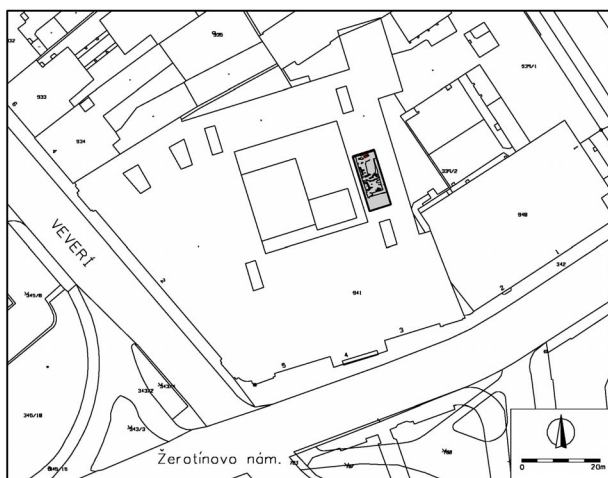

K. ú. Veverí

Veverí 2/ Žerotínovo náměstí 3, parc. č. 341 (akce A038/2017). Novověk. Město, hřbitov. Záchranný výzkum.

Archeologický výzkum byl realizován v souvislosti se stavbou „Rekonstrukce výměňkové stanice“ – Brno, Žerotínovo náměstí 4449/3. Terénní část výzkumu se uskutečnila v prostoru místnosti 018 prvního podzemního podlaží ve dnech 13. a 14. 7. 2017 v součinnosti s postupem stavebních prací. Jejich cílem bylo položení nové betonové podlahy. Úroveň stávající podlahy byla dle informací stavbyvedoucího v úrovni 219,0 m n. m. Při archeologickém výzkumu nebyla tato hodnota ověřena. Po sejmutí stávající betonové konstrukce bylo nutné snížit terén o dalších 10 až 15 cm. V jižní třetině plochy se nacházely cihlové a betonové konstrukce podlah a vyzdění šachet. V severní partii byl terén v této úrovni tvořen v drtivé většině „hřbitovní vrstvou“, jejíž součástí byly lidské kosterní ostatky. Náležely k pohřbům vlastních jedinců nebo tvořily součást zásypů někdejších hřbových jam. Po odborné exkavaci potřebné úrovně byl povrch terénu překryt vrstvou šterku, podkladovou úrovní nové betonové podlahy. Došlo tak k zakonzervování ostatních archeologických situací (obr. 25, 26).

Jmenovaná vrstva náležela městskému hřbitovu, který byl v těchto místech založen v roce 1580. Městská rada ho byla nucena zřídit z kapacitních důvodů. Přináležela k němu hřbitovní kaple Panny Marie Pomocné. Pohřbívalo se zde až do roku 1785. Po zrušení hřbitova byl prostor postupně zastavován. Budova 4449/3, která dnes slouží Krajskému úřadu Jihomoravského kraje, byla postavena jako novostavba v letech 1907 až 1917. Pro založení hřbitova byl využit prostor středověké cihelny, která existovala při severním konci předměstské osady Hartlůvky a zanikla před rokem 1540 (Flodrová 1996;

Holub 2011, 100–102; Procházka, Kolařík, Zůbek 2013, 590). Historické bádání zůstává hřbitovu hodně dlužno; v publikacích se objevují pouze stručné zmínky (Flodrová 1992, 11; Schramm 1905, 37). Výrazněji se ho dotkly dva archeologické výzkumy. Jeden proběhl na přelomu let 1994 a 1995 (Merta 1996; Merta, Merta 2001; Procházka 1997), druhý v roce 2012 (akce A059/2012 – Archaia Brno o. p. s.).

V případě zkoumané „hřbitovní vrstvy“ šlo o „slinuté“ zásypy hřbových jam. Půdorysy jejich výkopů nebyly patrné. Dominantní složkou vrstvy byla šedá plastická hlína. Kromě kosterních ostatků jednotlivých pohřbů byly její četnou příměsí jednotlivé lidské kosti. Dále obsahovala kamínky a kameny, oblázky, zlomky stavební keramiky, hřebíky, fragmenty rakví a zlomky kuchyňské keramiky. Ojedinělým nálezem byl železný hrot šípů a kamenný brousek

Rozlišeno bylo 28 pohřbených jedinců, uložených v anatomické poloze. Ve většině případů se jednalo o torza skeletů. K narušení některých došlo při výstavbě stávající budovy či novodobých úpravách. Řada pohřbů však byla narušena v době existence hřbitova výkopem mladších hřbových jam. Přítomny byly rozličné věkové kategorie dospělých i nedospělých jedinců, včetně malých dětí. Zastoupena byla zřejmě obě pohlaví. Upřesnění informací přinese budoucí antropologická analýza.

Nebožtíci leželi na zádech v natažené poloze. Nohy byly uloženy paralelně vedle sebe, ruce byly složeny na hrudi, směřovaly do klína nebo podél těla. Pohřby byly orientovány hlavou k západu. Většina zemřelých byla pohřbena v dřevěných rakvích. Zachovaly se však po nich jen nepatrné stopy. K jejich podobě se proto nelze blíže vyjádřit. Poměrně časté byly nálezy železných hřebíků. Z pohřební výbavy se dochovaly jen drobné jednotlivosti u tří pohřbů. Lze předpokládat, že výbava byla ve většině tvořena organickými materiály (textil, dřevo), které v daných půdních podmínkách podlely zkáze. V pánevní oblasti pohřbu s. j. 810 byly nalezeny dva kostěné korálky, které lze považovat za součást růžence. Při exkavaci dítěte s. j. 814 byl získán drobný kruhový medailonek (průměr 1 cm). Vyroben byl z Cu-slitiny, pod vsazeným sklíčkem byl uložen papír (či textilie?) s kresbou, která zřejmě znázorňuje Korunování Panny Marie. Medailonek byl pravděpodobně součástí růžence. Při napojení na jeho korpus se při obvodu medailonku zachoval korálek z modrého skla. Jedinec s. j. 819 měl na hrudi pod krkem dva knoflíky z gagátu či sklovité hmoty a parohovou objímku. Zřejmě sloužily k sepnutí pohřebního oděvu zemřelého.

Při západní hranici plochy byly dokumentovány dva základové pilíře. Nelze zcela vyloučit jejich příslušnost k mladší zástavbě z 19. století. Velice pravděpodobně však souvisejí spíše se hřbitovní kaplí Panny Marie Pomocné). Důležitou informací je poznatek, že jeden z pilířů narušil pohřeb s. j. 806. Kaple prošla bezpochyby během doby své existence určitým stavebním vývojem. Jasně to dokládá srovnání ikonografických pramenů z 2. poloviny 17. století, kde je stavba orientována ve směru Z–V, s archivními plány závěru 18. a počátku 19. století, které zachycují přeorientování kaple do směru J–S (Černá, Zůbek 2018b).

Literatura:

- Borský, P. 2014a: Dům č. 166/11 na České ulici v Brně. Stavebněhistorický průzkum. Rkp. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Borský, P. 2014b: Dům Česká 166/11 – dům Humpoleckých z Rybenska, Forum Brunense 2014, 19–28.
- Černá a kol. 2013: Černá, L., Dejmal, M., Holub, P., Kolařík, V., Merta, D., Peška, M., Sedláčková, L., Zbranek, H., Zůbek, A. 2013: Brno (okr. Brno-město), Přehled výzkumů 54-2, 149–182.
- Černá a kol. 2015: Černá, L., Holub, P., Kolařík, V., Merta, D., Peška, M., Sedláčková, L., Zbranek, H., Zůbek, A.: Brno (okr. Brno – město), Přehled výzkumů 56-2, 223–252.
- Černá a kol. 2018: Černá, L., Grünseisen, J., Příbylová, M., Zůbek, A.: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě Oprava a rekonstrukce paláce opata žďárského kláštera. Zelný trh 10. Rkp. nálezové zprávy č. j. 2/18. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Černá, L., Sedláčková, L. 2017: Brno (k. ú. Štýřice, okr. Brno-město), Přehled výzkumů 58 (1), 150–153.
- Černá, L., Zůbek, A. 2017a: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Rekonstrukce SCZT pára x HV – přípojky pro objekty Jakubské náměstí 1 a 2“. Rkp. nálezové zprávy č. j. 2/17. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Černá, L., Zůbek, A. 2017b: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Stavební obnova objektu, Česká 11“. Rkp. nálezové zprávy č. j. 3/17. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Černá, L., Zůbek, A. 2018a: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Přestavba parovodní topné soustavy na horkovodní, oblast Koliště – Žerotínovo náměstí“. Rkp. nálezové zprávy č. j. 6/18. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Černá, L., Zůbek, A. 2018b: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Rekonstrukce výměňkové stanice“ – Brno, Žerotínovo náměstí 3. Rkp. nálezové zprávy č. j. 7/17. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Flodrová, M. 1992: Brněnské hřbitovy. Brno.
- Flodrová, M. 1996: Brněnská cihelna „Na Lečič“ ve 14.–16. století, Archeologia technica 10, 110–113.
- Grünseisen, J. – Kolařík, V. – Sedláčková, L. 2018: Brno, Vojtova – bytové domy. Terénní dokumentace k akci A017/2017 uložena v archivu Archaia Brno o. p. s.

- Holub, P. 2011: K výrobě a variabilitě stavební keramiky ve středověkém a novověkém Brně, *Forum Urbes Medii Aevi* VI, 98–121.
- Holub a kol. 2003: Holub, P., Kováčik, P., Merta, D., Peška, M., Zapletalová, D., Zůbek, A.: Předběžné výsledky záchranných archeologických výzkumů v Brně v roce 2002, *Přehled výzkumů* 44, 57–121.
- Holub a kol. 2004: Holub, P., Kolařík, P., Merta, D., Peška, M., Zapletalová, D., Zůbek, A. Předběžné výsledky záchranných archeologických výzkumů v Brně v roce 2003, *Přehled výzkumů* 45, 39–95.
- Holub a kol. 2004a: Systematický archeologický výzkum města Brna, *Forum urbis medii aevi* 1, 57–97.
- Kolařík, V. 2017: „Brno, historické jádro, průzkum podzemí – Blok 50, park při ulici Rooseveltova“. *NZ*. č. j. 9/17 v archivu Archaia Brno o. p. s.
- Kolařík a kol. 2016: Kolařík, V., Merta, D., Peška, M., Sedláčková, L., Staněk, P., Zůbek, A.: Brno (okr. Brno-Město), *Přehled výzkumů* 57-2, 253–269.
- Kolařík a kol. 2017: Kolařík, V., Příbylová, M., Staněk, P., Zbranek, H., Zůbek, A.: Brno (okr. Brno-Město), *Přehled výzkumů* 58-2, 194–203.
- Merta, D. 1996: Brno – Žerotínovo nám. 3-5, Zemský dům. Rkp. nálezové zprávy č. j. 4/96. Uloženo: Archiv Ústavu archeologické památkové péče Brno.
- Merta, D., Merta, J. 2001: Středověká cihelna v Brně „Na leči“, *Archaeologia historica* 26, 221–226.
- Merta, D. – Peška, M. 2006: Městská archeologie, památková péče a žijící město, *Zprávy památkové péče* 62/2, 123–126.
- Merta, D. – Zůbek, A. 2003: Sanace brněnského podzemí, blok 43. Rkp. nálezové zprávy č. j. 24/03. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Peška, M. 2014: Brno, Česká 11, rekonstrukce objektu. Rkp. nálezové zprávy. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Procházka, R. 1997: Brno (okr. Brno-město). Žerotínovo nám. č. 3 – 5, *Přehled výzkumů* 1993-1994, 188.
- Procházka, R., Kolařík, V., Zůbek, A. 2013: Předměstí. In: Jan, L. (red.): *Dějiny Brna 2. Středověké město*. Brno, 568–600.
- Schramm, W. 1905: *Ein Buch für jeden Brünner*. Brunn.
- Staněk, P., Zůbek, A. 2017: Výstavba JKC – 1. etapa. Terénní dokumentace z akce A6/2015. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Zůbek, A. 2016: Hřbitov při kostele sv. Jakuba v Brně. Vyhodnocení archeologických poznatků. Brno.
- Zůbek, A. 2017a: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Katastrální úřad pro Jihomoravský kraj - krajský archiv (II. etapa)“. Brno, Moravské náměstí 1. Rkp. nálezové zprávy č. j. 12/17. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Zůbek, A. 2017b: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „Sanace podzemí, stavebně historický průzkum a zabezpečovací práce Blok 8, vnitroblok Římské náměstí šachta A4“. Rkp. nálezové zprávy č. j. 8/17. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.
- Zůbek, A. 2018: Nálezová zpráva o provedení záchranného archeologického výzkumu při stavbě „ČRo – rekonstrukce studiového komplexu v přízemí a suterénu budovy“, Brno, Beethovenova 4. Rkp. nálezové zprávy č. j. 5/18. Uloženo: Archiv Archaia Brno o. p. s.

2.2.1 Výzkumy mimo Brno

Miroslav Dejmal – Jiří Grünseisen – Václav Kolařík – Marek Peška – Michala Příbylová – Pavel Staněk – Hynek Zbranek

Blansko (okr. Blansko)

Kostel sv. Martina, č. p. 1139. Vrcholný středověk, novověk. Kostel, dvorec?, pohřebiště. Záchraný výzkum.

V roce 2017 prováděla společnost Archaia Brno o. p. s. záchraný výzkum při budování vodovodní přípojky do kostela sv. Martina v Blansku. První zmínka o kostele v Blansku je z roku 1136, kdy ho zde chtěl postavit biskup Jan Zdík, přičemž proti tomu se ohradil brněnský údělný kníže Vratislav. Zda ke stavbě došlo, nebo se tak stalo později, nevíme. Každopádně kostel zde patrně ve 12. století stál a to minimálně od jeho druhé poloviny, či až od první třetiny 13. století, kam je datován na základě nalezených architektonických detailů. Stavba poté prošla složitým stavebním vývojem. Podobně je datována i dosud nalezená keramika z okolí kostela (Doležel 1999, 373–374; Flídr 2009, 52–57; Unger 2007, 11–12, Konečný 1981, 55).

Pro 12. a část 13. století počítáme, že kostel tvořil, snad s přilehlým dvorcem, oporu biskupských držav na Blanensku a byl středem osady, kterou dnes označujeme jako Staré Blansko. To se patrně rozkládalo bezprostředně okolo něho. Někdy ve druhé půli 13. století pak došlo k přesunu vrchnostenského sídla na nedaleký hrad Blansek a také osada se patrně částečně přesunula do míst dnešního středu Blanska. Kostel samotný pak byl několikrát přestavěn, až byl jeho středověký vzhled značně setřen.

Samotný výzkum se nacházel při severní straně kostela a sestával ze dvou propojených výkopů o šíři 1 m a hloubce 1,2 m. Při samotném výzkumu byly, kromě recentních aktivit, zachyceny středověké a raně novověké hroby, které zdejší kostel obklopují. Jednalo se o běžné kostelní etážové pohřebiště. Nejstarší z hrobů byly zapuštěny do podloží, až posléze se začala úroveň terénu zvedat a některé pohřby jsou uloženy v nadložních vrstvách. Mrtví leželi na zádech a byli orientováni shodně s kostelem v ose V–Z. U některých hrobů byly zachyceny pozůstatky po dřevěných rakvích.

K zajímavým nálezům můžeme přiřadit nález asi jeden metr široké kamenné zdi orientované ve směru východ–západ. Konstrukce byla zachycena v nároží zkoumaných výkopů. Snad ji můžeme, pro stratigrafickou situaci, nález vysoké gotické cihly v rabovacím

výkopu a střepového materiálu ze základového vkopu, klást ještě do středověku. Snad do 14. či 15. století. Zeď patrně byla součástí stavby, která byla přistavěna ke kostelu ze severní strany a vyplňovala by přibližně dnešní roh mezi sakristií a lodí kostela.

Velice důležitým bylo zachycení až dvacet centimetrů mocné kulturní vrstvy nacházející se pod horizontem hrobů. Tato vrstva bohužel neposkytla žádné nálezy, ale dokládá sídlištní aktivity na místě ještě před vznikem či rozšířením hřbitova. Vrstva naléhala přímo na navětralé podloží, které se zprvu mírně a následně prudčeji sklánělo severním směrem.

Pro poznání nejstaršího horizontu byl nejdůležitější nález celkem čtyř sloupových jam, které indikují existenci zatím blíže nerekonstruovatelné dřevěné zástavby. V rámci dvou z těchto jam byla nalezena mazanice a kolekce raně středověkých keramických zlomků. Tyto zlomky keramiky můžeme, dle analogií z brněnské kotliny, datovat do první poloviny 11. století.

Přestože pro omezený rozsah výkopů nelze situaci blíže interpretovat, můžeme uvažovat, že zachycené situace a nálezy nejspíše dokládají možný biskupský dvorec či podobné správní sídlo existující v okolí kostela sv. Martina již v první polovině 11. století. Tedy skoro o sto let dříve, než dokládala prvá zmínka z roku 1136 ze sporu biskupa Zdíka.

Bučovice (okr. Vyškov)

Zámek, č. p. 1. Vrcholný středověk, novověk. Tvrz, zámek. Záchraný výzkum.

V areálu NKP zámek Bučovice provedla společnost Archaia Brno o. p. s. v roce 2017 záchraný výzkum při budování sociálního zařízení v přízemí severní části východního křídla zámku. Během stavebních prací byly odstraněny podlahy a klenební zásyp nad sklepy v celkem třech místnostech. Jde o místnosti, které bezprostředně přináleží ve východním křídle k severní věži. Vznikly vydělením s původně větších prostor, až někdy v 19. nebo 20. století.

Během výzkumu se podařilo odhalit základové partie zdí východního křídla a ruby kleneb sklepů. Potvrdilo se, že východní zeď východního křídla, stejně jako klenby sklepů i se zachycenými pasy jsou produktem jedné stavební etapy – renesanční. Starší keramický materiál byl nalezen pouze v klenebních zásypech sklepů. Ojedinelé zlomky je možno datovat do 15. a výjimečně i 14. století. Nejdůležitější informací výzkumu ovšem byl fakt, že západní zeď východního křídla je zcela odlišné stavební podoby. Zachycená východní zeď byla smíšené konstrukce, ovšem pojena kvalitní bílou vápennou maltou, stejnou jako konstrukce kleneb sklepů. Naopak západní zeď vykazovala zcela jiný charakter. Jednalo se o čistě kamenné zdivo pojené béžovou písečnou maltou. Zdivo navíc není, alespoň v některých partiích, provázáno s konstrukcemi kleneb sklepů. V jižní zkoumané místnosti je paralelně se zdivem vybudována tenká cihlová zídka, o kterou je klenba chodby sklepa vynesena.

Z nálezové situace je patrné, že při budování východního křídla bylo pro jeho západní zeď, alespoň částečně a snad pouze v úrovni pod povrchem, využito starší kamenné zdivo. Snad ho můžeme spojit ještě se středověkou fází zdejšího sídla. Podoba zdejší tvrže byla dlouho zcela neznámá, až nedávno realizované výzkumy při rekonstrukci nádvoří (Vitula 2016) doložily starší konstrukce, pravděpodobně náležející tvrzi. Námi zachycený úsek

staršího zdiva k nim nepochybně patří a rozmnožuje naše informace o podobě zdejší tvrze před radikální renesanční přestavbou.

Čáslavice (okr. Třebíč)

Zámek Sádek, parc. č. 972. Vrcholný středověk, novověk. Hrad, zámek. Záchraný výzkum.

Již v roce 2016 proběhl drobný archeologický výzkum na nádvoří předhradí zámku Sádek. Výzkum byl vyvolán stavbou kanalizace v nádvoří na parc. č. 972. Samotný hrad Sádek vznikl patrně někdy mezi léty 1270–1286. Hrad poté asi zanikl po dobytí Janem Lucemburským v roce 1312. Patrně po roce 1399 byl obnoven a pak dále kontinuálně upravován až do dnešní zámecké podoby (Plaček 2001, 561–565).

Samotné výkopy se dotkly v podstatě celé plochy nádvoří. Přičemž ve většině tras byla zachycena obdobná situace, kdy na vysoko vystupující erodované skalní podloží nasedaly pozdně novověké či recentní uloženy. Ve střední části nádvoří v prostoru od brány předhradí směrem k mostu do jádra byla zachycena štětovaná, několikrát upravovaná komunikace. Středověké archeologické situace se podařilo zachytit pouze v jižní části nádvoří. Přitesaný skalní výchoz byl zakončen tarasní zdí orientované ve směru V–Z, přičemž na nižší jižní terasa byla zachycena středověká přibližně 20 cm mocná sídlištní vrstva datovatelná podle zlomků keramiky do 15. století.

Můžeme se tedy domnívat, že původní předhradí či předpolí bylo menších rozměrů než dnes a na jižní straně bylo vymezeno námi objevenou tarasní zdí, která mohla postupovat i do nadzemních partií v podobě hradby. Absence vrcholně středověkých nálezů severně od popisované zdi může souviset s terénními úpravami předhradí, kdy patrně došlo v novověku k odstranění starších situací.

Dolní Loučky (okr. Brno-venkov)

Kostel sv. Martina. Vrcholný středověk. Kostel. Záchraný výzkum.

V létě 2017 prováděla společnost Archaia Brno o. p. s. záchraný archeologický výzkum při budování odvlhčení kostela sv. Martina v Dolních Loučkách. Stavebními aktivitami byly obnaženy základy kostela a dalo se tak nahlédnout alespoň omezeně do stavebního vývoje budovy kostela a trochu korigovat dosavadní stav bádání. Dle B. Samka pochází jádro lodi společně s částí portálu z poloviny 13. století. V závěru 15. století mělo dojít k vybudování věže a přenesení portálu, který měl být navíc rozšířen o vnitřní ostění. V druhé půli 17. století měl být vybudován současný presbytář, k němuž měla být v polovině 18. století z jihu přistavěna sakristie a roku 1985 ze severu sakristie nová (Samek 1994, 396). Odhlédneme-li od nové a staré sakristie, tak zdivo po obvodu celého kostela bylo postaveno na základech s 15–22 cm předzákladem. Vztah kněžiště k lodi nebyl z důvodu severní a jižní přístavby pozorován, ale vzhledem k odlišnému charakteru zdiva se dá uvažovat o rozdílné stavební fázi. Zato loď s věží měla stejný charakter a navíc na jižní straně bylo evidentně pozorováno provázání obou částí kostela, což by svědčilo o současném vzniku snad někdy polovině 13. století.

Hradec nad Moravicí (okr. Opava)

Městečko, č. p. 1, zámek, parcely č. 1320, 1317/1 (akce NPÚ ÚOP v Ostravě č. 110/16 a 58/17).

V letech 2016 a 2017 v souvislosti s realizací projektu „SZ Hradec nad Moravicí – památková obnova a odstranění statických poruch Červeného zámku“ proběhl archeologický výzkum na jeho nádvoří. Současně proběhl také předstihový výzkum pro nové vedení požárního vodovodu mezi Červeným a Bílým zámkem.

Ve východní části nádvoří Červeného zámku došlo ke skrývce cca o 0,8 m od stávajícího povrchu, přičemž byly zachyceny pouze stavební dorovnávký vzniklé při budování objektu Červeného zámku v letech 1874–1895 (Rosová, Kouřilová, Alterová 2012). Při výzkumu v prostoru západní části nádvoří, nad konírnami, došlo k odstranění pozdně novověkého až recentního souvrství, a to až na úroveň historických konstrukcí spojených s izolací koníren. Izolace byla provedena pomocí betonové desky, překryté vrstvou afaltového potěru. Celá deska byla vysvahována k východní straně a voda z ní svedena do navazujícího kanálu vedoucího podél desky v ose S–J. Soustava na sucho ložených cihelných kanálků měla patrně za úkol celý zásyp provzdušňovat a sanovat. V rámci následné sanace byla tato úprava částečně odstraněna a podařilo se dokumentovat další dvě úrovně sanování kleneb – jak v podobě suťového klenebního zásypu, tak aplikací litého afaltu a betonu. Dvě starší úrovně bezpečně vznikly během budování objektu Červeného zámku, nejmladší pak po neznámém časovém odstupu, buď ještě během stavby zámku, nebo na základě nálezů a stratigrafické situace nejpozději do začátku dvacátých let 20. století.

Druhou zkoumanou plochou v roce 2016 a 2017 byl výkop pro požární vodovod vedoucí od Červeného zámku k Bílému. Trasa byla vedena paralelně s přístupovou komunikací k Bílému zámku v ose S–J, západně od této komunikace. Výkop v jižní části navazoval na již existující betonovou požární jímku. Další výkop byl proveden západně od jímky za účelem ověření možnosti jejího plánovaného rozšíření. V severní části výkopu vodovodu byla zachycena kamenocihelná zeď v ose V–Z, přičemž ta byla na jižní straně zaomítaná a původní terén ke konstrukci byl pod niveletou stavby. Bodově bylo ověřeno, že se nachází jistě hlouběji než 2,6 m. Do této hloubky byly zachyceny pouze suťové navážky raně novověkého stáří. Zeď je buď součástí neznámé stavby nebo vymezení areálu v jeho pozdně středověké či novověké fázi. K zmíněné zdi byla později dodatečně zbudována další, v základových partiích kamenná, v nadzemním úseku cihelná konstrukce. Vedla v ose SV–JZ, přičemž SZ část sloužila i jako taras vůči sníženému terénu na této straně. Dalé jižněji se podařilo zachytit konstrukčně schodnou zeď stejné orientace. Patrně jde tedy o budovu, kterou lze na základě materiálu z vrstev, které ji překrývají, datovat někdy do období raného novověku. Nejspíše jde o blíže neznámou hospodářskou budovu tvořící výbavu areálu v době před provedením parkové úpravy v rámci klasicistní přestavby zámku. V celém severním úseku nebylo dosaženo geologického podloží, hloubka výkopu se pohybovala okolo 1,2 m.

Naopak v jižní části se podařilo zachytit dvě hrany patrně vymezející příkopy, které přepažovaly hradní ostrožnu. Patrně je můžeme ztotožnit s již dříve zachycenými příkopy označovanými jako P2 a P3 (Kouřil, Prix, Wihoda 2000, 175-193, obr. 104). Nečetný materiál vyzvednutý z jižnějšího příkopu (P3?) datuje jeho zánik do období 17. až počátku 18. století. Jižní hrana tohoto příkopu je dnes zničena již existující jímkou na vodu. Definitivní ztotožnění příkopu bude možné až po porovnání dokumentace z jednotlivých výzkumů na lokalitě proběhlých. V rámci celého výkopu požárního vodovodu bylo zachyceno 0,8–1 m mocné zvrstvení představující úmyslně deponovanou zeminu pro parkovou úpravu. Toto zvrstvení obsahovalo nahodile keramiku datovatelnou od pravěku přes raný a vrcholný středověk až do novověku. K parkové úpravě tedy jistě posloužily uložiny dříve deponované v rámci areálu.

Kromě výše zmíněného výkopu byla součástí výzumu i sondáž v místech zamýšleného rozšíření betonové jímky západním směrem. V ploše byl otevřen prostor o rozměru 6 x 7 m. Dva západní kvadranty zachytily parkové úpravy a vstřvy navážek. Pod nimi byla zachycena kvalitní vyspádovaná dlažba. Ta nejspíše vedla směrem k zámku a její sklon a trasa kopírují kruhovou komunikaci, která je zachycena na indikační skice stabilního katastru z roku 1826. Zachytili jsme tedy relikvitu původní cesty, která v klasicistním období obsluhovala zámek. Tato dlažba je totožná s dlažbou, kterou zachytil B. Novotný při svém výzkumu v padesátých letech (Novotný 1958). Jeho výzkum jsme částečně revizně ověřili ve východních kvadrantech sondy. Zde jsme, stejně jako Novotného výzkum, zachytili zdivo velké věže. Jednalo se o v některých místech značně nekvalitně ložené zdivo, kdy byly patrné jednotlivé stavební postupy. Směrem k vnitřnímu líci, který byl částečně zachycen, se kvalita zdění zlepšovala. Vnitřní líc samotný pak byl původně opatřen dřevěným bedněním, kdy po jeho odstranění zůstala povrchová úprava v podobě omítky z vyhřezlé malty s jasnými otisky po fošnách. Vnější, tedy severozádní líc se nedochoval, tudíž přesný rozměr věže neznáme. Můžeme uvažovat, že líc je destruovaný již od zániku věže. Východní část věže je dnes zničena výše zmíněnou betonovou jímkou. V této fázi byly práce zastaveny a situace zasypána, dokud neproběhne přeprojektování podoby jímky z důvodu ochrany objevených konstrukcí. Podrobná publikace výsledků výzkumu proběhne po dokončení jeho zpracování.

Ivančice (k. ú. Ivančice, okr. Brno-venkov)

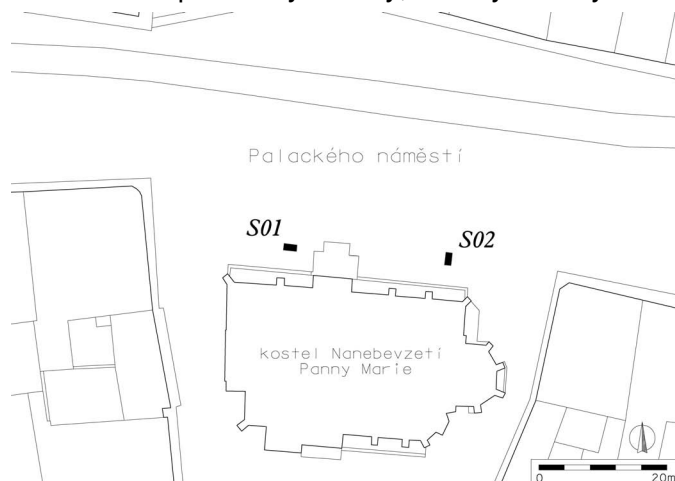
Palackého náměstí; parc. č. 3163/1. Středověk, novověk. Město, hřbitov. KSPP. Sídliště rovinné (?). Záchranný výzkum.

Zjišťovací archeologický výzkum byl vyvolán přípravou rekonstrukce části Palackého náměstí při kostele Nanebevzetí Panny Marie v Ivančicích. Terénní část výzkumu proběhla v srpnu roku 2016. Jeho úkolem bylo prokázat, případně vyloučit přítomnost pozůstatků historických aktivit (především úroveň dochování pohřbů na kostelním hřbitově), které by mohly být v kolizi s projektovanou stavbou a připravit případně podklady pro navazující předstihový záchranný archeologický výzkum. V tomto konkrétním případě se jednalo především o zjištění hloubky uložení pohřbů v rámci kostelního hřbitova, které by mohly být výstavbou narušeny. K tomuto účelu byly navrženy dvě zjišťovací sondy na severní straně kostela.

Sledovaný prostor se nachází na katastrálním území Ivančic, na Palackého náměstí, severně od kostela Nanebevzetí Panny Marie (3163/1). Geomorfologicky se dnes zkoumaný prostor nachází v nadmořské výšce 208,50 m n. m., na mírném svahu, který pozvolna klesá jižním a jihovýchodním směrem do inundace řeky Jihlavy, respektive k Mlýnské strouze. Geologické podloží je místy tvořeno kvartérní sprašovou návějí z posledního glaciálu, místy

pak svahovými hlínami. Postupně k jihu, blíže inundaci řeky Jihlavy, tvoří podloží hlinitopísčité holocénní naplaveniny Jihlavy, Oslavy a Rokytné.

(Velkého, později Palackého náměstí).

Z hlediska historického byl prostor od vrcholného středověku součástí historického intravilánu královského města Ivančice. Pravděpodobně již od 1. poloviny 13. století byl součástí hřbitovního okrsku okolo farního kostela, vyděleného z hlavního městského tržiště. K úplnému zániku hřbitova došlo pravděpodobně až po roce 1837, kdy byl založen dodnes využívaný hřbitov na Hřbitovní ulici, východně od historického jádra města, při cestě ke kapli sv. Jakuba. Prostor se po předláždění stal součástí tržiště

Ani v jedné ze zkoumaných sond nebylo dosaženo geologického podloží, které se v těchto místech nachází podstatně hlouběji. Nebylo zachyceno ani v hloubce 2,10 m při hloubení kanalizační jímky v roce 1991, 7,5 m východně od čela sakristie (Doležel 1993, 80). Přítomnost pravěkého osídlení v blízkosti lokality může dokládat ojedinělý střepek z doby bronzové (kultura středodunajských popelnicových polí) obsažený v zásypech novověkých hrobů. V zásypech novověkých hrobů se jako doklady staršího pohřbívání nacházely v menší míře i zlomky středověké keramiky a jedna mince z 2. poloviny 15. století (vídeňský fenik Friedricha III.).

Zkoumaná část Palackého náměstí přiléhající k severní straně kostela Nanebevzetí Panny Marie je minimálně do hloubky 1,55 m od současného povrchu tvořena výplněmi hrobů, které byly součástí kostelního hřbitova. Že hroby a jejich výplně zasahují podstatně hlouběji, než mohly doložit námi kopané sondy, ukazuje opět v roce 1991 dokumentovaný profil východně od sakristie kostela. Zde byly pohřby evidovány i v hloubce 2,05 m od současného terénu a pravděpodobně zasahovaly i hlouběji (Doležel 1993, 80). Vzhledem k homogenitě hrobových výplní, které tvořily šedé písčité hlíny, nebylo možné rozlišovat jednotlivé hrobové jámy. Ve větším množství se zde nacházely druhotně přemístěné lidské kosti. Hroby v původní poloze se podařilo odhalit pouze v sondě S01, v místech sondy S02 se pravděpodobně nacházejí ve větší hloubce, k odkryvu pohřbů in situ nedošlo ani do úrovně 1,40 m pod současným povrchem. Nejvýše dokumentovaný hrob s. j. 801 se nacházel v hloubce 1,20 m od současného terénu na niveletě 207,22 m n. m. Celkem byly vypreparovány a zdokumentovány dva hroby (s. j. 800, 801), třetí byl odkryt částečně a dokumentován pouze fotograficky. Jednalo se ve všech třech případech o kostrové hroby, kdy zemřelý byl uložen na zádech hlavou k západu. Jak ukazují nálezy hřebíků, byli alespoň někteří zemřelí ukládáni do dřevěných rakví. Dítě uložené do hrobu s. j. 800 mělo ruce uloženy podél těla, dospělý z hrobu s. j. 801 měl ruce složeny na břiše. Vícenásobným pohřbíváním byly dokumentované hroby porušeny – skelet pohřbu s. j. 800 byl zachován pouze od pasu dolů, v případě skeletu s. j. 801 došlo k narušení lebky a to s největší pravděpodobností právě výkopem hrobu s. j. 800. Ani u jednoho z pohřbů nebyly zachyceny žádné milodary a osobní výbava.

Na základě nejmladších keramických nálezů obsažených ve výplních hrobů se domníváme, že intenzivní pohřbívání v této části ivančického hřbitova bylo ukončeno někdy v 2. polovině 16. století. Podle písemných zpráv mělo být pohřbívání přeneseno za městské hradby ke kapli Nejsvětější Trojice, zřízené roku 1560. Že se v omezené míře pohřbívalo ve farním kostele a snad i kolem něj, ukazují např. dochované náhrobní kameny a pro 18. století i zápisy v matrikách zemřelých. K úplnému ukončení pohřbívání došlo zřejmě až v souvislosti se zavedením josefínských reforem na konci 18. století. Snad již od konce středověku byl hřbitov vymezen mohutnou kamennou zdí, kterou se podařilo dokumentovat v roce 2012 na západní straně kostela (Kos 2013, 196). Tato starší ohradní zeď se v námi sledovaném prostoru nacházela poněkud severněji od zjišťovacích sond, a jak ukazuje plán Ivančic z 1.

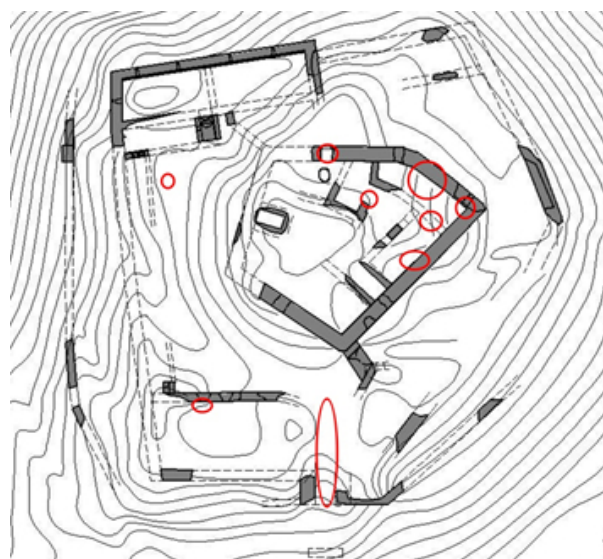
poloviny 18. století, byla zde do ní zakomponována obdélná stavba neznámého účelu (snad související s funkcí kostela nebo hřbitova, případně s funkcí přilehlého tržiště). Někdy v závěru 18. století, v souvislosti s úplným zrušením hřbitova, byla starší ohradní zeď i se stavbou zbořena a nahrazena novou zdí, která se nacházela blíže ke kostelu a na východě navazovala na jižní frontu Velkého rynku (Palackého náměstí). S destrukcí starší nebo mladší zdi mohou souviset navážky stavebního charakteru v sondě S02. I mladší zeď však byla snad někdy v 2. polovině 19. století zbořena, celý prostor severně od kostela vydlážděn a připojen k náměstí. Na konci 40. let 20. století bylo při rekonstrukci kostela předsunuto před severní předsíň vstupní schodiště a severní průčelí bylo odkopáno. V 2. polovině 20. století (80. léta?) došlo k odstranění původní kamenné dlažby a k předláždění zkoumaného prostoru pomocí asfaltu a pásů z kamenných ploten tvořících čtvercový rastr (Kolařík 2016a).

Přítomnost pravěkého osídlení lokality může dokládat ojedinělý střepek z doby bronzové (kultura středodunajských popelnicových polí) obsažený v zásypech novověkých hrobů (Kolařík 2016a).

Jamolice (okr. Znojmo)

Hrad Templštejn. Vrcholný středověk. Hrad. Záchranný výzkum.

V roce 2017 realizovala společnost Archaia Brno o. p. s. ve spolupráci s archeologickým pracovištěm NPÚ, ú. o. p. Brno záchranný archeologický výzkum doprovázející zpřístupnění a základní statické zajištění zříceniny hradu Templštejna. Výzkum se zaměřil na tři větší dílčí plochy, a to v prostoru vstupu do areálu a v severní a severovýchodní straně jádra hradu. Kromě těchto rozsahem větších výkopů byly začištěny a dokumentovány i drobné výkopy po odstraňování pařezů, případně podél doplňovaných zdí. Samotný hrad byl na sklonku 13. století postaven řádem Templářů. Zanikl pak snad někdy po polovině 16. století (Plaček 2001, 637–639).

Prostor samotné brány (sonda S1), byl rozdělen celkem do čtyř sektorů (A–D), přičemž exkavovány byly sektory A a D. Sektor A se nachází v jižní části brány při samotném vstupu. Zachycena zde byla dvě nároží brány a samotná příčná zeď procházející v ose V–Z. V rámci příčné zdi byly odkryty dvě kapsy po trámech, které byly posléze zazděny. Při dolním východním rohu zdi byl zachycen kanálek,

ktej měl za účel odvodnit vyšší části brány tak, aby zde nedocházelo k nežádoucí kumulaci vody. Při západní špaletě brány byl zachycen i úskok zdiva, který teoreticky může souviset s konstrukcí vstupu. Veškerá zdiva zachycená v sektoru A jsou stavebně současná, i když některé jejich základové partie nejsou provázány. K provázání pak došlo až ve vyšších částech zdiva. Situaci v sektoru A můžeme interpretovat jako samotné čelo brány. Nejedná se tedy o uvažovanou vlčí jámu. Ta, pokud by ji brána obsahovala, by se

nacházela v dosud nezkoumaném sektoru B, případně C. Zásyp v sektoru A sestával převážně ze zahliněné suti s pouze ojedinělými archeologickými nálezy.

Sektor D se nachází v severní části brány při jejím ústí na plošinu před pilířovitou branou. Úkolem výzkumu zde bylo srovnat terén do přiměřeného sklonu, tak aby vyhovoval budoucí komunikaci. Kromě suťových vrstev, které byly převážně prosty nálezů, se podařilo zachytit i zahliněnou úroveň sutě, která obsahovala nálezy datovatelné do 15. století, včetně mince z konce 14. století a několika zlomků komorových kachlů. Zajímavá je část komorového kachle s výjevem lva s mládětem, což je narážka na biblické zmrtvýchvstání, kdy lev probouzí svým dechem třetí den lvcí mrtvě porozená mláďata. Ze stavebních pozůstatků se zde podařilo zachytit část spadlého úseku kamenného zdiva a západně od něho spadlý rozrušený blok cihelného zdiva. Spadlé zdivo původně pravděpodobně stálo východně od sondy.

Dokumentační práce se dotkly i samotného jádra hradu. V místě dosud jediného známého vstupu byl celý prostor začištěn a recentní zasypy byly vybrány, až na úroveň původní dlažby (sonda S2). Přičemž se zdá, že tento prostor byl již v minulosti vyklizen. Dochovaná výška prostoru je 1,5 m, při šířce 1,4 m. Celý vstup má podobu jednoduchého kulisovitého prostupu v hlavní hradbě, špalety vnější zárubně jsou jednoduše vyzděné s malým odskokem, ovšem i za použití pískovců. Na vnitřní straně, směrem do jádra, nebyla žádná patrná úprava špalet zárubně. Celý průchod byl původně zaomítán, jak dokazují zbytky omítky v dolních partiích špalet. Průchod byl opatřen dlažbou s velkými placáky, přičemž na několika místech, při severním a jižním okraji, byla dlažba narušena. Patrně k tomu došlo při recentním odhalování průchodu. Ve špaletách průchodu se podařilo zachytit i detaily po původním uzavření. Ve výšce 1 m od dlažby průchodu se nachází naproti sobě, ihned za odskokem vnější zárubně, dvě kapsy. Jedná se o relikty pro uložení závor, ta byla uložena v hlubší východní pochvě a přetažením se zakládala do mělčí západní kapsy. Další kapsa, která patrně souvisela se závorou, se nacházela ve východní špaletě, na stejném místě jako předchozí, ale pouze ve výšce 20 cm nad dlažbou. Jelikož se na protilehlé straně podobná kapsa nenachází, můžeme snad uvažovat, že souvisela se závorou, která se nacházela přímo na dveřích a ukládala se pouze na jednu stranu. Logicky bychom pak panty mohli předpokládat na východní straně dveří. Ovšem jediný další pozorovatelný detail se nachází na východní špaletě zárubně, kde je patrný drobný otvor, po blíže neznámém železném prvku.

Další práce se dotkly severovýchodního rohu hradního jádra. Zde byly odstraněny pařezy náletových křovin, které zasahovaly i do větších hloubek. Vzhledem k tomu, že severovýchodní část hlavní hradby jádra trpí statickými poruchami, byl suťový zasyv v těchto místech částečně srovnán. Na vnitřním úseku severní hradby jádra byla nalezena druhá konzola a zomítaný výklenek, na který navazovala dochovaná omítka. Zdá se, že konzoly snad původně nesly strop a směrem k přičce, která byla odhalena východně od popisované situace, se nacházelo schodiště se zaomítaným a zalíčeným výklenkem pro světelný zdroj.

O patro výše než popisované konstrukce byl při severozápadním rohu začištěn dnes v jádru jediný dochovaný otvor v hradbě, dříve považovaný za okno. Nicméně se původně jednalo o průchod na prevět či podobný arkýř. Případné krákorce nebo konzoly na vnější straně se nedochovaly. Délka niky se rovná síle hlavní hradby v těchto místech (2,2 m), přičemž šířka byla okolo 0,9 m. Ve východní špaletě se dochovala na severní straně pouze ve zdivu vyprofilovaná zárubeň dveřního otvoru směrem ven. Bezprostředně na ni navazuje kapsa pro závoru, která se nachází ve výšce 1 m nad podlahou. Tato kapsa patrně sloužila pro závoru upevněnou přímo na dveřích a dveře měly tudíž nejspíše panty na západní straně. Podobná, ale mnohem hlubší (60 cm oproti předchozí 15 cm) kapsa se nacházela ve špatně dochované západní špaletě. Ani tato kapsa nemá ve druhé špaletě pokračování. Závoru se tudíž zasunovala pouze do konstrukce na dveřích. Podlaha niky průchodu byla jednoduchá pouze maltou srovnaná úroveň zdiva. Můžeme předpokládat, že původně se zde nacházela

prkenná podlaha, po které jsme ale nenalezli žádné stopy. Stejně tak jsou v nice pouze v náznaku dochovány omítky. Vzhledem ke spáře mezi zárubní a samotným zdívkem a spárami, které na tomto úseku zdíva sledujeme na starších fotografiích, se můžeme domnívat, že tento otvor vznikl snad dodatečně či byl nějak upravován.

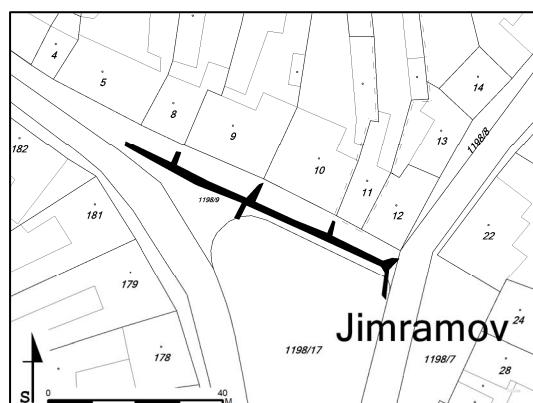
Částečně došlo také k začištění příčky mezi severní a východní budovou jádra, byl zde odstraněn pařez. V příčce se podařilo nalézt vrchol segmentového záklenku, který uzavíral průchod mezi suterénní prostorou v severní budově a suterénem ve východním stavení. Samotný průchod měl šíři skoro 1,4 m, přičemž zárubně průchodu snížili světlost na 90 cm. Samotná příčka má šíři 1,5 m, a je orientována ve směru V–Z. Prostor záklenku je zaplněn sutí pouze ve svrchní části, přibližně 0,5 m je volný.

Při vnitřním úseku východní části obvodového zdíva došlo k částečnému srovnání terénu po odstranění náletových křovin a pařezů. Při těchto pracích byly objeveny tři trámové kapsy o středních rozměrech 25 x 28 x 35 cm při rozestupech 75 cm. Tyto kapsy dobře dokumentují úroveň stropu východní budovy.

Dosud učiněné poznatky lokálně velice rozmnožili naše znalosti o hradě Templštějně a jeho vývoji a potvrdili nutnost a oprávněnost provádění záchranného archeologického výzkumu při udržovacích, vyklízecích a konzervačních pracích na lokalitě. Pokud budou záchranné práce na zřícenině dále pokračovat, bude na ně navazovat i záchranný archeologický výzkum.

Jimramov (okres Žďár nad Sázavou)

Městečko. Novověk. Náměstí. Záchranný výzkum.

Na konci roku 2017 byl proveden archeologický dohled při provádění nových svodů dešťové kanalizace v severní části náměstí Jana Karafiáta v Jimramově. V odkrytém liniovém výkopu v délce cca 60 m byly na profilech dokumentovány štetivé vrstvy (komunikační úrovně) a vyrovnávky, v hloubce cca 0,5 m od současného povrchu. Zachycené situace o mocnosti cca 0,2 m jsou před radnicí (č. p. 39) datovány keramickým materiálem do raného novověku (16.–17. století). Zachycené situace nejspíše souvisí s obnovou městečka po požáru v roce 1589 a následnou výstavbou nové radnice (Kuča 2000, 694–698). Mladší

archeologické situace byly již zničeny novodobými zásahy.

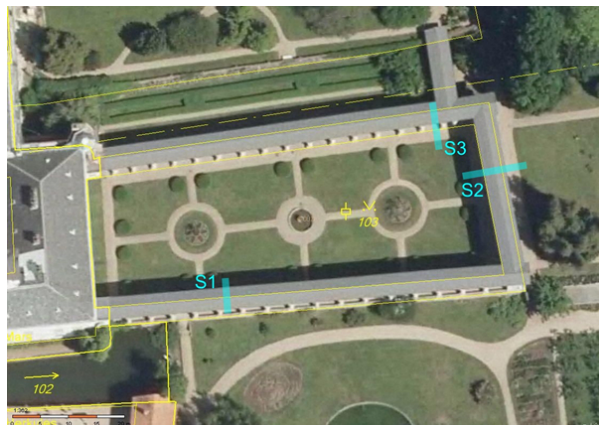
Lysice (okr. Blansko)

NKP Zámek Lysice – park. Novověk, park. Zjišťovací sondy. Geofyzikální prospekce.

Na konci roku 2016 a v březnu 2017 prováděla společnost Archaia Brno o. p. s. sondážní výzkum v areálu NKP Zámek Lysice a to převážně v jeho zahradní a parkové části. Výzkum se soustředil celkem do tří částí areálu (Příbylová, Vágner 2016). Šlo o vlastní zahradu, respektive její střední terasu. Dále pak o budovu fíkovny v zahradnictví a její bezprostřední okolí. Poslední zkoumanou plochou bylo místo zaniklé koroptvárny v parku nad zámkem. Provedena byla i geofyzikální prospekce horní terasy zahrady pomocí georadaru za účelem odhalení původního zahradního členění. Prospekce ovšem zachytila pouze recentní úpravy zahrady (Vágner 2017).

Celkem třemi sondami byla na střední terase dokumentována povrchová úprava prostoru pod renesanční kolonádou. Bylo ověřeno, že před dnešním šterkovým povrchem se nedochoval jiný typ provedení pochozí úrovně. Vrstva hrubého šterku převrstveného jemným světlým šterkem je jedinou doloženou úpravou. Ovšem dle omítky na patkách jednotlivých sloupů je patrné, že původní úroveň terénu byla o cca 15 cm níže než dnes. Ověřována byla i

možnost, že ústřední prostor vymezený kolonádou byl původně upraven v podobě jakéhosi bazénu. Jak naznačuje historický plán z počátku 18. století. Nicméně v zatravněných plochách se žádné konstrukční prvky (např. stěny či zpevnění břehu) nenacházely. V sondě pod východním křídlem kolonády byly zachyceny dvě historické technické sítě. V prostoru mezi kolonádou a středovým prostorem se nacházelo železné potrubí náležející zavlažovací síti, které bylo zachyceno i v severní sondě, a cihelný kanálek vedoucí z východní strany podél linie sloupů kolonády. Při východní straně východní kolonády pak byla zachycena kamenná zeď procházející v ose S–J. Patrně než o ztužující zeď sloupů kolonády se jedná o starší konstrukci, která byla druhotně využita. V ostatních sondách nebyly kromě základových patek kolonády zachyceny žádné další konstrukce. Keramika získaná z vlastního hliněného tělesa terasy je datována do 16. až počátku 18. století.

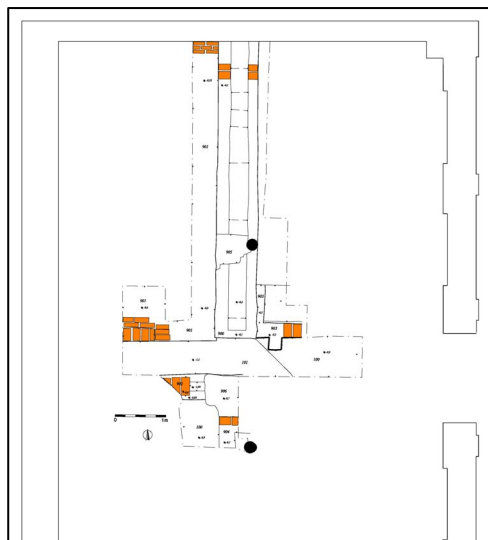
Budova koroptvárný zcela zanikla a dnes se na jejím místě nachází jen terénní relikt s místy vystupujícím zdívem. Sondami se podařilo ověřit zejména podobu podlahových úprav budovy, kde jižní menší část zpevňovala tenká vrstva lité malty a v severní část koroptvárný tvořila podlahu pouze dusaná hlína. Doložena byla rovněž střešní krytina z břidlice. Samotné zdivo budovy je pod terénem dochováno přibližně 20 cm v nadzemní části a skoro 1 m v základových partiích.

Poslední zkoumanou plochou byla fíkovna. Zachycena zde byla jednoduchá hliněná podlaha. Pouze v interiéru byl podél severní strany patrný cihelný předzáklad. Původní topeniště se nachází v reliktech na východní straně. Ve fíkovně samotné se nacházela patrně kamna, která jsou dnes odstraněna. Příkladalo se pak z dnes již sneseného přístavku na východě. Dodnes patrné umístění dalšího topeniště na západní straně je až druhotné a nelze vyloučit, že vzniklo až po zániku východního topeniště. Nečetná keramika z podpodlahových úrovní pochází z 19.–20. století. Ani v prostoru dvora jižně od fíkovny se nenacházela žádná starší úprava terénu. Pouze bylo patrné, že původní nezpevněný terén se nacházel cca 15 cm níže než dnešní povrch.

Výzkum přispěl k pochopení vývoje zdejší renesanční zahrady a jejích staveb. Detailnější informace jistě přinese plánovaná rekonstrukce celého areálu.

Moravský Krumlov (okr. Znojmo)

Palackého, č. p. 97. Novověk. Město. Zjišťovací sondy.

V roce 2017 před plánovanou rekonstrukcí domu č. p. 97 na Palackého ulici v Moravském Krumlově provedla společnost Archaia Brno o. p. s. zjišťovací sondážní výzkum. Ten měl za cíl ověřit dochování historických konstrukcí pod domem a případných středověkých úrovní pod ním (Dejmal 2017b).

V rámci sondáže byly pouze ojediněle zachyceny situace předcházející výstavbě dnešní budovy č. p. 97. V jednom případě se patrně jedná o část středověkého až novověkého zvrstvení, které můžeme snad spojit se situací v zázemí měšťanské parcely. Podobně interpretovatelný je relikt starší stavby či stavební úrovně. Sondáž měla ovšem pouze omezený rozsah a do budoucna je nutno přepokládat, že oproti původním předpokladům jsou archeologické

terény ve vnitřních parcelách domů při severní straně nádvoří dobře dochovány.

Výzkumem všechny další zachycené konstrukce již souvisí s vývojem dodnes stojící budovy č. p. 97, která vznikla mezi léty 1903–1911. Jsou to jak dvě cihelné patky pod sloupky (s. j. 904 a 905) a cihelný kanálek (s. j. 902), tak maltové lůžko (s. j. 906) s klinkerovou podlahou (s. j. 901), která se nacházela v západní polovině severní místnosti. Následně, snad s časovým hiátem, došlo k vybudování cihelného koryta (s. j. 900).

Takovéto úpravy interiéru (kanálek, klinkerová podlaha, koryto), dobře známe z prostředí budov stájí či chlévů. Kanálky měly za úkol mimo objekt vyvádět močovinu, koryta pak sloužila k napájení případně k podávání píce. Klinkerová podlaha se právě nejvíce vyskytuje v objektech stájí, kdy tvrdé stání na cihelném povrchu mělo koně navykávat na tvrdý povrch cest. Také údržba takovéto dlažby byla praktičtější. Jako stání pro koně, či dobytek byla patrně upravena pouze západní část budovy.

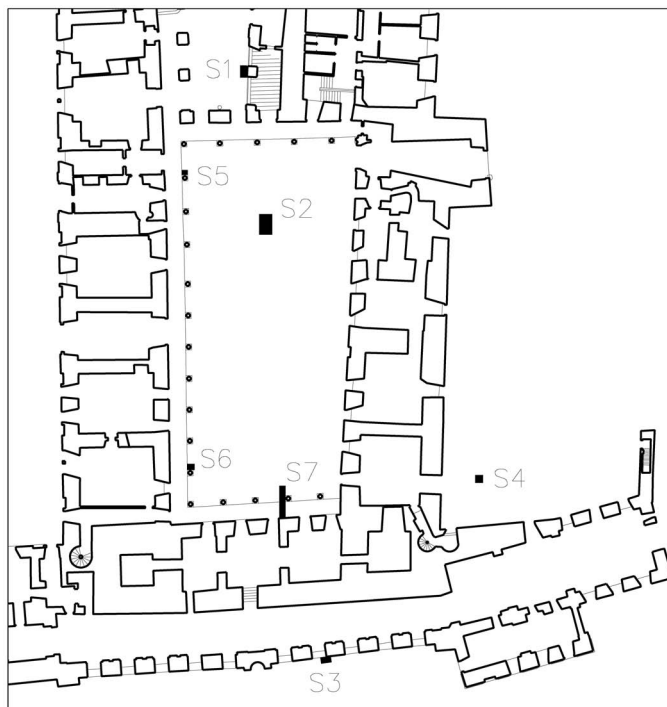
Následně došlo ke změně ve využívání sledovaného prostoru. Do severovýchodního rohu dnešní místnosti byla vložena přístavbou s. j. 903 nová místnost, přičemž podle dochovaného plánu stavebních úprav z 20. let 20. století šlo o kuchyni. To, že šlo o obytný interiér, dokládají i nalezené kvalitní omítky. Přilehlý prostor v severozápadní části dnešní místnosti měl tvořit podle výše zmíněného plánu další pokoj, nicméně vydělení této místnosti ani podlahovou úroveň se nepodařilo zachytit. Pokud tedy nebyla ještě tehdy využívána původní klinkerová podlaha. Obrys místnosti je patrně dochován v rozsahu dochování klinkerové dlažby, která byla v jižní části odstraněna a zbylo po ní jen maltové lůžko (s. j. 906). Jako nejmladší aktivity pak můžeme považovat deponování navážek, které snížily výšku místnosti, a pak následně vybudování lité betonové podlahy.

Zámek, č. p. 1. Vrcholný středověk, novověk. Hrad, zámek. Zjišťovací sondy.

V areálu KP zámek Moravský Krumlov provedla společnost Archaia Brno o. p. s. v roce 2017 zjišťovací sondy, které mají předcházet budoucí rekonstrukci zámku (Dejmal 2017a). Cílem sondáže bylo ověřit úroveň a podobu historických povrchů. Celkem bylo provedeno osm sond. Jedna na malém nádvoří (S1), pět na hlavním nádvoří (S2, S5, S6, S7, S8), jedna na předzámčí (S4) a jedna sonda se nacházela z jižní strany zámku (S4) a jedna sonda se nacházela z jižní strany zámku (S3).

V prostoru hlavního nádvoří byla již v hloubce cca 10 cm nalezena historická kamenná dlažba, která patrně sloužila v 19. století a možná dříve. Ta byla zachycena hlavně v sondě S2. Dále byla dlažba v různém rozsahu dochování registrována v sondách S5, S6, S7 a S8. Samotná dlažba je místy velice špatně dochovaná a veškeré recentní úpravy terénu na nádvoří (nedávná kanalizace apod.) ji dále poškodily.

Výzkum také přispěl k podobě založení arkád okolo nádvoří. V jižní a asi i západní arkádě byly jednotlivé cihelné patky sloupů, které jsou obloženy pískovcovými články, založeny na masivních kamenných soklech, které mají rozměry okolo 160 cm. Jiná situace byla zaznamenána při sloupu západní arkády při průjezdu. Zde sloup stojí na podobně široké cihelné patce, pouze opatřené předzákladem. Zde ovšem není vyloučeno, že by se mohlo jednat o mladší úpravu či změnu postupu kvůli existenci průjezdu západním křídlem. Také terén okolo tohoto sloupu byl značně poškozen mladšími zásahy.

V sondě S6 byla také dokumentována konstrukce s. j. 904 vedoucí mezi jednotlivými sloupy. Buď se jedná o dlažbu, či o základovou stužující zeď pod sloupy arkády. Zeď by byla vybudována dodatečně po zbudování patek. V sondě S7 byla zachycena patrně i starší dlažba, či spíše její lůžko, jižní arkády. Relikt konstrukce byl značně poškozený a nasedal v hloubce 30 cm přímo na podloží v podobě fialového slepence. Stejně tak byla na podloží či do výkopu v něm založena gotická severní zeď jižního křídla. Zdá se tedy, že dodnes dochovaný relikv raně gotického hradu, v podobě dvou věží a hradby mezi nimi, zaujal nejvyšší a nejužší místo ostrožny. Základová spára zdi nebyla ověřována.

V prostoru malého nádvoří se v sondě S1 podařilo doložit, že zde položená žulová dlažba je až recentní, přičemž původně se zde nacházel okapový chodníček nebo dlažba s říčních valounů. Pod úrovní této dlažby, a podsypu pod ní, se nacházejí od hloubky již intaktně dochované středověké vrstvy na základě keramiky datovatelné do 15. století. Ani v hloubce 80 cm nebylo v této sondě dosaženo podloží.

Sondáž přispěla i k ověření situace v prostoru tzv. předzámčí. Zde v sondě S4 byla, v místech plánované rampy do vstupu do jádra, v hloubce přibližně 40 cm zachycena cihlová dlažba. Patrně se jedná o interiérovou dlažbu dřevěného přístavku, který se nacházel v této části nádvoří.

Posledním zkoumaným prostorem byla sonda S3 při jižní straně jižního křídla. Zde se podařilo zachytit spodní část původního okenního otvoru před jeho zazděním a také charakter starší zazdívkky. V sondě je patrné, že se zde terén minimálně dvakrát zvyšoval, což dokládají jednotlivé pozůstatky po omítce fasády. Jak dokládají historické vyobrazení i popisy, původně se v těchto místech nacházely parkově upravené terasy klesající k řece Rokytne. K mohutným navážkám, zcela měnícím charakter této části zámku, došlo až v druhé polovině 20. století.

Přestože je zámek a původní hrad v Moravském Krumlově jednou z důležitých lokalit, je zde referovaná sondáž teprve druhým řádným archeologickým výzkumem. Prvá sondáž proběhla v roce 1993/1994 hlavně v prostoru předzámčí a doložila situace již od 13. století (Himmelová 1995). Potřeba dalšího archeologického výzkumu při plánované opravě zámku, je o to naléhavější, že veškeré zemní práce (nová kanalizace, stavební úpravy) a kopané sondy v rámci SHP byly v minulosti provedeny nelegálně bez účasti archeologa (Eliáš 2004).

Rostěnice-Zvonovice (k. ú. Rostěnice, okr. Vyškov)

„U Výrovny“, „Za Gregorovým“; parc. č. 1166, 1189, 1203. Doba bronzová, doba laténská. Středověk, novověk. Sídliště rovinné. Cesta. Záchranný výzkum.

V souvislosti s výstavbou nové polní cesty C13 v extravilánu obce Rostěnice-Zvonovice (k. ú. Rostěnice, parc. č. 1166, 1189, 1203), byl v září roku 2016 proveden záchranný archeologický výzkum.

Sledovaný prostor se nachází na katastrálním území Rostěnice, v blízkosti polních tratí U Výrovny a Za Gregorovým (parc. č. 1166, 1189, 1203), severně a severovýchodně od historického jádra obce. Polní cesta C13 začíná u brány při východním okraji oploceného areálu Rostěnice, a. s. Po kratší odbočce k jihu (30 m) pokračuje přímo směrem SV a po 350 m překonává pomocí mostu koryto Rostěnického potoka. Zde se lomí k JJV a po 260 m se napojuje na polní cestu vedoucí od jihu z intravilánu obce. V prostoru křižovatky se polní cesta C13 opět lomí a pokračuje přímo k SSV. Po 600 m překračuje pomocí mostu tok Hlubočanského potoka (Bohda) a vstupuje do katastru Hlubočan. Zde předmětná stavba končí.

Geomorfologicky se dnes zkoumaný prostor nachází v nadmořské výšce 254–266 m n. m., na mírných svazích, které pozvolna klesají VSV a ZSZ směrem do inundace Rostěnického potoka a východním směrem do inundace Hlubočanského potoka. Geologické podloží je tvořeno kvartérní sprašovou návějí z posledního glaciálu (pleistocén). V nejbližším okolí obou potoků se nachází hlinité nivní sedimenty holocenního stáří.

Z hlediska historického byl prostor od vrcholného středověku součástí extravilánu historického katastru Rostěnic a nacházely se zde polnosti (historické polní tratě Milessen, Kurzebreiten, Klaffern). Pouze v nivách Rostěnického a Hlubočanského potoka byly obecní

louky. Linií polní cesty křížily na levém i pravém břehu potoka dvě dnes již zaniklé cesty. Obě směřovaly z Rostěnic k Vyškovu, tedy od JZ k SV. Zatím co cesta mezi Rostěnickým a Hlubočanským potokem (východní) měla pravděpodobně lokální využití (polní cesta), cesta na levém břehu Rostěnického potoka měla nadregionální význam. Spojovala Slavkov u Brna s Vyškovem a byla součástí dálkové komunikace spojující jižní a střední Moravu (Burian 1975, 105–109). V letech 1906–1907 byla na pravém břehu Hlubočanského potoka stavěna cukrovarská polní dráha, spojující vyškovský cukrovar s řepnou oblastí německého jazykového ostrůvku jižně od Vyškova (trať Vyškov–Rostěnice–Lysovice–Kučerov–Bohdalice–Kozlany). Dráha ukončila provoz v roce 1961 a poté postupně zanikla.

Asi 200 m západně od Rostěnického potoka byla skrývkou odkryta výplň zaniklé cesty, která směřovala od Rostěnic k Vyškovu ve směru JZ–SV. Cesta středověkého původu byla součástí nadregionální trasy spojující jižní a střední Moravu (Burian 1975, 105–109; viz Müllerova mapa Moravy z roku 1716). Na základě recentních nálezů z výplně cesty a historických ortofoto snímků je zřejmé, že cesta byla zrušena a zavezena až po 2. světové válce (na ortofotu z roku 1937 ještě funkční, na mapě z roku 1961 již neexistuje; Kolařík 2016b).

Skrývka ornice středního úseku nové polní cesty na pravém břehu Rostěnického potoka nedosáhla nikde sprašového podloží. Nebylo možné sledovat polohu a půdorysy archeologických objektů, i když jejich přítomnosti nasvědčovaly nečetné střepy nádob pravděpodobně z doby bronzové, roztroušené v ornici.

Ve střední části západního úseku nové polní cesty (levý břeh Rostěnického potoka) došlo ke skrývce ornice až na úroveň sprašového podloží. Bylo zde proto možné v ploše sledovat rozměrný objekt nepravidelného tvaru s. j. 500, tradičně označovaný jako hliník. Objekt na severní i jižní straně zasahoval i mimo skrytou plochu. Na základě několika málo střepů nalezených při vzorkování můžeme objekt datovat do doby bronzové (Kolařík 2016b).

Pouze dvě větší koncentrace keramiky v trase skrývky označené s. j. 100 a 101 a vzdálené asi 90–100 m od pravého břehu Rostěnického potoka nasvědčovaly přítomnosti dvou sídlištních objektů nejasného charakteru. Datovat je můžeme pravděpodobně do stupně LT B.

V západní části stavby na levém břehu Rostěnického potoka nebyla rovněž větší část skrývky provedena až na sprašové podloží. Proto byly archeologické objekty indikovány buď pouze na základě koncentrace nálezů keramiky a vypálených zlomků hliněných omazů staveb, případně na profilu liniového výkopu pro drenážní potrubí. Tak byla na základě koncentrace nálezů zaměřena poloha objektu s. j. 102, datovaného do mladší doby železné. Na hromadě skryté hlíny byly v místech této koncentrace dodatečně nalezeny dva zlomky lidských stehenních kostí. Nelze zcela vyloučit, že koncentrace nálezů mohla být součástí narušeného kostrového hrobu. Přímá souvislost laténské keramiky z koncentrace s. j. 102 a lidských kostí obsažených ve výkopku však není prokazatelná (Kolařík 2016b).

Uherčice (k. ú. Uherčice u Znojma, okr. Znojmo)

Zámek, č. p. 1, NKP zámek Uherčice. Vrcholný středověk, novověk. Tvrz, zámek. Zjišťovací sondy.

V areálu NKP zámek Uherčice provedla společnost Archaia Brno o. p. s. v roce 2017 další zjišťovací sondy, které mají předcházet budoucí rekonstrukci zámku. Sondáž přímo navazovala na práce z let 2015–2016 (Dejmal a kol. 2016; Dejmal, Sedláčková, Vágner 2017, 255–256).

V prostoru před vstupem do zámku (S17) byla zachycena původní úroveň terénu před zřícením branské věže a zídka plotu tvořící čestný vjezd do zámku. Ta sloužila vůči ploše na západ od ní jako taras, což vychází i z dnešní modelace terénu, kdy se zde nacházejí vstupy z úrovně terénu přímo do sklepení pod západní vstupní křídlo. Je patrné, že ještě velká část suti z destrukce branské věže je ponechána na místě.

Stejně tak identifikovala úroveň posledního historického pochozího povrchu sonda v rozáriu (S20). Zde bylo zachyceno původní zajílování kašny, které sloužilo jako izolace proti

úniku vody z kašny. Samotná kašna je, oproti původnímu umístění, cca o 20 cm „utopena“ vůči terénu. Pro malý rozsah sondáže se nepodařilo znovu zachytit pozůstatky osídlení z první poloviny 13. století, které zde doložil předcházející výzkum (Vitula 2016). Sondáž na technickém dvoře (S19) pak nepřinesla příliš informací, charakter zdejších uloženin má podobu navážek, kdy byl patrně vyrovnáván strmý sklon svahu.

Podstatné zjištění bylo učiněno na hlavním nádvoří. Zde se bezprostředně v návaznosti na průjezd do arkádového nádvoří podařilo zachytit velice kvalitní dlažbu. Ta se patrně nachází i v průjezdu pod již historickou betonovou deskou. Tato dlažba byla zachycena jak v sondě S15, tak i S16, byla poškozena při výstavbě kanálku, který byl zachycen v sondě S16. Dlažba se nachází jen cca 20–30 cm pod dnešním terénem. Dlažba patrně navazovala na úseky dlažeb odkryté již v roce 2016 v sondách S01, S04 a S06. Rozdílná konstrukce dlažeb pravděpodobně odráží různě vytižená místa nádvoří, případně reparace. Datace dlažby spadá, na základě nalezené mince, někdy do druhé poloviny 17. století, přičemž může být starší a jistě byla následně reparována.

Po vyhodnocení všech provedených sond můžeme bezpečně vyloučit dříve předpokládanou existenci příkopu vymezující původní areál tvrze na západní straně. Nově se zdá, že předpokládaný příkop může hypoteticky procházet částečně pod dnešním jižním křídlem hlavního nádvoří a dále

v místech sond S05, S15 a S16. Někde okolo sondy S06 by se pak nacházela jeho hrana. Vymezoval by tedy větší plochu, do které mohla náležet i námi nalezená stavba v sondě S1 v roce 2016 (Dejmal a kol. 2016). Podrobná sondáž přinesla základní představu o vývoji zámeckého areálu a je důležitým podkladem pro jeho zamýšlenou rekonstrukci. Podrobnější poznání lokality je nutno čekat od záchranného výzkumu doprovázející rekonstrukci objektu.

Park, parc. č. 67/1. Novověk. Zámecký park. Zjišťovací sondy.

V říjnu roku 2017 také proběhla ověřovací sondáž v parku uherčického zámku (Dejmal 2017c). Pozornost byla zaměřena na tzv. Čertovo kolo. Jde o pravidelný kruhový útvar o průměru 13 metrů a výšce cca 1 m. Na stabilním katastru z roku 1824 je tento útvar označen a navíc se nachází na průsečíku šesti parkových cest. Úkolem výzkumu bylo ověřit charakter terénního útvaru a doložit, či vyvrátit možnou existenci parkového altánu v těchto místech.

Sondy, široké 80 cm, byly vedeny křížem přes celý útvar. Doložily, že těleso bylo záměrně navršeno pomocí sypaného kamene a při povrchu byla konstrukce zaplášťována hlínou. Po obvodu je zpevněna kamennou sypanou částí. Na plochem temeni útvaru se podařilo místně zachytit zbytky pochozího povrchu, tvořeného hrubším šterkem, který měl charakter mlatu. Ojedinele se podařilo zachytit i zbytky malty a velice malých zlomků cihel. Ty spolu s nálezy zlomků okenních tabulek a ojedinelých dlaždic indikují existenci podezdívky pro patrně dřevěný altán nebo zahradní okrasný chrám. Stavba zanikla po roce 1945, kdy byla nejspíše zcela bezzbytku rozebrána místním obyvatelstvem, stejně jako další konstrukce a mobiliář uherčického zámku.

Stavba, kterou pro značně malou míru dochovaní nedokážeme rekonstruovat, patrně náležela k vybavení zámeckého parku nejspíše do fáze okolo roku 1800, kdy byl park vybudován v rozsáhlé anglické podobě a ze kdy se zachoval i mohutný zděný altán v poloze na Horkách, který se nachází taktéž na křižovatce čtyř lesních cest. Námí zkoumanou stavbu můžeme nejspíše ztotožnit s altánem, který je zmíněný v roce 1827 při odhadu panství, případně se zmíněným Dianiným chrámem (Eliáš 1998, 73). V roce 1801 pak vznikla i nedaleká romantická rozhledna v podobě zřícené hradní věže, což je patrně nejstarší stavba tohoto druhu u nás, a i nedávno rekonstruovaný obelisk.

Velká Bíteš (okr. Žďár nad Sázavou)

Nádvoří za radnicí Velká Bíteš. Vrcholný středověk, novověk. Město. Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum vyvolala revitalizace prostoru nádvoří radnice Velká Bíteš a komunikace spojující toto nádvoří s ulicí Hrnčířkou. Terénní část probíhala od dubna do června 2017 a prováděla ho společnost Archaia Brno o. p. s. Město samotné má počátky někdy v první půli 13. století. Historické jádro s téměř nezměněnou parcelací od svého vzniku (Doležel 2000, 177) je položeno na mírném severojižním svahu, který se sklání k říčce Bítýšce.

Zkoumaný prostor se nacházel v historickém jádru města Velká Bíteš ve dvorním traktu domů č. p. 87 a 88 při severní straně Masarykova náměstí (obr. 1). V budově č. p. 87 se od druhé poloviny 15. století nacházela radnice, která prošla roku 1886 značnou přestavbou v novoklasicistním stylu. Vedlejší dům č. p. 88 představuje tzv. Stará pošta. Poštovní úřad zde sídlil od jeho zřízení roku 1788 do první poloviny 20. století. Mezi těmito domy se nachází menší ulička, která se dle J. Tiraye nazývala „v Krámích“ (Tiray 2007, 14).

Stavební aktivity obnovy nádvoří se omezovaly na plošnou skrývku maximálně dosahující hloubky 0,5 m, hloubení základů pro opěrnou zídku rozdělující terénní nerovnost mezi východní a západní částí dvora a obnovení či přeložení tří inženýrských sítí. U liniových výkopů bylo přistoupeno k dokumentaci archeologických situací na řezu. Při plošné skrývce byla mechanizací odtěžena recentní skladba původního dláždění. Základová spára stavby výrazněji nezasahovala do podloží a mnohdy kopírovala stav dochování archeologických a geologických situací. Výzkum tudíž ve většině případů zahrnoval pouze začištění skrytých situací a jejich následnou dokumentaci v půdorysu (obr. 2).

Výzkumem byly dokumentovány lidské aktivity od počátku vzniku osídlení v první polovině 13. století do současnosti. Zachyceny byly především jednotlivé objekty zahlubující se do podloží, které bylo tvořeno okrovou písčitou hlínou. Na podobných lokalitách běžně se vyskytující nárůst terénu v podobě odpadních a dorovnávacích vrstev zde téměř absentoval. Zapříčiněno to může být buď reliéfem terénu, který se směrem na sever do hloubi parcely mírně zdvihal, nebo již dřívějším odtěžením takovýchto uloženin a svrchní části podloží, a to nejpozději v druhé polovině 19. století v době výstavby novorenesanční radnice.

Nejstarší objekty představovaly jámy nepravidelného tvaru neznámé funkce (snad k získávání zeminy) dosahující místy až 40 cm hloubky a obsahující tuhou keramiku zdobenou radélkem. Z období vrcholného středověku pak byly zachyceny ještě objekty sloužící ke skladovacím účelům (zásobní jáma (?), loch/sklípek) a pyrotechnická zařízení (pozůstatek až 5 pecí).

V průběhu novověku dochází postupně k zastavění východní části zkoumané lokality. Jednalo se o hospodářská stavení náležející k budově staré pošty. Zachyceny byly nejen v nedávné době zbořené zděné konstrukce stájí, ale i pozůstatky po dřevohlinněné stavbě, která jim předcházela. Z období 16.–19. století bylo dále dokumentováno několik vápenných jam a jímek (?).

Literatura

- BURIAN, V. 1975: Středověká silnice mezi Vyškovem a Slavkovem. In: 80 let muzejní práce na Vyškovsku, Brno – Vyškov, 105–109
- DEJMAL, M. 2017a: A001/2017 Moravský zámek – zámek – sondy. Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno o. p. s.
- DEJMAL, M. 2017b: A053/2017 Moravský zámek – sociální byty – sondy. Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno o. p. s.
- DEJMAL, M. 2017c: A063/2016 Uherčice – zámek – sondy – pokračování, Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno o. p. s.
- DEJMAL, M. – SEDLÁČKOVÁ, L. – VÁGNER, M. 2017: Uherčice (k. ú. Uherčice u Znojma, okr. Znojmo), park č. p. 1, Přehled výzkumů 58-2, 255–256.
- DEJMAL, M. – STRÁNSKÁ, R. – VITULA, P. – VÁGNER, M. 2016: A063/2016 Uherčice – předstihové sondy. Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno o. p. s.
- DOLEŽEL, J. 1993: Záchranné výzkumy ve středověkém jádře a předměstích města Ivančic (okr. Brno-venkov), Přehled výzkumů 1991, 79–81.
- DOLEŽEL, J. 1997: Velká Bíteš (okr. Žďár nad Sázavou), Přehled výzkumů 1993-1994, 260–262.
- DOLEŽEL, J. 1999: Blansko (okr. Blansko), Přehled výzkumů 39 (1995-1996), 373–374.
- DOLEŽEL, J. 2000: K městskému zřízení na středověkém Brněnsku do roku 1411, *Mediaevalia archeologica* 2, 159–277.
- ELIÁŠ, J. 1998: Renesanční zahrady, Zprávy památkového ústavu v Brně 2/1998, 69–77.
- ELIÁŠ, J. 2004: Zámek Moravský Krumlov, Stavebně historický průzkum – aktualizace 2004, rukopis nepublikovaného SHP. Uloženo: Městský úřad Moravský Krumlov.
- FLÍDR, A. 2009: Interdisciplinární výzkum kostela sv. Martina v Blansku, In: 2. ročník konference studentů doktorských programů dějin umění v České republice, 52–57.
- HIMMELOVÁ, Z. 1995: Moravský Krumlov – zámek 1993-1994, Rkp. nepublikované nálezové zprávy. Uloženo: Archeologický ústav AV ČR Brno č. j. 406/1995.
- KOLARÍK, V. 2016a: Ivančice, Palackého náměstí. Zjišťovací archeologický výzkum. NZ č. j. 8/16 v archivu Archaia Brno o. p. s.
- KOLARÍK, V. 2016b: Rostěnice, polní cesta C13. Záchranný archeologický výzkum. NZ č. j. 15/16 v archivu Archaia Brno o. p. s.

- KONEČNÝ, L. 1981: Blansko farní kostel sv. Martina, Výzkum románské architektury II., Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity F25, 55.
- KOS, P. 2013: Ivančice (k. ú. Ivančice a k. ú. Kounické předměstí, okr. Brno-venkov), Přehled výzkumů 54-2, 194–198.
- KOUŘIL, P. – PRIX, D. – WIHODA, M. 2000: Hrady českého Slezska, Brno.
- KUČA, K. 2000: Města a městečka v Čechách na Moravě a ve Slezsku. 2. díl H-Kole.
- NOVOTNÝ, B. 1958: Zpráva o zjišťovacím výzkumu na hradišti Hradci u Opavy, Rkp. nálezové zprávy uložené na ARUB č. j. 2237/58.
- PLAČEK, M. 2001: Ilustrovaná encyklopedie moravských hradů, hrádků a tvrzí. Praha.
- PŘIBYLOVÁ, M. – VÁGNER, M. 2016: A098/2016 Zámek Lysice – zahrady, Nálezová zpráva o záchranném archeologickém výzkumu. Uloženo: Archiv nálezových zpráv Archaia Brno o. p. s.
- SAMEK, B. 1994: Umělecké památky Moravy a Slezska A/I. Praha.
- ROSOVÁ, R. – KOUŘILOVÁ, D. – ALTEROVÁ, D. 2012: Stavebně historický průzkum tzv. Červeného zámku v Hradci nad Moravicí. Ostrava. Rkp SHP uložen v archivu NPÚ ÚOP v Ostravě.
- UNGER, J. 2007: Blansko (okr. Blansko), Kostel sv. Martina – zjišťovací průzkum, Výroční zpráva 2006, Ústav archeologické památkové péče Brno, 11–12.
- VÁGNER, M. 2017: Geofyzikální průzkum – Georadar, Lysice – zámecký park, rkp. závěrečné zprávy. Uloženo: Archiv odborných posudků a zpráv Archaia Brno o. p. s.
- VITULA, P. 2016: Státní zámek Bučovice, Zpráva o záchranných a zjišťovacích archeologických výzkumech v areálu zámku, rkp. nálezové zprávy. Uloženo: NPÚ, ú. o. p. Brno.
- VITULA, P. a kol 2016: Státní zámek Uherčice, Záchranné a zjišťovací archeologické výzkumy v letech 2005–2015, rkp. nálezové zprávy.
- TIRAY, J. 2007: Dějiny města Velké Býteše, reprint. Velká Bíteš.

2.3 ZAV společnosti Archaia Brno o. p. s. – pracoviště Jihlava

Rouštany (okr. Havlíčkův Brod)

V rámci výzkumu při stavbě obchvatu obce Rouštany byla formou sondáží, povrchových sběrů a detektorové prospekce zdokumentována z části zaniklá barokní sklárna u č. p. 71. Plošné povrchové sběry v trase stavby přinesly kromě množství keramického materiálu 13.–19. století také nález štípaného pazourkového jádra a drobného přepáleného úštěpu. Kromě povrchového sběru byla trasa obchvatu podrobena také systematické prospekci za pomoci

detektoru kovů. Z civilních předmětů jsou nejzajímavější mince, zdobené i nezdobené knoflíky, zdobený náprstek z 19. století a malá oválná brož vykládaná několika druhy kamenů. S největší pravděpodobností se jedná o drobnou osobní výbavu, průběžně ztrácenou cestujícími na trase Německý Brod – Ždírec – Hlinsko od novověku až do současnosti. Získáno bylo také několik artefaktů souvisejících s událostmi konce druhé světové války a s hektickým ústupem německých kolon, které byly ve

zdejšímu prostoru dostiženy a napadeny sovětskými jednotkami. V trase severní části obchvatu byly nalezeny dva odznaky německé branné moci z období třetí říše – odznak za zranění a výložkový odznak pro posádky obrněných vozidel v podobě lebky se zkříženými hnáty. Další válečné nálezy byly získány v blízkosti silnice I/19 Rouštany – Pohled. Jednalo se o vzácný čepicový odznak pro jednotky lehké pěchoty „Jaeger“ v podobě tří spojených dubových listů. Nejvzácnějším nalezeným vyznamenáním je bezesporu malý fragment tzv. „spony za boj zblízka“. Ta byla udělována důstojníkům i mužstvu, kteří prošli bojem muže proti muži bez podpory obrněných jednotek v délce minimálně 15 dní.

Kostelec – Dolní Cerekev (okr. Jihlava)

Výzkum z roku 2012 při budování kanalizační a stokové sítě také pokračoval v roce 2017. V místě ČOV byl učiněn nález předlokačního kosteleckého sídliště, výrobního areálu s pecemi a cesty z přelomu 12. a 13. století. Odebraná dřeva z nedaleké polohy u kostela sv. Kunhuty byla dendrochronologicky datována k roku 1206 (Kyncl 2013). V roce 2017 v nedaleké poloze Kostelec Líheň byly při pokládání kabelů NN opět zachyceny situace předlokačního osídlení.

V Dolní Cerekvi byl při hloubení protlakové šachty pod řekou zdokumentován nivní profil u středověké pily (vrstvy pilin, kuchyňská keramika). Na bázi profilu se nacházely jedlové kmeny, smýcené 1272/73 (Kyncl 2017).

Kamenice n. Lipou (okr. Pelhřimov) – pivovar

Výzkum přinesl poznatky k podobě vrchnostenského pivovaru při kamenickém panství od 1. pol. 17. století. Zachyceno bylo několik fází varny pivovaru, spilka a starší podoba pivovarského hvozdu a sladovny. Velkorysá přestavba pivovaru z let 1860–1861 financovaná vlastníkem panství Jakubem R. Geymüllerem značně zasáhla terénní situace původních měšťanských parcel. Ze středověkých a raně novověkých situací se zachoval středověký sklep, jímka v prostoru sladovny a několik zlomků středověké keramiky v sondě ve dvoře pivovaru.

Kamenice n. Lipou (okr. Pelhřimov) – kabel VN

Při výkopech pro elektrický kabel pro pivovar byly zachyceny novověké požárové horizonty a dřevěný vodovod ve Vackově ulici. V severní části náměstí byla dokumentována městská hradba.

Literatura

- Kyncl, T. 2013: Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků vyzvednutých při archeologickém výzkumu lokality Kostelec – SZ od kostela sv. Kunhuty. Výzkumná zpráva. Brno, nepublikovaný rukopis.
- Kyncl, T. 2017: Dendrochronologické datování dřevěných konstrukčních prvků vyzvednutých při archeologickém výzkumu lokality Dolní Cerekev – stoka C. Výzkumná zpráva. Brno, nepublikovaný rukopis.

3. DALŠÍ VĚDECKÁ A VÝZKUMNÁ ČINNOST V ROCE 2017

Součástí práce odborných pracovníků naší společnosti zůstává vědecká a výzkumná činnost a další vzdělávání v oboru. Tyto aktivity vedou nejen k dlouhodobému zkvalitňování metodiky terénního výzkumu a jeho následného zpracování, ale i k vlastnímu zpracování jednotlivých výzkumů do formy odborných publikací. Prostředky na tuto činnost se snaží pracovníci společnosti získávat: 1) z externích zdrojů (veřejné soutěže o grantové programy a programové projekty); 2) dále je tato činnost hrazena v rámci fáze zpracování jednotlivých výzkumů, systematicky však sleduje odborné cíle v jednotlivých výzkumných oblastech (např. paleobotanický výzkum, geologický a geoarcheologický výzkum atd.). Komplexní zpracování těchto dílčích výsledků z jednotlivých výzkumů je zařazeno mezi Interní výzkumné projekty schválené odbornou radou společnosti.

Pracovníci naší organizace jsou také podporováni v dalším oborovém univerzitním vzdělávání, zvláště v magisterských a doktorských studijních programech. Studenty doktorského programu jsou: Mgr. Miroslav Dejmal, Mgr. Šimon Kochan, Mgr. Václav Kolařík, Mgr. Lenka Sedláčková, Mgr. Pavel Staněk a Mgr. Jakub Těsnohlídek (všichni obor archeologie ÚAM FF MU).

3.1 Projekty řešené za podpory grantových agentur

GA17-23836S Proměna městského domu ve 13. století (Brno-Praha-Wroclaw)

Poskytovatel: GA0 – Grantová agentura České republiky

Hlavní příjemce: Archaia Brno o. p. s.

Řešitel: Mgr. Marek Peška, Ph.D.

Období řešení projektu: 2017–2019

Projekt je zaměřen na studium proměny městské zástavby v průběhu 13. století, zejména na přechod od nezděných ke zděným domům. Jeho podstatou je analýza výsledků archeologických a stavebně historických výzkumů především z Brna, dále z Prahy, Wroclawy a Jihlavy, a to z hlediska chronologie, typologie, prostorové dispozice, etnicity atd. Součástí projektu je srovnávací studium a charakteristika nejstarší měšťanské zástavby v prostoru středovýchodní Evropy do počátku 14. století. Důraz je kladen na mezioborový vhled týkající se technologie staveb, který je zajištěn účastí etnologů. Smyslem projektu je i zásadní posun v otázce interpretace odkrytých situací. Klíčovou součástí projektu je analýza rozsáhlého souboru vzorků zásypů a podlah pomocí geoarcheologické metody. Uplatnění této metody nám pomůže osvětlit zejména funkci a délku užívání, některých odkrytých staveb. Hlavním plánovaným výstupem projektu je kolektivní monografie v AJ a 4 články v odborném periodiku.

3.2 Interní výzkumné projekty

3.2.1 Interní projekt „Dendrochronologické datování a mikroskopické určování archeologických dřev z archeologických výzkumů společnosti Archaia Brno“

Tento projekt je zaměřen na datování archeologických nálezů a situací prostřednictvím chronologického určení dřev a výrobků z něj. Díky němu se prohlubuje interdisciplinární spolupráce archeologie s obory sdruženými pod pojmem nauka o dřevě. Výstupem projektu jsou identifikované vzorky dřev a dendrochronologické datování archeologizovaných dřev. Výsledky dendrochronologických analýz jsou využívány pro tvorbu národních a lokálních standardních chronologií. Určování druhů dřev přispívá k poznání dřevin v našem regionu v období po poslední době ledové. Tento projekt plynule navazuje na dlouholetou spolupráci (od roku 1998) mezi Archaia Brno o. p. s a Ústavem nauky o dřevě na Fakultě lesnické a dřevařské Mendlovy univerzity v Brně v současnosti reprezentované především **ing. Michalem Rybničkem, PhD.** Více viz **URL: <http://www.dendrochronologie.cz/>**.

3.2.2 Interní projekt „Sklo středověkého a renesančního Brna“

Interní projekt pracovním nazvaný "sklo středověkého a renesančního Brna" byl zahájen v roce 2000 v souvislosti se zpracováváním starších nálezů skla a nových nálezů z prostoru Velkého Špalíčku v Brně. Vedením projektu byla pověřena externí spolupracovnice naší společnosti **PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.** V letech 2006 až 2008 bylo zpracování brněnského skla financováno z grantových prostředků Grantové agentury ČR, projekt č. 404/07/0004, který dále pokračuje ve vlastní režii.

3.2.3 Interní projekt „Geologie Brna“

Geologický reliéf je významným faktorem ovlivňujícím vývoj osídlení a při ZAV lze tento proces zaznamenat. Proto již třetím rokem probíhá realizace interního projektu „**Vývoj terénního reliéfu na území statutárního města Brna**“. Jak název napovídá, jedná se o systematický geologický průzkum věnovaný tomuto tématu na území Brna. V loňském roce proběhla řada dílčích výzkumů v rámci jednotlivých ZAV. Velký důraz je kladen na mikromorfologii terénu v souvislosti s interpretací funkčnosti konkrétních zkoumaných objektů.

Externími spolupracovníky na projektu jsou **Mgr. Aleš Bajer, Ph.D.** (MZLU Brno), **Mgr. David Buriánek, Ph.D.** (Česká geologická služba) a **Mgr. Milan Geršl** (Česká geologická služba). Projekt bude probíhat i v následujících letech.

3.2.4 Interní projekt „Počítačová podpora v archeologii“

Archeologie se v dnešní době, stejně jako další vědní obory, již řadu let neobejde bez využití výpočetní techniky. Záchranný archeologický výzkum přináší každoročně desítky tisíc nálezů a fotografií, tisíce listů terénní dokumentace a stovky záznamových minut videa. Takové množství dat lze v současnosti efektivně zpracovat pouze za pomoci výpočetní techniky. Brněnské pracoviště Archaia Brno o. p. s (občanské sdružení Archaia) se již od svého vzniku v roce 1997 zabývá vývojem efektivní metodiky terénních archeologických výzkumů a jejich zpracováním. Nezbytnou součástí tohoto nekončícího procesu je i sledování moderních trendů v oblasti informatiky a geodézie a jejich aplikace v archeologii a při dokumentaci památek. Projekt garantuje **Mgr. Marek Peška**, pod jehož vedením je více než 10 let vyvíjena databázová aplikace STRATUM určená ke evidenci a zpracování dokumentace terénních archeologických výzkumů. Kromě našeho pracoviště aplikaci STRATUM využívá ARCHAIA Praha o. p. s., UOP NPÚ v Praze, ÚOP NPÚ v Ostravě, Muzeum Vysočiny v Jihlavě. Software je poskytován bezplatně.

3.2.5 Interní projekt „Středověký měšťanský dům“

Projekt je pokračováním, respektive doplněním grantu „Měšťanský dům středověkého Brna“, který byl ukončen v roce 2003. Jedná se o dokumentaci historických staveb, která probíhá převážně při realizaci záchranných výzkumů v prostoru domovních parcel a vlastních domů. Těžištěm této činnosti jsou městské památkové rezervace Brno a Jihlava. Výsledky nových i starších průzkumů jsou publikovány převážně v rámci sborníku Dějiny staveb.

Externím spolupracovníkem projektu je **PhDr. Pavel Borský, CSc.**

3.2.6 Interní projekt „Sakrální architektura středověkého Brna“

Tento projekt v roce 2013 reprezentoval především výzkum rotundy na ulici Vídeňská v Brně. Dohledována byla výměna podlahy v kostele sv. Josefa bývalého voršilského kláštera (A132/2013). Součástí projektu je i průběžný monitoring okolí i samotných sakrálních staveb na území Brna (především dominikánský a minoritský klášter, farní kostely sv. Petra a Pavla a sv. Jakuba).

Externím spolupracovníkem na projektu je **PhDr. Pavel Borský, CSc.**

3.2.7 Interní projekt „Archeologický katastr Brna“

Jedním z úkolů památkové péče v areálech historických měst je hledání nových metod a směrů v efektivní ochraně tohoto kulturního dědictví. Cílem interního projektu je vytvořit komplexní geografický informační systém (GIS) „**Archeologický katastr historického jádra Brna**“, který bude zahrnovat nejširší spektrum informací o archeologických a stavebně–historických pramenech města. Konkrétně o archeologicky zkoumaných, nezkoumaných a zničených plochách, dochované historické zástavbě, historickém terénu, archeologických výzkumech a stavebně–historických průzkumech. Tento GIS bude určen především pro výkon státní správy na úseku památkové péče a umožní jednoduchou a pohotovou orientaci v oblasti urbanistiky, územního plánování a památkové ochrany v rámci MPR Brno. V souvislosti s vývojem GIS bude definována i podrobná metodika, podle které by mohla postupovat i jiná města.

Projekt stojí na **Mgr. Vilému Waltrovi**, který se mimo jiné v rámci studia na PŘF MU v Brně specializuje na problematiku GIS.

V tomto směru nejdůležitější aktivitu představuje účast na podaném grantovém projektu **Internetová encyklopedie dějin Brna**, jehož nositelem je ÚAM FF MU v Brně.

3.2.8 Interní projekt „Mince středověkého Brna“

Konzervace a určení nálezů mincí je jednou z oblastí zpracování ZAV. Vzhledem k celkovému rozsahu souboru nálezů mincí z brněnských výzkumů z uplynulých 20ti let jsme se rozhodli postupně zpracovat všechny mincovní nálezy a ve spolupráci s **Mgr. Kamilem Smíškem** (Muzeum Rožtoky u Prahy) je komplexně vyhodnotit, a to nejen z hlediska numizmatického, ale v širším kulturněhistorickém kontextu, který zahrnuje např. obchodní vztahy Brňanů ve středověku a časném novověku.

3.2.9 Interní projekt „3D laserscanning“

Další mezník v oblasti dokumentace a zaměřování byl v naší společnosti překonán v roce 2003. Aplikaci tohoto zařízení v terénu považujeme za největší revoluci v dokumentaci historických památek a archeologických nálezů v posledních desetiletích. V současnosti laserscan využíváme jak k dokumentaci archeologických situací, tak pro dokumentaci

stavebních konstrukcí i vlastních staveb před jejich definitivním zánikem. Navzdory tomu, že elektronická data pro svou časovou a finanční náročnost nejsou v současnosti zcela zpracována, chápeme je jako vklad do budoucna, jako možnost zachování jedinečných informací o výsledcích terénních výzkumů a vzhledu často již neexistujících historických staveb. V roce 2011 byl takto dokumentován kostel Povýšení sv. kříže v Jihlavě.

Externě spolupracujeme s **Ing. Milošem Tejkalem** z Geodis a.s., nyní BILFINGER Babcock a.s.

3.2.10 Interní projekt „Šlechtické rezidence“

Tento projekt byl iniciován výzkumy šlechtických sídel, které naše organizace prováděla v minulosti. V roce 2013 se jednalo o pátou sezónu výzkumu Horní tvrze v Kestřanech (A78/2013) a drobné výzkumy na hradě Sádek (A42/2013) a na zámku v Blansku (A011/2013). Patří sem i výzkum při rekonstrukci zámecké jízdárny v Lednici (A50/2013). Zmíněné výzkumy nám v mnohém pomáhají objasnit stavební vývoj šlechtických sídel a souvisí s naším zájmem o kulturu bydlení ve středověku a raném novověku.

3.2.11 Interní projekt „Sakrální architektura na území Jihomoravského kraje a kraje Vysočina“

Na dlouhodobém projektu spolupracujeme s archeology z **Muzea Vysočiny v Jihlavě** a **PhDr. Pavlem Borským, CSc.** Zabývá se dokumentací církevních staveb v daném regionu. Jednalo se především o výzkum v prostorách bývalého kláštera Premonstrátů v Dolních Kounicích (A049/2013) a v místě bývalého kláštera v Doubravníku (A139/2013). V rámci projektu se uskutečnil i výzkum při kostele sv. Jiljí v Újezdě u Tišnova (ve spolupráci s Muzeem Prostějovska). Drobný výzkum se uskutečnil i v prostorách kláštera cisterciáků v Předklášteří (A008/2013).

3.2.12 Interní projekt „Mendikanti na Moravě“

Cílem projektu je vysledovat a pochopit nejstarší vrstvu mendikantské architektury na území Moravy.

3.3 Odborné konference pořádané společností Archaia Brno o. p. s. v roce 2017

3.3.1 Konference FORUM URBES MEDII AEFI XVI

Do povědomí mnoha odborníků se již zapsala pravidelná mezinárodní odborná konference FORUM URBES MEDII AEFI, kterou každý rok pořádá naše společnost. Konference byla pořádána ve spolupráci s Národním památkovým ústavem, ú. o. p. v Ostravě a Ostravskou univerzitou.

Od čtvrtka 7. do pátku 8. prosince proběhl šestnáctý ročník konference FUMA v Ostravě. Stejně jako v minulých letech, tak i této konference se účastnila řada odborníků z České republiky, Polska a Slovenska. Tématem byla středověká města a jejich zakladatelé (k založení Ostravy biskupem Brunem ze Schauneburka v nadregionálním kontextu).

Více aktuálních informací k historii i budoucnosti konference najdete na: http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=forum_urbes_2017 nebo <http://www.fuma.cz>.

3.3.2 Konference Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku za rok 2016

Společně s Muzeem města Brna jsme pořádali 20. 4. 2017 pravidelnou konferenci Přehledy archeologických výzkumů na Moravě a ve Slezsku. Konference se uskutečnila opět v prostorách Muzea města Brna na hradě Špilberk. Loni osvědčený formát konference, která byla opět jednodenní, upřednostní v dopoledním bloku souhrnné příspěvky o činnosti jednotlivých institucí, kterým byl vyhrazen dostatečný prostor. Následovali jednotlivé zprávy o konkrétních akcích.

3.4 Účast pracovníků Archaia Brno o. p. s. na odborných konferencích, seminářích a archeologických komisích

V průběhu roku 2017 se pracovníci společnosti účastnili řady domácích i zahraničních odborných konferencí, na kterých prezentovali výsledky své odborné práce. Seznamovali se tak i s výsledky práce svých kolegů, moderními metodami a trendy v archeologii a navazovali kontakty na poli interdisciplinární spolupráce.

3.4.1 Tuzemské konference

PROBLEMATIKA SANAČNÍ KONZERVACE – RESTAUROVÁNÍ 8. 3. 2017 – Olomouc

Gabriela Ondříková: Konzervace kovových předmětů ze Zelného trhu v Brně

Lenka Kosová bez příspěvku

34. ODBORNĚ METODICKÝ DEN NPÚ, ÚOP V BRNĚ: ZÁCHRANNÉ A ZJIŠŤOVACÍ ARCHEOLOGICKÉ VÝZKUMY 23. 3. 2017 – Brno

Miroslav Dejmal: Zjišťovací archeologické výzkumy – podklad pro přípravu projektů obnovy zahrad a parků (SH Pernštejn, SZ Lysice)

David Merta – Václav Kolařík – Marek Peška: Záchranné archeologické výzkumy „živých“ objektů lidového stavitelství

DĚJINY STAVEB 16 24.–26. 3. 2017– Plasy

Václav Kolařík – David Merta – Marek Peška: Radnice v Kroměříži

David Merta – Marek Peška: Archeologický výzkum živé vesnice na příkladu Dolních Heršovic (okr. Brno-město)

David Merta – Marek Peška: Ke stavební historii tří jihlavských domů

ARCHEOLOGIA TECHNICA 36 18.4. 2017 – Technické muzeum v Brně

David Merta: Vlněna n. p., závod 01 Brno – Přízová, dřívě fy Neumark a Stiasny

KOLOKVIUM ZVEŘEJŇOVÁNÍ V ARCHEOLOGII 20. 4 2017 – Praha

David Merta – Marek Peška bez příspěvku

INFORMACÍ

PŘEHLED ARCHEOLOGICKÝCH VÝZKUMŮ NA MORAVĚ A VE SLEZSKU V ROCE 2016

20. 4. 2017 – Brno

Kolektiv Archaia Brno o. p. s.: Výzkumy v historickém jádru Brna v roce 2016

Kolektiv Archaia Brno o. p. s.: Výzkumy vesnic realizované společností Archaia Brno o. p. s. v roce 2017 (Dolní Heršpice, Babice u Kelče, Bezkov, Kučerov, Šebetov)

Miroslav Dejmal – Jiří Grünseisen – Michala Příbylová – Lenka Sedláčková – Hynek Zbranek: Výzkumy Archaia Brno o. p. s. na hradech a zámcích v roce 2016 (Pernštejn, Bučovice, Lednice, Lysice, Uherčice, Templštejn)

PŘED ZRODEM REVOLUCE – HUSITÉ MEZI PROUDY OKOLO ROKU 1415

17.–18. 5. 2017 Lipnice

Miroslav Dejmal: Bojová družina na hradě Holoubku

HISTORICKÉ KOVOVÉ PŘEDMĚTY A JEJICH KONZERVOVÁNÍ – RESTAUROVÁNÍ SE ZAMĚŘENÍM NA JEMNOU MECHANIKU A LEŠTĚNÉ POVRCHY

23. 5. 2017 – Brno

Gabriela Ondříková bez příspěvku

SVORNÍK: 16. KONFERENCE SHP – HRADY A TVRZE V ŠIRŠÍCH SOUVISLOSTECH

20.–23. 6. 2017 – Kroměříž

Miroslav Dejmal a kol.: Průzkum hradu Holoubku

Václav Kolařík – David Merta: Horní tvrz v Kestřanech

LETNÍ ŠKOLA MEDIEVISTICKÝCH STUDIÍ CMS PRAHA

1. – 3. 2017 Sázava

poster: Dana Zapletalová: Vztah listinných falz ke starším písemnostem (nástin problematiky)

11. SJEZD ČESKÝCH HISTORIKŮ

13.–15. 9. 2017

– Olomouc

Marek Peška bez příspěvku

KONFERENCE KONZERVÁTORŮ – RESTAURÁTORŮ

19. – 21. 9. 2017

Litomyšl

Lenka Kosová, Gabriela Ondříková bez příspěvku

FORUM URBES MEDII AEVI XV

7.–8. 12. 2017 – Ostrava

Petr Hrubý – Aleš Knápek – Tomáš, Somer:
Havlíčkův Brod: diskuse o založení města,
jeho zakladateli a o stříbrné rudě

Marek Peška – Václav Kolařík: Založení a
zakladatelé Brna a Jihlavy a možnosti
rezidenčního bydlení v obou městech ve
13. století. Pokus o srovnání

Marek Peška: Fuma fumárum... Ohlédnutí
za 16 ročníky konference FUMA

3.4.2 Zahraniční konference

ARCHAEOLOGIA HISTORICA 49 18.–22. 9. 2017 –
Zvolen

Kryštof Derner – Petr Hrubý: Otázka zemědělské a
potravinářské produkce středověkých hornicko-
hutnických komunit

poster: Lenka Sedláčková – Pavel Staněk: Unikátní
nález zuhelnatělého pečiva z 2. poloviny 13.
století až počátku 14. století v Brně

3.4.3 Odborné komise

Petr Duffek, Jakub Těsnohlídek:

2016–2017 členové Regionální archeologické komise Vysočina

3.5 Odborné publikace pracovníků Archaia Brno o. p. s. za rok 2017

I v roce 2017 odborní pracovníci společnosti věnovali velký prostor publikační činnosti. Výsledky jejich práce jsou prezentovány v méně i více rozsáhlých článcích a studiích.

CYMBALAK, T. – DEJMAL, M. 2015

Brick spit-supports – a little known part of kitchen furnaces, *Forum Urbes Medii Aevi* IX/1–2, 272–289.

DEJMAL, M. 2017

Jiřice u Miroslavi (okr. Znojmo), „Za Humny“, parc. č. 3814. *Přehled výzkumů* 58/1, 208.

DEJMAL, M. – GRÜNSEISEN, J. 2017

Bučovice (okr. Vyškov), Zámek č. p. 1, *Přehled výzkumů* 58/2, 207–208.

DEJMAL, M. – GRÜNSEISEN, J. – PŘIBYLOVÁ, M. 2017

Lednice (k. ú. Lednice na Moravě, okr. Břeclav), NKP Zámek Lednice – park, *Přehled výzkumů* 58/2, 219–220.

DEJMAL, M. – GRÜNSEISEN, J. – VÁGNER, M. – ZBRANEK, H. 2017

Nedvědice (k. ú. Pernštejn, okr. Brno-venkov, *Přehled výzkumů* 58/2, 239–241.

DEJMAL, M. – GRÜNSEISEN, J. – PŘIBYLOVÁ, M. 2017

Strážnice (k. ú. Strážnice na Moravě, okr. Hodonín, *Přehled výzkumů* 58/2, 250–253.

DEJMAL, M. – PLAČEK, M. – VÁGNER, M. 2017

Mapa feudálních sídel regionu Českomoravské vrchoviny.

DEJMAL, M. – SEDLÁČKOVÁ, L. – VÁGNER, M. 2017

Uherčice (k. ú. Uherčice u Znojma, okr. Znojmo) Zámek č.p. 1, *Přehled výzkumů* 58/2, 255–256.

DEJMAL, M. – NOSEK, V. – PLAČEK, M. – PRIŠŤÁKOVÁ, M. – VÁGNER, M. 2017

Dokumentace torzálních feudálních sídel, certifikovaná metodika.

HOLUB, P. – KOLAŘÍK, V. – MERTA, D. – PEŠKA, M. 2017

Medieval Brick Architecture in Brno in the Context of South Moravia, *Forum Urbes Medii Aevi* IX/1–2, 310–337.

HOLUB, P. – KOLAŘÍK, V. – MERTA, D. – ZŮBEK, A. 2017

Archeologický výzkum pruského hřbitova v Brně – Králově Poli, Rok 1866 na Moravě. XXXIII. Mikulovská symposia, 261–276.

HRUBÝ, P. 2017

Nové průzkumy středověké montánní krajiny na Českomoravské vrchovině, *Acta rerum naturalium* 21, 22–38.

HRUBÝ, P. – MAŠLOVÁ, K. 2017

Nové poznatky k historické exploataci zlata na Vodňansku, *Acta rerum naturalium* 21, 48–64.

KAPUSTA, J. – DOLNÍČEK, Z. – HRUBÝ, P. – MALÝ, K. 2017

Strusky po tavbě polymetalických rud z lokality Jihlava U mlékárny, *Archaeologia technica* 28, 28–35.

LISÁ, L. – PEŠKA, M. – MERTA, D. – GREGOR, M. 2017

Maintenance of Underground Granaries in Medieval Towns; Case Study from Padowetz, Brno, Czech Republic, *Interdisciplinaria Archaeologica. Natural Sciences in Archeology* 8/2, 157–165.

MERTA, D. – PEŠKA, M. 2017a

Ke stavebním dějinám domu Jánská 2 (dům U Červeného raka) v Brně, Brno v minulosti a dnes 30/2017, 115–126.

MERTA, D. – PEŠKA, M. 2017b

Nezisková organizace na poli archeologie a stavebněhistorického výzkumu, Průzkumy památek 24/1, 1–2.

SEDLÁČKOVÁ, L. – ZAPLETALOVÁ, D. 2015

Stekljannyje koľca iz Brno i problema steklodeliya pozdnegorodiščenskogo perioda (XI – XII vekov) v Moravii, Steklo Vostočnoj Jevropy s drevnosti do načala XX veka, 270–278.

ŠIMONČIČOVÁ KOÓŠOVÁ, P. – SEDLÁČKOVÁ, H. – LESÁK, B. – ROHANOVÁ, D. 2017

Život na hranici města: příspěvek k výsledkom archeologického výskumu Vodnej veže, Archaeologia historica 42/1, 95–115.

TĚSNOHLÍDEK, J. 2017

Keramický soubor z tzv. "Střepeniště" nalezený na hradě Ronovci u Dolní Krupé, Archeologické výzkumy na Vysočině 5/2014, 116–129.

TĚSNOHLÍDEK, J. – DUFFEK, P. – KOCHAN, Š. – HRUBÝ, P. – MARŠÍČKOVÁ, M. 2017

Detektorový průzkum zázemí tvrze v Ústrašíně (okres Pelhřimov), Vlastivědný sborník Pelhřimovska 23/2017, 7–14.

TĚSNOHLÍDEK, J. – DUFFEK, P. – TĚSNOHLÍDKOVÁ, K. – PRACHAŘOVÁ, M. – SKOŘEPOVÁ, M. – JANOUŠEK, T. – STANČÍKOVÁ, M. 2017

Výsledky archeologického výzkumu Palackého náměstí v Počátkách (okres Pelhřimov), Archaeologia historica 42/2, 669–689.

ZAPLETALOVÁ, D. 2017

Stav poznání raně středověkého hradu Brna, Brno v minulosti a dnes 30/2017, 11–56.

ZUBALÍK, J. – PETŘÍK, J. – TĚSNOHLÍDEK, J. – VOJTAS, M. – KADLEC, J. – BÍŠKO, R. – FOJTÍK, M. – KAPAVÍK, R. – DROBŇÁK, M. – TAJKOV, P. – PETR, L. 2017

Pilotní průzkum Rakousko-Uherské zákopové linie na vrchu Staviská (Severovýchodní Slovensko). In: Láník, J. – Kykal, T. a kolektiv, Léta do pole okovaná 1914-1918. Svazek II., 1915 – noví nepřátelé, nové výzvy. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – VHÚ Praha, 522–534.

ZUBALÍK, J. – TĚSNOHLÍDEK, J. – PETŘÍK, J. – BÍŠKO, R. – VOJTAS, M. – KAPAVÍK, R. – PETR, L. – TAJKOV, P. – DROBŇÁK, M. 2017

Nedestruktivní průzkum bojiště první světové války na kótě Kobyla (okres Medzilaborce), Archaeologia historica 42/2, 539–559.

ZŮBEK, A. 2017a

Výsledky archeologických výzkumů v zahradách někdejšího kláštera Hortus regis na Starém Brně, Archaeologia historica 42/2, 595–615.

ZŮBEK, A. 2017b

Vývoj historické zástavby parcely někdejšího domu č. 24 na Kopečné ulici v Brně, Archaeologia historica 42/1, 71–93.

ŽÁKOVSKÝ, P. – CYMBALAK, T. – HOŠEK, J. – DEJMAL, M. 2017

Nález pozdně středověkého dlouhého meče z Prahy – Nového Města, Přehled výzkumů 58/2, 141–187.

4. POPULARIZAČNÍ A PEDAGOGICKÁ ČINNOST V ROCE 2017

Obdobně jako v předešlých letech jsme se snažili výsledky práce naší společnosti přiblížit odborné i laické veřejnosti. Dělo se tak nejen mnohými populárně-naučnými přednáškami ve spolupráci s některými vzdělávacími institucemi (tradičně knihovna Jiřího Mahena v Brně či Muzeum Vysočiny v Jihlavě).

4.1 Pedagogická činnost

Výuka na VŠ

Ústav archeologie a muzeologie, FF MU Brno:

Miroslav Dejmal:

FF:AEB_129 Praxe archeologické prospekce: workshop I (jaro a podzim 2017)

FF:AEA_36 Bakalářská diplomová práce (podzim 2017)

FF:AEA_47 Seminář k bakalářské diplomové práci (podzim 2017)

Oponent bakalářské diplomové práce Michala Mudrika Moravsko-uherská hranice ve středověku. Vojský impakt na krajinu a sídla (26. 1. 2017)

Vedoucí bakalářské diplomové práce Evy Juhaňákové: Archeologické výzkumy v právu a praxi a Lukáše Hetmánka: Vrcholně středověké osídlení dnešního katastru obce Dukovany.

Petr Hrubý:

FF:AEA_01 Úvod do studia archeologie (podzim 2017)

FF:AEB_129 Praxe archeologické prospekce: workshop I (podzim 2017)

FF:AEA_36 Bakalářská diplomová práce

FF:AEB_97 Středověká montánní archeologie (podzim 2017)

FF:AEA_68 Archeologie středověku II (jaro 2017)

FF:AED_01 Doktorský seminář I (jaro a podzim 2017)

FF:AED_02 Doktorský seminář II (jaro 2017)

FF:AED_03 Doktorský seminář III (jaro 2017)

FF:AED_04 Doktorský seminář IV (jaro 2017)

FF:AED_05 Odborný referát (jaro 2017)

FF:AED_06 Disertační práce (jaro 2017)

FF:AED_07 Speciální přednáška I (jaro 2017)

FF:AED_08 Speciální přednáška II (jaro 2017)

FF:AED_11 Pramenné studium, výzkum (podzim 2017)

FF:AED_12 Textová příprava I. (podzim 2017)

FF:AED_13 Textová příprava II. (podzim 2017)

FF:AED_16 Teze dizertační práce (jaro a podzim 2017)

FF:AED_21 Zahraniční semestrální studijní pobyt (jaro 2017)

FF:AED_22 Odborná publikace (jaro a podzim 2017)

FF:AED_23 Příprava a pomoc ve výuce v bakalářských a magisterských programech (jaro a podzim 2017)

Školitel studentů doktorantského studia Mgr. Aleše Hocha, Mgr. Jakuba Těsnohlídka a Mgr. Petra Žaži

Lenka Sedláčková

Oponent bakalářské diplomové práce Hany Fojtíkové: Keramický soubor z tvrze Tečovice (okr. Zlín; 7. 9. 2017)

Jakub Těsnohlídek:

FF:AEA_45 Praxe archeologické exkavace: workshop II (C) (3 týdny, jaro 2017)

FF:AEB_129 Praxe archeologické prospekce: workshop I (jaro a podzim 2017)

FF:AEA_07 Laboratorní praktikum (podzim 2017)

FF:PAPVA_06 Laboratorní praktikum (podzim 2017)

Oponent bakalářské diplomové práce Jakuba Havlíčka: Analýza súboru kovových predmetov z hrádka Prímělkova (7. 9. 2017)

4.2 Jiná vzdělávací a výuková činnost

kolektiv Archaia Jihlava:

Vědeckovýzkumná činnost – systematický nedestruktivní výzkum bojiště 1. světové války na východním Slovensku v rámci projektu Zákopy.cz; systematické detektorové prospekce zaniklých sídel na Vysočině realizované v rámci projektů ÚAM FF MU, záchranných archeologických výzkumů Archaia Brno o. p. s. i badatelských výzkumů; osvětově-popularizační činnost, navazování spolupráce s amatérskými uživateli detektorů kovů

Petr Duffek: 2013-2017: Systematický nedestruktivní výzkum zaniklých barokních skláren v kraji Vysočina.

4.3 Přednášky pro veřejnost

Petr Hrubý a Pavel Staněk:

20. 10. 2017: Archeologie a městečko v krajině (Poznání minulosti Velké Bíteše a východního úpatí Českomoravské vrchoviny). Přednáška v rámci projektu Proměny krajiny Bítešska. Velká Bíteš.

4.4 Výstavy

Jakub Těsnohlídek – Petr Duffek – Šimon Kochan – Martina Maršíčková – Kateřina Těsnohlídková: Archeologické výzkumy na Palackého náměstí v Počátkách. Počátky, 25. 8. – 15. 10. 2017.

4.5 Experimentální archeologie

Stalo se již pravidlem, že se každoročně podílíme na akcích Technického muzea v Brně spojených s experimentální archeologií. Aktivně jsme se tak účastnili tradiční **experimentální tavby železa** v areálu technické rezervace v Josefově pořádané 15.–28. 5. 2016.

4.6 Spolupráce na Internetové encyklopedii dějin města Brna

Naše společnost nadále podporuje projekt Internetová encyklopedie dějin Brna, jejímž cílem je přiblížit veřejnosti brněnskou historii i současnost.

4.7 Prezentace činnosti Archaia Brno o. p. s. v médiích

S výsledky odborné práce naší společnosti jsme širokou veřejnost seznamovali nejen na již zmíněných přednáškách, ale také pomocí tiskových zpráv a rozhovorů, poskytnutých médiím.

4.7.1 Digitální zprávy

blansko.cz:

26. 9. 2017 **Dějiny Blanska jsou patrně o sto let starší, tvrdí archeologové**
<https://www.blansko.cz/clanky/2017/09/dejiny-blanska-jsou-patrne-o-sto-let-starsi-tvrdi-archeologove>

blesk.cz

7. 3. 2017 **Unikátní objev: Archeologové z Brna odhalili smajlíka z roku 1741!**
<http://www.blesk.cz/clanek/regiony-brno-brno-zpravy/454503/unikatni-objev-archeologove-z-brna-odhalili-smajlika-z-roku-1741.html>

16. 10. 2017 **Blansko je nejméně o 100 let starší, než se myslelo! Archeologové odhalili nečekaný nález**

<http://www.blesk.cz/clanek/regiony-brno-brno-zpravy/500083/blansko-je-nejmene-o-100-let-starsi-nez-se-myslelo-archeologove-odhalili-necekany-nalez.html>

blanenskydenik.cz:

26. 9. 2017: **Objev. Blansko je o sto let starší, zjistili archeologové**
https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/objev-blansko-je-o-sto-let-starsi-zjistili-archeologove-20170926.html

20. 10. 2017: **Metr po metru odkrývají a posouvají historii Blanska. U kostela svatého Martina**

https://blanensky.denik.cz/zpravy_region/metr-po-metru-odkrývaji-a-posouvaji-historii-blanska-u-kostela-svateho-martina-20171020.html

brnenskydenik.cz:

20. 1. 2017 **Archeologové vykopali v Brně šálek na kávu původem z Turecka**
https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/archeologove-vykopali-v-brne-salek-na-kavu-puvodem-z-turecka-20170120.html

7. 3. 2017 **Smajlíky používal už opat žďárského kláštera. Před skoro třemi sty lety**
https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/opat-zdarskeho-klastera-podle-badatelu-z-brna-pouzival-smajlik-uz-v-roce-1741-20170307.html

17. 3. 2017 **Záplava keramiky. Svratecký náhon pod zbouranou továrnou Vlněna vydává poklady**

https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/zaplava-keramiky-svratecky-nahon-pod-zbouranou-tovarnou-vlnena-vydava-poklady-20170317.html

13. 6. 2017 **Jižní Morava? Kraj pokladů, stále vydává nové. Některé ale prodávají detektoráři**

https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/jizni-morava-kraj-pokladu-stale-vydava-nove-nektere-ale-prodavaji-detektorari-20170613.html

14. 7. 2017 Archeologové zkoumají zaniklý hřbitov. Přejí si najít i středověké vesnické domy

https://brnensky.denik.cz/zpravy_region/archeologove-zkoumaji-zanikly-hrbitov-preji-si-najit-i-stredoveke-vesnicke-domy-20170714.html

ceskatelevize.cz**26. 6. 2017 Na místě hřbitova postaví Brno bytové domy. Zatím tam pracují archeologové**

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/regiony/2163777-na-miste-hrbitova-postavi-brno-bytove-domy-zatim-tam-pracuji-archeologove>

idnes.cz**7. 3. 2017 Smajlík je starší, než se zdálo. Český opat jej užíval už v 18. století**

https://brno.idnes.cz/smajlik-cesky-opat-18-stoleti-dgl-/brno-zpravy.aspx?c=A170307_110228_brno-zpravy_krut

26. 3. 2017 Už ve středověku si Brňané myli ruce, pálili alkohol a holdovali hazardu

https://brno.idnes.cz/vykopavky-vesela-brno-archaia-stredovek-lenka-sedlackova-archeolog-111-/brno-zpravy.aspx?c=A170324_152824_brno-zpravy_krut

4. 8. 2017 Vinotéku v Brně zdobí středověká rotunda. Její zbytky zasklil do podlahy

https://brno.idnes.cz/stredoveka-rotunda-vinoteka-brno-dle-/brno-zpravy.aspx?c=A170804_101737_brno-zpravy_dh

5. 11. 2017 Archeologové našli důkazy, že Blansko nejspíše vzniklo o 100 let dříve

https://brno.idnes.cz/archeologove-pruzkum-keramicke-strepy-blansko-11-stoleti-pzk-/brno-zpravy.aspx?c=A171031_160933_brno-zpravy_dh

24. 11. 2017 Podél říčky v Pelhřimově vzniká promenáda. Břeh vydal středověký odpad

https://jihlava.idnes.cz/archeolog-pelhrimov-reka-bela-promenada-pruzkum-nalez-historie-vysocina-1qv-/jihlava-zpravy.aspx?c=A171124_366392_jihlava-zpravy_mv

irozhlas.cz**16. 3. 2017 Žďárský opat dal světu smajlíka a Brnu krásný dům na Zelném trhu**

<https://vysocina.rozhlas.cz/zdarsky-opat-dal-svetu-smajlika-a-brnu-krasny-dum-na-zelnem-trhu-7119827>

17. 7. 2017 Světový den emotikonů. Broskev málokdo používá jako ovoce a první smajlík možná pochází od Čecha

https://www.irozhlas.cz/zivotni-styl/spolecnost/svetovy-den-emotikonu-broskev-malokdo-pouziva-jako-ovoce-a-prvni-smajlik-mozna_1707171935_rez

15. 11. 2017 Blansko vzniklo nejspíš o sto let dřív, než si historici mysleli

<https://brno.rozhlas.cz/blansko-vzniklo-nejspis-o-sto-let-driv-nez-si-historici-mysleli-6443735>

novinky.cz**7. 3 2017 Opat žďárského kláštera používal smajlík před téměř třemi sty lety**

<https://www.novinky.cz/koktejl/431385-opat-zdarskeho-klastera-pouzival-smajlik-pred-temer-tremi-sty-lety.html>

metro.cz**6. 3. 2017 Dům, kde žila herečka Slávka Budínová, opraví. Bude v něm muzeum**

http://www.metro.cz/dum-kde-zila-herecka-slavka-budinova-opravi-bude-v-nem-muzeum-prv-/praha.aspx?c=A170305_194759_metro-praha_jsk

tyden.cz**20. 1. 2017 Tradice pití kávy v Brně. Archeologové našli šálek původem z Turecka**

https://www.tyden.cz/rubriky/veda/clovek/tradice-piti-kavy-v-brne-archeologove-nasli-salek-puvodem-z-turecka_414432.html

7. 3. 2017 **Objev, který potěší. První smajlík není z Ameriky, ale ze Žďáru!**

https://www.tyden.cz/rubriky/relax/zabava/objev-ktery-potesi-prvni-smajlik-neni-z-ameriky-ale-ze-zdaru_420519.html?showTab=nejctenejsi-3

7. 9. 2017 **Archeologové zkoumají zbytky středověké tvrze**

https://www.tyden.cz/rubriky/relax/ostatni/archeologove-zkoumaji-zbytky-stredoveke-tvrze_445274.html

6. 10. 2017 **Archeologům se nejspíš podařilo posunout dějiny Blanska**

https://www.tyden.cz/rubriky/veda/clovek/archeologum-se-nejspis-podarilo-posunout-dejiny-blanska_450458.html?showTab=nejnovejsi

4.7.2 Zápisník

Od roku 2005 informujeme na Zápisníčku nejširší laickou i odbornou veřejnost o své činnosti, případně zajímavostech, které s ní nějakým způsobem souvisí (do roku 2017 včetně to bylo 853 zápisků, v roce 2017 bylo vytvořeno 47 zápisků). V roce 2009 jsme připojili Videozápisník, v němž jsou přes You Tube zprostředkovány tyto informace prostřednictvím videozáznamů (dnes je na YOU TUBE 24 Videozápisníčků a 16 dalších videí z naší produkce).

Viz http://www.archaiabrno.org/home_cs/?acc=zapisnicek.

4.7.3 „Nová media“

Kromě již tradičních webových stránek firmy (<http://www.archaiabrno.org>) Archaia Brno o. p. s. využívá od roku 2012 také další informační kanál v podobě stránek na **Facebooku** (<https://www.facebook.com/Archaia-Brno-ops-141677505920127/>). V loňském roce navíc došlo k vytvoření účtů na **Instagramu** (<https://www.instagram.com/archaiabrno/>) a **Twitteru** (<https://twitter.com/ArchaiaBrno>).

**5. HOSPODAŘENÍ SPOLEČNOSTI ARCHAIA BRNO O. P. S. V ROCE
2017**

Ing. Ladislav Kolda, auditor 1359; Dářská 780/18 198 00 Praha 14

IČ 87326850

**ZPRÁVA
NEZÁVISLÉHO AUDITORA
o ověření účetní závěrky
společnosti ARCHAIA Brno z. u.
k 31. 12. 2017**

Zpráva nezávislého auditora je určena pro zakladatele a Správní radu společnosti ARCHAIA Brno z.u.

Výrok auditora

Provedl jsem audit přiložené účetní závěrky společnosti ARCHAIA Brno z. u. sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12. 2017, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2017 a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace. Údaje o společnosti jsou uvedeny v bodě 1 přílohy této účetní závěrky.

Podle mého názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv, pasiv a finanční situace k 31. prosinci 2017 a nákladů, výnosů a výsledku jejího hospodaření za období od 1.1.2017 do 31.12.2017 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsem provedl v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Moje odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsem na Společnosti nezávislý a splnil jsem i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domnívám se, že důkazní informace, které jsem shromáždil, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření výroku.

Odpovědnost statutárního orgánu účetní jednotky

Vedení Společnosti odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak,

---

Ing. Ladislav Kolda, člen komory auditorů České republiky, tel.: 602610204, email: lkolda@volny.cz;
lkauditor@gmail.com

aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou.

Při sestavování účetní závěrky je vedení Společnosti povinno posoudit, zda je Společnost schopna nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jejího nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy vedení plánuje zrušení Společnosti nebo ukončení její činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost než tak učinit.

Odpovědnost audítora za audit účetní závěrky

Mým cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vzniknout v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je mojí povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus.

Dále je mojí povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem Společnosti relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jejího vnitřního kontrolního systému.
- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v této souvislosti vedení Společnosti uvedlo v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky představenstvem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající

z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost Společnosti nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze účetní závěrky, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti Společnosti nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že Společnost ztratí schopnost nepřetržitě trvat.

Mojí povinností je informovat vedení společnosti mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

Ing. Ladislav Kolda
číslo oprávnění 1359
Dářská 780/18,
198 00 Praha 14

V Praze dne: 23.5.2018

Přílohy: Rozvaha
Výkaz zisku a ztráty
Příloha k účetní závěrce

ROZVAHA pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2017

(v celých tisících Kč)

Název a sídlo účetní jednotky
ARCHAIA z.ú.Bezručova 78
Brno 2
60200

IČO
2 6 2 6 8 4 6 9

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
A.	Dlouhodobý majetek celkem (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV.)	168	726
A. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek celkem (součet A.I.1. až A.I.7.)	322	322
1.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	0	
2.	Software	322	322
3.	Ocenitelná práva	0	
4.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	0	
5.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	0	
6.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	0	
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	0	
A. II.	Dlouhodobý hmotný majetek celkem (součet A.II.1. až A.II.10.)	2 054	2 812
1.	Pozemky	0	
2.	Umělecká díla, předměty a sbírky	0	
3.	Stavby	169	169
4.	Hmotné movité věci a jejich soubory	1 885	2 368
5.	Pěstitelské celky trvalých porostů	0	
6.	Dospělá zvířata a jejich skupiny	0	
7.	Drobný dlouhodobý hmotný majetek	0	
8.	Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	0	
9.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	0	275
10.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	0	
A. III.	Dlouhodobý finanční majetek celkem (součet A.III.1. až A.III.7.)	0	
1.	Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	0	
2.	Podíly - podstatný vliv	0	
3.	Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	0	
4.	Zápůjčky organizačním složkám	0	
5.	Ostatní dlouhodobé zápůjčky	0	
6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	0	

IČ: 26268469

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 1	Stav k poslednímu dni účetního období 2
A. IV.	Oprávký k dlouhodob. majetku celkem (součet A.IV.1 až A.IV.11.)	-2 208	-2 408
1.	Oprávký k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	0	
2.	Oprávký k softwaru	-322	-322
3.	Oprávký k ocenitelným právům	0	
4.	Oprávký k drobnému dlouhodobému nehmotnému majetku	0	
5.	Oprávký k ostatnímu dlouhodobému nehmotnému majetku	0	
6.	Oprávký ke stavbám	-131	-137
7.	Oprávký k samostatným hmotným movitým věcem a souborům hmotných movitých věcí	-1 755	-1 949
8.	Oprávký k pěstitelským celkům trvalých porostů	0	
9.	Oprávký k základnímu stádu a tažným zvířatům	0	
10.	Oprávký k drobnému dlouhodobému hmotnému majetku	0	
11.	Oprávký k ostatnímu dlouhodobému hmotnému majetku	0	
B.	Krátkodobý majetek celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)	1 790	3 068
B. I.	Zásoby celkem (součet B.I.1. až B.I.9.)	543	527
1.	Materiál na skladě	0	
2.	Materiál na cestě	0	
3.	Nedokončená výroba	0	
4.	Polotovary vlastní výroby	0	
5.	Výrobky	543	527
6.	Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	0	
7.	Zboží na skladě a v prodejnách	0	
8.	Zboží na cestě	0	
9.	Poskytnuté zálohy na zásoby	0	
B. II.	Pohledávky celkem (součet B.II.1. až B.II.19.)	1 005	771
1.	Odběratelé	848	560
2.	Směnky k inkasu	0	
3.	Pohledávky za eskontované cenné papíry	0	
4.	Poskytnuté provozní zálohy	177	199
5.	Ostatní pohledávky	0	2
6.	Pohledávky za zaměstnanci	-25	-10
7.	Pohledávky za institucemi sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	0	
8.	Daň z příjmů	0	
9.	Ostatní přímé daně	0	
10.	Daň z přidané hodnoty	0	

IČ: 26268469

Označení a	AKTIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
		1	2
11.	Ostatní daně a poplatky	0	
12.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování se státním rozpočtem	0	
13.	Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků	0	
14.	Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti	0	
15.	Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	0	
16.	Pohledávky z vydaných dluhopisů	0	
17.	Jiné pohledávky	5	20
18.	Dohadné účty aktivní	0	
19.	Opravná položka k pohledávkám	0	
B. III.	Krátkodobý finanční majetek celkem (součet B.IV.1. až B.IV.8.)	180	1 646
1.	Peněžní prostředky v pokladně	8	89
2.	Ceniny	0	
3.	Peněžní prostředky na účtech	222	1 637
4.	Majetkové cenné papíry k obchodování	0	
5.	Dluhové cenné papíry k obchodování	0	
6.	Ostatní cenné papíry	0	
7.	Peníze na cestě	-50	-80
B. IV.	Jiná aktiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	62	124
1.	Náklady příštích období	62	124
2.	Příjmy příštích období	0	
	AKTIVA CELKEM (A. + B.)	1 958	3 794

IČ: 26268469

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
A.	Vlastní zdroje celkem (A.I. + A.II.)	-202	726
A. I.	Jmění celkem (A.I.1. + A.I.2. + A.I.3.)	0	
1.	Vlastní jmění	0	
2.	Fondy	0	
3.	Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků	0	
A. II.	Výsledek hospodaření celkem (A.II.1. + A.II.2. + A.II.3.)	-202	726
1.	Účet výsledku hospodaření	-1 904	928
2.	Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	0	
3.	Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	1 702	-202
B.	Cizí zdroje celkem (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV.)	2 160	3 068
B. I.	Rezervy celkem (B.I.1.)	0	
1.	Rezervy	0	
B. II.	Dlouhodobé závazky celkem (součet B.II.1. až B.II.7.)	326	911
1.	Dlouhodobé úvěry	326	911
2.	Vydané dluhopisy	0	
3.	Závazky z pronájmu	0	
4.	Přijaté dlouhodobé zálohy	0	
5.	Dlouhodobé směnky k úhradě	0	
6.	Dohadné účty pasivní	0	
7.	Ostatní dlouhodobé závazky	0	
B. III.	Krátkodobé závazky celkem (součet B.III.1. až B.III.23.)	1 834	2 157
1.	Dodavatelé	594	462
2.	Směnky k úhradě	0	
3.	Přijaté zálohy	0	
4.	Ostatní závazky	45	35
5.	Zaměstnanci	616	813
6.	Ostatní závazky vůči zaměstnancům	38	36
7.	Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	297	351
8.	Daň z příjmů	-85	-73
9.	Ostatní přímé daně	52	83
10.	Daň z přidané hodnoty	139	180
11.	Ostatní daně a poplatky	2	
12.	Závazky ze vztahu k státnímu rozpočtu	0	
13.	Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávních celků	0	
14.	Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a podílů	0	

IČ: 26269469

Označení a	PASIVA b	Stav k prvnímu dni účetního období 3	Stav k poslednímu dni účetního období 4
15.	Závazky ke společníkům sdruženým ve společnosti	0	
16.	Závazky z pevných termínovaných operací a opcí	0	
17.	Jiné závazky	7	
18.	Krátkodobé úvěry	0	
19.	Eskontní úvěry	0	
20.	Vydané krátkodobé dluhopisy	0	
21.	Vlastní dluhopisy	0	
22.	Dohadné účty pasivní	129	270
23.	Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	0	
B. IV.	Jiná pasiva celkem (součet B.IV.1. až B.IV.3.)	0	
1.	Výdaje příštích období	0	
2.	Výnosy příštích období	0	
PASIVA CELKEM (A. + B.)		1 958	3 794

Sestaveno dne: 20. 5. 2018	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky ústav	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) Mgr. Marek Peška
Předmět podnikání archeologický výzkum	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) Mgr. Marek Peška tel.: 549416165 linka:

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY pro nevýdělečné organizace

v plném rozsahu

ke dni 31.12.2017

(v celých tisících Kč)

IČO
2 6 2 6 8 4 6 9

Název a sídlo účetní jednotky

ARCHAIA z.ú.

Bezručova 78

Brno 2

60200

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A.I.	Spotřebované nákupy a nakupované služby (součet A.I.1. až A.I.6.)	7 447		7 447
1.	Spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	996		996
2.	Prodané zboží			
3.	Opravy a udržování	103		103
4.	Náklady na cestovné	70		70
5.	Náklady na reprezentaci	30		30
6.	Ostatní služby	6 248		6 248
A.II.	Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace (součet A.II.7. až A.II.9.)	16		16
7.	Změna stavu zásob vlastní činnosti	16		16
8.	Aktivace materiálu, zboží a vnitroorganizačních služeb			
9.	Aktivace dlouhodobého majetku			
A.III.	Osobní náklady (součet A.III.10. až A.III.14.)	14 090		14 090
10.	Mzdové náklady	11 329		11 329
11.	Zákonné sociální pojištění	2 425		2 425
12.	Ostatní sociální pojištění	0		0
13.	Zákonné sociální náklady	336		336
14.	Ostatní sociální náklady			
A.IV.	Daně a poplatky (A.IV.15.)	16		16
15.	Daně a poplatky	16		16
A.V.	Ostatní náklady (součet A.V.16. až A.V.22.)	208		208
16.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	34		34
17.	Odpis nedobytné pohledávky			
18.	Nákladové úroky	23		23
19.	Kursově ztráty	2		2
20.	Dary			
21.	Manka a škody			
22.	Jiné ostatní náklady	149		149

26268469

Označení a	NÁKLADY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
A.VI.	Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek (součet A.VI.23. až A.I.27.)	200		200
23.	Odpisy dlouhodobého majetku	200		200
24.	Prodaný dlouhodobý majetek			
25.	Prodané cenné papíry a podíly			
26.	Prodaný materiál			
27.	Tvorba a použití rezerv a opravných položek			
A.VII.	Poskytnuté příspěvky (A.VII.28.)			
28.	Poskytnuté členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
A.VIII.	Daň z příjmů (A.VIII.29.)	97		97
29.	Daň z příjmů	97		97
	NAKLADY CELKEM (A.I. + A.II. + A.III. + A.IV. + A.V. + A.VI. + A.VII. + A.VIII.)	22 074		22 074

26268469

Označení a	VÝNOSY b	Činnost		
		hlavní 1	hospodářská 2	celkem 3
B.I.	Provozní dotace (B.I.1.)	981		981
1.	Provozní dotace	981		981
B.II.	Přijaté příspěvky (součet B.II.2. až B.II.4.)			
2.	Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami			
3.	Přijaté příspěvky (dary)			
4.	Přijaté členské příspěvky			
B.III.	Tržby za vlastní výkony a za zboží	21 992		21 992
B.IV.	Ostatní výnosy (součet B.VI.5. až B.VI.10.)	29		29
5.	Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále			
6.	Platby za odepsané pohledávky			
7.	Výnosové úroky			
8.	Kursově zisky			
9.	Zúčtování fondů			
10.	Jiné ostatní výnosy	29		29
B.V.	Tržby z prodeje majetku (součet B.V.11. až B.V.15.)			
11.	Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku			
12.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů			
13.	Tržby z prodeje materiálu			
14.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku			
15.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku			
VÝNOSY CELKEM (B.I. + B.II. + B.III. + B.IV. + B.V.)		23 002		23 002
C.	Výsledek hospodaření před zdaněním	1 025		1 025
D.	Výsledek hospodaření po zdanění	928		928

Sestaveno dne: 20.5.2018	Podpisový záznam statutárního orgánu účetní jednotky nebo podpisový záznam fyzické osoby, která je účetní jednotkou
Právní forma účetní jednotky ústav	Osoba odpovědná za účetnictví (jméno a podpis) Mgr. Marek Peška
Předmět podnikání Činnosti knihoven, archivů, muzeí a jiných kultur	Osoba odpovědná za účetní závěrku (jméno a podpis) Mgr. Marek Peška tel.: 549416165 linka:

Příloha k účetní závěrce za rok 2017 dle § 30 vyhlášky 504/2002 Sb.

Účetní jednotka: ARCHAIA Brno z. ú
Bezručova 78/15, 602 00 Brno
DIČ: CZ26268469
Registrovaná u KS v Brně, Oddíl U, vložka 245

Právní forma: ústav
Datum vzniku: 21. listopadu 2001

Předmět činnosti:

- a) Provádění archeologických výzkumů
- b) Provádění terénních, dokumentačních, technických, laboratorních prací na archeologických výzkumech prováděných oprávněnými archeologickými organizacemi na archeologických lokalitách
- c) Provádění stavebně historických průzkumů na ohrožených lokalitách a historických objektech
- d) Vědeckovýzkumná činnost v oblasti archeologie a historie
- e) Publikační činnost, včetně vydávání a rozšiřování odborných a vzdělávacích publikací z oblasti archeologie, historie a památkové péče
- f) Výchova a vzdělávání v oblasti archeologie, historie a památkové péče, včetně pořádání výstav, přednášek, seminářů a kurzů
- g) Správa a odborné zpracování movitých archeologických památek a jejich příprava pro předání do muzeí
- h) Konzultační, poradenská a informační činnost v oblasti archeologie, historie a památkové péče
- i) Konzervace a speciální analýzy archeologických nálezů

Rozvahový den: 31.12.2017
Okamžik sestavení účetní závěrky: 20.4.2017
Osoba odpovědná za účetnictví: Mgr. Marek Peška - ředitel ústavu
Osoba odpovědná za účetní závěrku: Mgr. Marek Peška

Zakladatel: ARCHAIA, Praha 1, Bílkova 21, IČ: 45245932

Organizační struktura podniku a její změny v průběhu roku:

Vedení podniku je v místě sídla společnosti. Společnost má detašované pracoviště v Jihlavě.

Změny a dodatky, provedené v uplynulém období v OR:

V roce 2017 došlo na základě rozhodnutí Správní rady ze dne 21.12.2017 ke změně právní formy z obecně prospěšné společnosti na ústav s účinností od 1.1.2018.

Členové statutárního orgánu k datu sestavení závěrky:**Správní rada:**

Předseda: Jan Havrda
 Člen: Prof. PhDr. Josef Unger, CSc.
 Člen: Prof. Mgr. Jiří Macháček, Ph. D.

Dozorčí rada:

Předseda: PhDr. Michal Bureš
 Člen: Mgr. Pavlína Kalábková
 Člen: Doc. PhDr. Jan Klápště, CSc.

Výkonný ředitel: Mgr. Marek Peška, Ph.D.

Název a sídlo společností, v nichž má účetní jednotka majetkový podíl:

ARCHAIA Brno o.p.s. nemá k datu 31.12.2017 žádný podíl v jiné společnosti. Stala se pouze zakladatelem společnosti Archaia Olomouc o.p.s. se sídlem Laštůvkova 713/10, 635 00 Brno, Bystrc, IČ: 27713725. Tato společnost byla zapsána v obchodním rejstříku k datu 27.prosince 2006.

Mzdy a zaměstnanci:

Průměrný přepočtený počet zaměstnanců v roce 2016	25
Mzdové náklady celkem:	11.329 tis. Kč
Odměny členům správní a dozorčí rady:	0,- Kč
Zákonné sociální pojištění – účet 524	2.425 tis. Kč
Zákonné sociální náklady – účet 527	336 tis. Kč

V roce 2017 nebyly členům správní a dozorčí rady poskytnuty žádné půjčky, úvěry, záruky ani jiná peněžítá či nepeněžítá plnění. V roce 2017 nebyli v pracovně právním vztahu žádní rodinní příslušníci členů správní a dozorčí rady ani s nimi nebyly uzavřeny žádné obchodní smlouvy či jiné smluvní vztahy.

Informace o použitých účetních metodách a obecných účetních zásadách a způsobech oceňování**Způsob ocenění:**

- zásob nakupovaných:* nakupované zásoby jsou oceňovány pořizovací cenou
zásob vytvářených ve vlastní režii: jsou vytvářeny publikace (sborníky) a jsou evidovány jako výrobky. Ocenění bylo provedeno způsobem B dle kalkulace vlastních nákladů.
- hmotného a nehmotného majetku vytvářeného vlastní činností:*
ve vlastní režii není majetek vytvářen
- hmotného a nehmotného majetku pořízeného nákupem: ocenění v pořizovacích cenách*
- cenných papírů a majetkových účastí*
způsob není stanoven, neboť firma nemá tento majetek v účetní evidenci
- příchovků a přírůstků zviřat:* způsob není stanoven, nejsou v účetní evidenci

Způsob stanovení reprodukční pořizovací ceny: RPC nebyla k ocenění majetku použita. Změny způsobů oceňování, postupů odepisování a postupů účtování: nebyly

Způsob stanovení odpisových plánů pro dlouhodobý majetek: společnost má v evidenci dlouhodobý majetek. Odpisové plány jsou stanovovány individuálně na každý jednotlivý majetek rozhodnutím statutárního orgánu. Drobný dlouhodobý majetek, který je na základě individuálního rozhodnutí společnosti účetně odpisován. Ve srovnání s minulým účetním obdobím nedošlo k žádným podstatným změnám ve způsobu oceňování a postupů účtování.

Společnost účtuje o pohybu zásob způsobem B.

Účetní data jsou vedena a uschována na technickém nosiči dat a řídí se zákonem č. 563/1991 Sb. O účetnictví a účetními osnovami a postupy. Účetnictví je vedeno na PC – účetním SW POHODA firmy Stormware s.r.o.

Způsob uplatněný při přepočtu údajů v cizích měnách na českou měnu:

Při přepočtu účetních zápisů v cizích měnách na českou měnu byl použit aktuální směnný kurz vyhlášený Českou národní bankou, a to k datu uskutečnění účetního případu. K datu sestavení účetní závěrky byl proveden přepočet majetku a závazků kurzem ČNB, platným k datu 31.12.2017.

Doplňující informace k rozvaze a výkazu zisků a ztráty

Ve výkazech jsou uvedeny všechny významné položky, podstatné pro hodnocení finanční, majetkové a důchodové pozice společnosti. Mezi datem účetní závěrky a datem jejího schválení nedošlo k žádným rozhodným skutečnostem ve stavu aktiv a pasiv.

Rozpis hmotného majetku, který je zatížen zástavním právem, popř. u nemovitostí věcným břemenem, a uvedení povahy a formy tohoto zajištění: Nejsou

Pohledávky:

Souhrnná výše pohledávek k 31.12.2017: 560 tis. Kč

Pohledávky po splatnosti 5 let:

K datu 31.12.2017 nejsou evidovány žádné pohledávky starší pěti let.

Pohledávky zajištěné ručením jiného subjektu:

K datu 31.12.2017 nejsou evidovány žádné pohledávky zajištěné ručením jiného subjektu.

Pohledávky kryté dle zástavního práva: nejsou

K datu 31.12.2017 nejsou evidovány žádné pohledávky zajištěné zástavním právem.

Vlastní jmění:

Ke změnám vlastního jmění v průběhu roku 2017 došlo z titulu vyúčtování hospodářského výsledku za rok 2016 – ztráty v celkové výši 1.903.819,73 Kč a to na účet 932 Nerozdělený zisk minulých let.

Závazky:

Souhrnná výše závazků k 31.12.2017 : 462 tis. Kč

Závazky po splatnosti 5 let:

K datu 31.12.2017 nejsou evidovány žádné závazky starší pěti let.

Závazky kryté podle zástavního práva:

K datu 31.12.2017 nejsou evidovány žádné závazky zajištěné zástavním právem.

Závazky vůči státu:

- DPPO -170 tis. Kč
- Daň z příjmů zaměstnanci 82 tis. Kč
- Odvod DPH 180 tis. Kč

Závazky vůči MSSZ a zdravotním pojišťovnám:

- MSSZ 245 tis. Kč
- Zdravotní pojišťovny 142 tis. Kč

Závazky vůči zaměstnancům: 813 tis. Kč

Přijaté dary: Společnost v roce 2017 nepřijala žádné dary.

Veřejné sbírky: Společnost v roce 2017 neuspořádala žádnou veřejnou sbírku.

Rezervy: V roce 2017 nebyly tvořeny ani čerpány rezervy.

Členění výsledku hospodaření:

Společnost v účetním období 2017 dosáhla pouze příjmů z hlavní činnosti. Neprováděla žádnou hospodářskou činnost.

Výnosy podle hlavních činností v tis.:

Druh činnosti – výnosů (tržeb)	Hlavní činnost	Hospodářská činnost
Tržby za vlastní výrobky (publikace)	11	0
Tržby z prodeje služeb	21.977	0
Tržby ostatní	4	0
Ostatní výnosy	29	0
Kurzové zisky	0	0
Zúčtování fondů dotací	981	0
Úroky	0	0
Zúčtování opravných položek	0	0
Celkem	23.002	0

Provozní dotace:

V roce 2017 činily přijaté provozní dotace celkovou částku 981 tis Kč. Investiční část dotace činila 0 tis. Kč a je evidována na účtu 901. Tato bude postupně zúčtovávána do výnosů ve výši nákladů s investicí spojenými (odpisy předmětného hmotného majetku).

Výzkum a vývoj:

V roce 2017 nebyly vynaloženy žádné náklady na výzkum a vývoj.

Způsob zjištění základu daně:

Při zjištění základu daně vycházíme z hospodářského výsledku. V roce 2009 bylo dosaženo ztráty 322.417,- Kč a byl vyměřen základ daně 0,- Kč. V roce 2010 bylo dosaženo ztráty 222.222,- Kč. V roce 2011 bylo dosaženo ztráty 494.162,- Kč. Výdaje přesahují výdaje, proto je při stanovení základu daně postupováno dle ustanovení § 18/4/a zákona o daních z příjmů. Příjmy i výdaje za hlavní činnost nejsou předmětem daně a daňovým přiznáním je vyměřen daňový základ 0,- Kč. V roce 2012 bylo dosaženo zisku 632.191,41 Kč – daňová povinnost činí 63 tis Kč. V roce 2013 bylo dosaženo zisku 111.376,26 Kč, bylo využito ustanovení § 20/7 – je vyměřena daňová povinnost 0,- Kč. V roce 2014 bylo dosaženo ztráty 2.129.905,73 Kč. Výdaje přesahují výdaje, proto je při stanovení základu daně postupováno dle ustanovení § 18/4/a zákona o daních z příjmů. Příjmy i výdaje za hlavní činnost nejsou předmětem daně a daňovým přiznáním je vyměřen daňový základ 0,- Kč. V roce 2015 bylo dosaženo zisku 2.521.441,- Kč a daňová povinnost činí 339.340,- Kč. V roce 2016 bylo dosaženo ztráty 1.903.819,79 Kč. V roce 2017 bylo dosaženo zisku po zdanění 927.889,77 Kč.

Zpracoval: Ing. Šárka Mertová

6 KONTAKTY**pracoviště Brno**

Bezručova 78/15, 602 00 Brno
tel.: +420 545 214 069
e-mail: brno@archaiabrno.cz

pracoviště Jihlava

Židovská 26, 586 01 Jihlava
tel.: +420 567 210 021
e-mail: archaiajihlava@volny.cz

pracoviště Opava

Bezručovo náměstí 1147/1, 746 01 Opava–Předměstí
tel.: +420 553 714 441

Bc. Lucie Černá
+420 777 239 989
lcerna@archaiabrno.cz

Michal Daňa, DiS.
+420 777 239 047
archaiaJihlava@volny.cz

Mgr. Miroslav Dejmal
+420 777 239 043
mdejmal@archaiabrno.cz

Petr Duffek
+420 777 239 433
archaiaJihlava@volny.cz

Bc. Jiří Grünseisen
+420 777 239 037
grunseisen@gmail.com

Anna Hoffmanová
+420 777 239 331
ahoffmanova@archaiabrno.cz

Mgr. Petr Hrubý, PhD.
+420 777 239 053
archaiaJihlava@volny.cz

Lenka Jonášová
+420 777 232 259
jonasova@archaiabrno.cz

Mgr. Václav Kolařík
+420 777 239 074
vkolarik@archaiabrno.cz

Lenka Kosová
+420 777 239 048
lkosova@archaiabrno.cz

David Merta
+420 777 239 044
dmerta@archaiabrno.cz

Mgr. Marek Peška, PhD.
+420 777 239 045
mpeska@archaiabrno.cz

Mgr. Michala Příbylová
+420 777 239 049
pribylova@archaiabrno.cz

PhDr. Hedvika Sedláčková, CSc.
+4917422786579
hedvika.glass@seznam.cz

Mgr. Lenka Sedláčková
+420 777 239 552
lsedlackova@archaiabrno.cz

Mgr. Pavel Staněk
+420 773 466 885
stanek@archaiabrno.cz

Mgr. Jakub Těsnohlídek
+420 777 239 036
archaiaJihlava@volny.cz

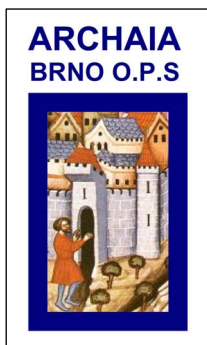
Bc. Vilém Walter
+420 777 239 141
vwalter@archaiabrno.cz

Mgr. Dana Zapletalová
+420 777 239 054
dzapletalova@archaiabrno.cz

Mgr. Hynek Zbranek
+420 777 239 140
hzbranek@archaiabrno.cz

Mgr. Antonín Zůbek, PhD.
+420 777 239 046
azubek@archaiabrno.cz

www.archaiabrno.org